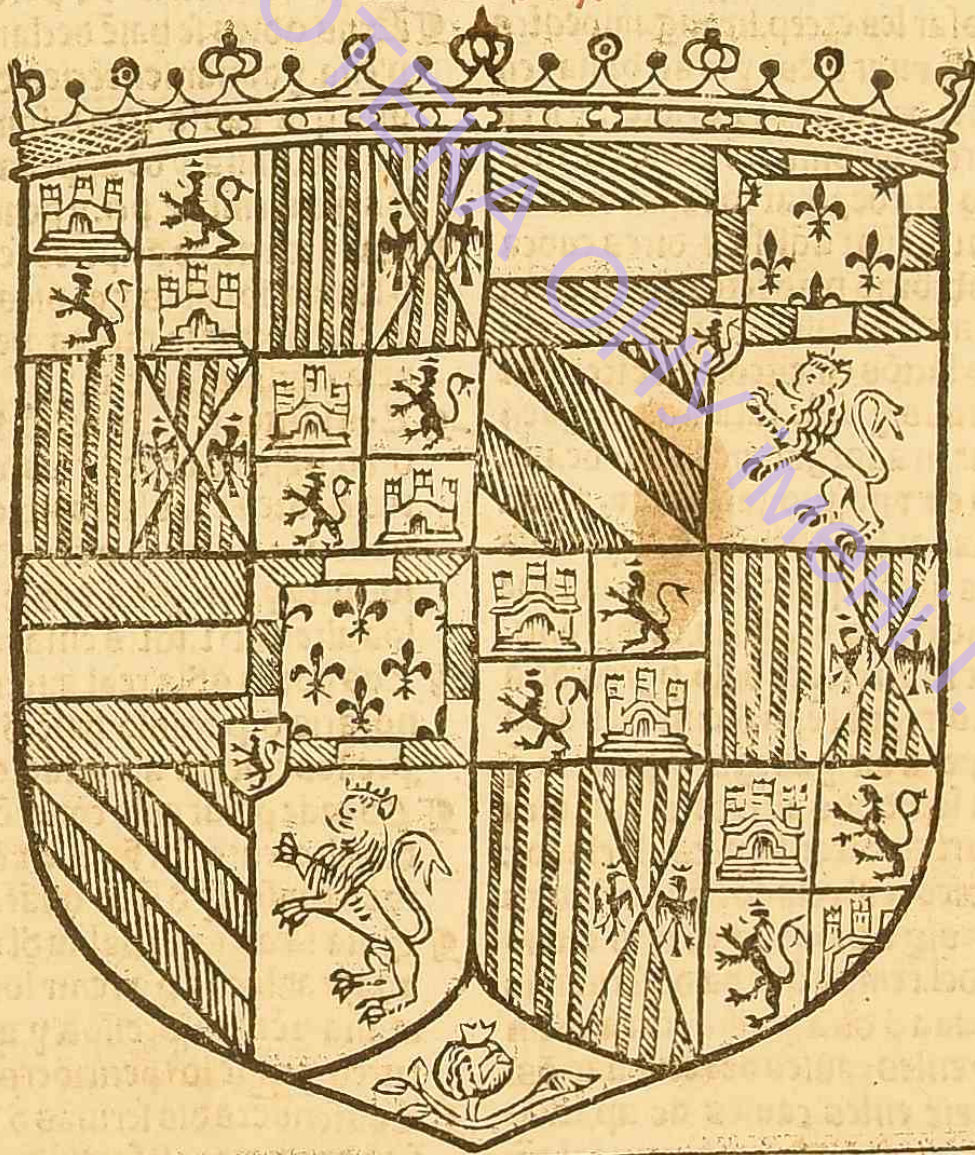

Constitucions fetes per lo

Serenissimo, molt Alt, y molt Poderos don Phelip princep de les Asturies / y de Gerona / primogenit dels regnes de Arago / y loctinent general dela Sacra / Cesarea / Catholica / y Real Majestat del Emperador / y rey nostre senyor don Charles / vuy benaventuradament regnant en lo principat de Catalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya / en la lisenya Cort de Catalunya per dita Cesarea Majestat convocada / y per dit Serenissimo don Phelip princep y loctinent general celebrada / a tots los regnes dela Corona de Arago deca la mar / En la iglesia de Sancta Maria dela vila de Monço / En lo any M. D. clviij.

ИЛ-32372

Наукова бібліотека
Одеського університету
ім. І. І. Мечникова

Taula de les presents

Constitucions, e Capítols, e Actes de Cort.

Des constitucions fetes en lany **1418.** **D.** l.ij. sien prorogades fins a les primeres corts deueni. ca. i. fo. j.

Causes meors d. c. liu. etiã ab q̄litar nos podẽ euocar a la re. au. c. ij. fo. j.

La demãda q̄ fa lo actor dins los. vij. dies aps d̄la citacio sia certa: y p̄dẽt la cã se pugue ajustar a la demãda. y lo actor encara q̄ no accuse cõrumpcia al reo al terme dela citacio / p̄ ço no sia la citacio circũlucta. c. iij. f. ij.

La part citada a la real audiẽcia es sent euocada la causa p̄ lo actor: haja d̄opposar les excep. lit. ing. imped. s̄ dins los vuyt dies: y lo actor sia tengut a fer declarar d̄ia. xv. dies: y si es vult al relador dins trẽta dies p̄ los. **E** sino sera depositat lo salari dins lo termini / passat aq̄ll sien d̄ites euocacio e inhibicio p̄ no fetes. ca. iij. f. ij.

Los terminis p̄barouse instructoris / y dilaciõs en les corts de l'ccã An. na staturs y ordenats nos puguen progarr ni allargar mes auãt de. iij. mesos en vna progacio. ca. v. fo. iij.

Lo relador haze denũciar lo p̄ces d̄is. xv. dies apres q̄ sera demanada la denũciacio p̄ tres vegades. ca. vj. fo. iij.

Hauẽt hi altercats en lo p̄gres dela causa correge tẽps d̄ vint dies a les parts per a dir y allegar y p̄uar lo q̄ volran sobre d̄is altercats: p̄ iij. dies al notari p̄ portar lo p̄ces al relador: y. xv. dies p̄ al relador aps dels d̄is tres dies / p̄ a prouehir en d̄is altercats: e del temps q̄ se ha de seruar sis supplicaua d̄ dita p̄uisio cõtrario imperio: y en les causes de reclamaciõs. aximã reix en les causes de appellaciõs de intermedis. cap. vij. fol. iij.

La part q̄ succũbitra en los altercats sia cõdẽnada en despeses / y en la con

denãcio de despeses no sia tãtãt salari p̄ al relad. aduo. y p̄cu. dela part q̄ obrindra y dela execucio d̄les d̄speses lo modo q̄ se ha de seruar. c. viij. f. iij.

Lo orde d̄les denũcia. sia suat en les causes. y q̄ no sia suat lo orde d̄ spo sar les cau. plenar. en l'ccã. c. x. f. iij.

Los punts de les causes sien donats als aduocats en scrits. cap. x. f. fol. iij.

Los reladors sien tẽguts de fer relacio dels processos en presència de les parts / o de sos p̄cura jors / o d̄ los aduocats / o en scrits / o d̄ parau. c. xj. f. iij.

Dins codies se haze declarar les cau. plena. y donar sentẽcies diffinitiuas aps q̄ la causa sera disputada: y en les cau. suma. y de appella. d̄is. l. dies los q̄ls termi. liẽ p̄ci. y p̄emp. c. xij. f. v.

La tãtãcio de despeses se baja d̄ fer p̄ lo relador dins. xv. dies apres que li sera portat lo proces per lo notari dela causa. Cap. xij. f. fol. v.

Los iudges rebuãt se liq̄dacio y ma. d̄ lib. hazen d̄expedir les causas p̄d̄ites en breu tẽps / pus no excedel que quãt a la instruccio tẽps de. vij. mesos p̄cis y perẽptori. e cõ se ha d̄clarar los altercats i. d̄is en la cã. c. xij. f. v.

Los porters d̄la real aud. a req̄ta d̄is notaris d̄ paraula haze d̄ cobrar los p̄cessos coicats als aduo. c. xv. fol. v.

Lo orde posat en la conetẽça y d̄scilio d̄ls altercats sia suat en q̄lleuol q̄litar d̄ causes / y d̄ q̄se. quãt. c. xvj. f. vj.

En la sala grã d̄l palau d̄l rey se haze adaptar lochs p̄ a tenir los scriuãss̄ manamẽt los p̄cessos y altres scrip tures. y tãbe los peticioners. c. xvij. f. vj.

Los scriuẽrs d̄ls scriuãss̄ manamẽt sien examinats si son suficiẽts y habils p̄ a regir dit offici acerca dels actes judicials y extrajudicials. y q̄ no

Taula dela present obra.

puguen tenir p̄cures de altri. Cap. i. fol. vi.

Los scriuãss̄ de manamẽt hazen d̄ fer los memoriais dels p̄cessos dins trenta dies aps q̄ lo p̄ces sera denũciat sots certa pena. Cap. xij. fol. vi.

Los notaris en rebre los testimonis sie posada sols la prefacio del primer testimoni y generalitats acostumades. Cap. xx. fol. vij.

Dela pena dels reladors no sent paraula en la real audiẽcia: e posaran en la p̄uisio facto verbo. c. xxi. fol. vij.

Causes d̄orals tãt de pobres com de rics son sumaries. Ca. xxii. fol. vii.

En les lletres citatories / y inhibitories ḡnals q̄ exiran dela real audiẽcia sia posada la clã / dũ en p̄ sentẽtia in rẽ iudicatã rãfactã finitã no fuerint. y los officials ordinaris pugue passar auãt en la execucio / no obstãt la inhibicio. Cap. xxiii. fol. vii.

Qui sera cõuençut de fals testimoni en la informacio de pobrerat / sia punit de fals. Cap. xxiiii. fol. vii.

Los salaris de posats no sie depositats ni reparats fins a tant q̄ la sentẽcia sia publicada. Cap. xxv. fol. vij.

Los doctores d̄l reyal cõsell no podẽ entreuenir en cõmissiõs cõ assessors en causes eccliaſtiques / ni de barons aci ciuils cõ criminals. c. xxvi. fol. vii.

Dela pena dels aduocats q̄ euocara causes a la real audiẽcia no euocables / o p̄ algũes cauillaciõs. c. xxvii. fol. viij.

Que sien donades per salari als doctores del reyal cõsell. c. liures vltra les d̄olcẽtes q̄ abãss̄ rebien. c. xxviii. f. viii.

Los salaris dels intermedis sien depositats en la taula dela ciutat de Barcelona. **E** nos reben fins sta dada sentẽcia diffinitiuã en la causa quant. rebzan lo restãt. Cap. xxix. fol. viii.

Los iudges de rota rebuãt se major deliberacio diffinitiuã han de de

par vna terça d̄les tres fces p̄ ala aplicacio de major d̄libera. c. xxx. f. viii.

Qui sera elegit p̄ la majestat en jurge de rota / haja d̄ acceptar dit offici / altramẽt sia p̄hibit de aduocar en la regia audiẽcia / y en la vegueria hont sera domiciliat. Cap. xxxi. fol. viii.

En causes p̄fanes no sie cõsentides mantenẽcias / ni en causes eccliaſtiques / si nos sa fe dels titols dels beneficis. Cap. xxxii. fol. viii.

No sia fet p̄ces en la inuocacio del bras secular: y la part sent hi q̄stio lo jurge haze declarar dins. xv. dies: y no obstant appellacio / o supplicacio de dita p̄ouisio sia deduida a execucio prestada caucio. cap. xxxiii. fol. ix.

Lo tercer opposãt se en la causa euocada haja a mostrar dins lo tẽps p̄fẽgit de son d̄ret: y si succũbitra / sia cõdẽnãt en despeses. ca. xxxiiii. fo. ix.

Dels aduocats q̄ tenen pare / sogre / oncle / germa / o cunyat en la real audiẽcia: y dels scriuãss̄ de manamẽt / q̄ no tinguen causes en les scriuanies en les quals sien aduocats / fill / gẽdrel / germa / o cunyat sen. xv. sots pena de p̄uicacio de offici. Ca. xxxv. fol. ix.

Lo orde statuit en la present cort sia obseruat en los p̄cessos / y causas en les audiẽcies d̄ls portats ve? de goũernador en lo p̄ici. de Cath. y en les corts d̄ls ordinaris reals. c. xxxvi. fo. x.

La real audiẽcia haze de respõdre a les cõsultes q̄ li seran fetes p̄ los iudges reys inferiors. c. xxxvii. fol. x.

Del orde q̄ se ha de tenir quãt entre les matexas parts son diuersos p̄cessos en vna matexa sala. c. xxxviii. f. x.

Dels donacions y altres alienaciõs ques san lite p̄dẽte. cap. xxxix. fol. x.

Los officials hauẽt p̄s los d̄l quẽts los haze encõrmet aportar deuãt los iudges / o assessors: y del orde q̄ se ha de tenir en aço. Cap. xl. fol. xi.

Taula dela

De les extorsions q̄ fan los officials y ministros dles corts dels ordinarij ultra la terra feta per constitucions de Carbalunya y comdats de Rossello y Cerdanya. Cap. xli. fol. xli.

La roba furrada per los ladres confessada sia restituïda als senyors per los jutges de cort y per la prova de dita roba sien haguts per idoneos testimonis los familiars y domestichs de casa. Cap. xlii. fol. xlii.

Los notaris del criminal no puguē hauer salari de les manleutes que pēdran dels presos / sino dela primera manleuta : y de les altres no puguen hauer mes de tres sous de quiscuna y dela pena imposada fent lo contrari. Cap. xliii. fol. xliii.

De les extorsions que fan los carcellers als presos / com los muden de vna cambra a altra. Capitol. xxxliii. fol. xliii.

No sien atorgats officis de porters / verguers / y missatges dela Rey al audiençia / y dels portants veus de general governador / y del Veguer de Barcelona / y altres corts reials a strangers. Cap. xlv. fol. xlv.

Sien comunicats los processos criminals als advocats. Y del orde dls dos reals per la comunicacio. Capitol. xlvj. fol. xlvj.

Fent composicio per la reyal audiençia dels qui seran stats encarcelats per los ordinarij / los sia donat lo terç de les composicions / comprenēt hilo general governador / y portat ve' d governador. Ca. xlvij. fol. xlvij.

Del orde q̄ se ha de tenir en les causes criminals / quāts doctors hi han de entreuenir dela reyal audiençia ab los jutges de cort / y advocat fiscal. Cap. xlviii. fol. xlviii.

Del orde que se ha de tenir en fer les relaciones dels presos criminals

ari de regalies com de ordinarij per los jutges de cort. Cap. xlix. fol. xlix.

En les causes criminals los jutges de cort / o algun doctor del reyal consell bajen de interrogar los testimonis. Y del orde que ha de tenir lo scriua en pendre sa deposicio. Y dela pena imposada a ell. Cap. l. fol. l.

Les causes majors de quarrecetes lures ques porten en la ballia general / o procuracions del principat de Carbalunya / y dels comdats de Rossello y Cerdanya los assessors ne fassen paraula en vna sala dela reyal audiençia / y dar son vot dita audiençia. Cap. li. fol. li.

En terres de barons no sien posats sequestres. Cap. lii. fol. lii.

Del orde que se ha de tenir en posar sequestres en temps de guerra en les rēdes dles abadies / beneficij / terres / y dominis que los francesos tenen en Carbalunya / en Rossello y Cerdanya. Cap. liii. fol. liii.

La pragmatica del rey en Pere dill posant q̄ los nets pēguen en cōpte dela legitima de llurs avis lo q̄ hauran dat allurs pares / o mares sia haguda per constitucio y obseruada. Cap. liiii. fol. liiii.

Lo hereu hauen acceptada la heretat ha de fer inuentari : y del orde q̄ ha de seruar en pendre aquell. Cap. lv. fol. lv.

Los advocats fiscals de les ciutats e ballies reials del bisbat de Berrona no puguen advocar en defensa de ninguns delats / ni altres persones que stiguen presos ni arrestades. Y del orde que han de tenir acerca dels salaris. Y de altres coses en lo p̄sent capitol cōtegudes. Ca. lvj. fol. lvj.

Micer Luis Vilana doctor del consell baja de renunciar lo officio de assessoria de governador dits sis me

Present obra.

los en la p̄sona a qui voltra. Capitol lvij. fol. lvij.

Si p negligēcia dels procuradors les causes de appellacions son desertes / sien obligats a pagar de sos bēs propis. Si p dol / o subornacio ho fan / sien punts corporalment. c. lvij. fo. xv.

Los scriuans dela cancellaria bajen de residir certes hores en la cancellaria / tant de mati com de pres dinar. Cap. lix. fol. lix.

En les causes dels jutges d taula no sien prouehides demades / ni cedula q̄ no sien sota scritas del nō de algun doctor / o advocat approbat. c. lx. f. xv.

Dels jutges de taula q̄ no pēguen ni reben arrendamēt / ni altre emolument dela creacio q̄ faran del notari y q̄ lo scriua no puga arrendar dita scriuania. Cap. lxi. fol. lxi.

Que lo portat veus d gñal governador en Carbalunya baja de anar p lo principat de Carbalunya visitar ara vna ciutat / ara altra / saluo los tiiij. mesos p quiscū any q̄ residira hōt residira la reyal audiençia. c. lxij. fo. xv.

Que sia seruada la cōstitucio / o acte de cort dles prelatures del any. M. D. xxviii. Cap. lxii. fol. lxii.

Los draps de frança no puguen entrar en Carbalunya / sots pena de confiscacio. Cap. lxiii. fol. lxiii.

Que nos trague lenya del principat de Carbalunya per fer galeres / o altres vessels / sots pena de mil ducats. Cap. lxv. fol. lxv.

Del orde que se ha de tenir quant lo rey / o son primogenit etira de alguna ciutat / vila / o loch del principat de Carbalunya a hont se celebrara la reyal audiençia : y del tēps anadir a la constitucio dela reyna dona Maria. Cap. lxvi. fol. lxvi.

Dels salaris rarrats als notaris de Berrona / y altres vegueries en les cau

ses apostoliqs q̄ han de hauer per sua lla de proces original / y de reslar y d custodia / y d altres actes. c. lxvii. f. xvi.

Del orde q̄ han de seruar los deputats en exigir los salaris de les sentēcies que han guanyades los pobres. Cap. lxviii. fol. lxviii.

Mouint alguns dels fogajars puguē los cōsellers / o jurats repartir les porcions dels q̄ seran morts / o faltaran entre los poblats de nou q̄ no seran stats fogajars. Cap. lxix. fol. lxix.

Los strangers no sien admesos a officis y exercicis d la secca. e los alcaldes requēts q̄ sien bajen y sien ringuts de traure dits strangers d dits officis dits tres mesos : dins los q̄ls bajen de renunciar en p̄sones habilis y naturals los qui vuy posseheren / sots pena de cent ducats. Cap. lxx. fol. lxx.

Lo dret de les marqs sia conegut p la real audiençia / seruada la forma en lo p̄sent cap. cōteguda. c. lxxi. fo. xvij.

Les erres q̄ per los taulers del gñal de Carbalunya han fetes nos puguē demanar p los diputats als desempartants / posants / o trabēts en y de Carbalunya cosa alguna sino de deu anys ença. Cap. lxxii. fol. lxxii.

Lo loctinent gñal ha de tenir audiençia de les causes verbals quiscū di uēdres dela setmana. c. lxxiii. fo. xviii.

Taula dels Capitols e Actes de Cort.

Lo orde q̄ ha de seruar lo visitador en Barcelona contra los officials q̄ no tenen taula / y cōtra los jutges dela rota y altres ordinarij. ca. i. fo. xix.

Los capitols generals y particulars y loctinēts de aquells no vfen ni puguen vfar de jurisdiccion alguna contra los puñcials / sino entre los stipēdiaris / seruant la cōstitucio sera en lany M. D. xxxiii. en M. D. c. e. ij. fo. xxx.

Taula dela

Ques fassen decisios de les conclusios
ques saran en la reyal audiencia en les
causes ciuils coprobant ab diuers y do
ctines los motius p los quals seran
fades fetes dites conclusions. Y
del orde q se ha de tenir. ca. iij. fo. xxi.
Que la audiencia reyal se ha de tenir en
lo palau reyal y dins. iij. anys los di
putats del gñal de Carbal. hassen de
adaptar lo apofento p al loctinent
gñal. Cap. iij. fol. xxi.
Que la sabda de losa y brasil q hix de
Carbal. q sia atorgada pragmatica
ala carbalas q pugué aqlla traspor
tar y passar p les mars de Castella e
descarregar en Salis/ o en altra pt de
Castella y tornar a carregar p a por
tar los en qñseuol part. ca. v. fo. xxi.
Que la Altesa mane tenir sis galea
res de Castella en la costa de Carba
lunya/ p a guardar aqlla: y tenir en
aqlla alguna guarda. ca. vi. fol. xxi.
Que la Altesa fassa manar q se obserue
la prouiso feta p la Altesa en Valta
dolit a. iij. de Juliol. M. D. xliij. en
armar qñseuol fustes y bergatins p a
defensio de la costa y galeres. c. vij. f. xxiij.
Que no puguen esser priors vicaris ni
pcuradors ni tenir altres officis dels
couents y monastirs dels medicants
claustrals de Carbalunya/ Rossello
y Lerdanya los strangers/ sino Carba
lans/ o naturals dela puincia de Ara
go: y q no puguen esser abbats sino
monjos qui hassen pres lo habit en lo
mancir monastir/ y feta professio en
aquell. Cap. viij. fol. xxiij.
Que se deuenint se cars de vigent ne
cessitat/ la audiencia pugue compellir
ser vendre blats y altres vitualles
a quin tindra/ y se pagats dits blats
al preu mes comu. Cap. ix. fol. xxiij.
Que los militars en Carbal. no sien for
cats de fer mar treyes couencionals
Cap. x. fol. xxiij.

Que no pugue esser vicari gñal en lo
sonal y tepochal en lo archbisbat de
Tarragona psona q sia de extranea
nacio/ y fora dels regnes de Arago: y
que p aco sia donat lo auxili del bras
secular. Cap. xij. fol. xxiij.
Que per lo caxeller/ vicicaxeller/ o reger la
caxellaria no sie admes ningun offi
cial en la cancel. dels contegurs en la
costitu. del rey don Ferrado segon en
les segones corts de Barcel. q prime
ramet no haje prestat sagramet y ho
menatge/ y hoida sentencia de exco
muni. coforme a dita costitu. sots pe
na de puacio d officis. ca. xiii. fo. xxv.
Que sent coadunada no pugue anar a
captar p la terra/ exceptats los q a
captat p carri xpians. ca. xiiii. fo. xxv.
Que lo mestre de Altesa sie tengut de
posar guarda en la torre de la cta For
di en la marina dins los termes dela
ciutat de Tortosa. cap. xv. fol. xxv.
Que no sia admes en la reyal audiencia
pcurador algu p pcurar causes/ q
pimer no sapie de scriure y legir/ y el
ser sufficent gramatich. y aco passats
tres anys q sia seruada la present co
stitucio en auant. cap. xvi. fol. xxvi.
Que los officis de secretaris de Napols
y Sicilia al present vagats sien proue
hits en psonas naturals dela reyal
corona de Arago. Cap. xvij. fo. xxvi.
Que los naturals de Arago hassen de ex
ercir los negocis dels regnes de Ara
go. Cap. xvij. fol. xxvi.
Que totes les coses de justicia concernis
los regnicoles dels regnes de Ara
go essent al consell de Arago/ sien co
sultades ab la Magestat vn dia la
semana: y les coses de gracia cada
mes vna vegada: y fer mar tot lo q
sera expedit cada setma. c. xix. f. xxvi.
Que les causes ecclesiastiqs y spuals/ q

Present obra.

son bnificials y matrimoniales en la pri
mera y segona instancia se pugué decla
rar y conixer p los jutges ordinaris
en Spaya p snia diffinitiuu/ y no sie
euocades a la sede aplica. c. xx. f. xxvij.
Que los draps de carbal. y cotars de ros.
y Ler. aportats en Castella. haje de pa
gar p aqlls lo diet de diezmo/ y a ps pu
gue ser aportats p caste. c. xxi. f. xxvij.
Que lo alcayt del castell de Roses q
vuy es sie remogut/ per ser Castella/
y sia posat altre alcayt Carbala. Ca
pitol. xxij. fol. xxvij.
Que la despices de sa Magestat sia feta
la camisa en lo terraple de Roses.
Capitol. xxiii. fol. xxviii.
Que en les dignitats ecclesiastiqs y bnificis
simples/ o curats en Carbal. institu
its no sien presentats ni admesos stra
gers de altra nacio sino Carbalas/ in
hibint a qñseuol norari/ q no gos pre
fetar/ ni leuar acte de ningnes proui
sions/ o lettres apliqs fetes extra reg
num acerca dits bnificis y possessios
de aquells. Cap. xxiiii. fol. xxviii.
Que lo loctinent gñal/ portat veus de go
uernador gñal en lo principat de Ca
rbalunya/ y comtats de Rossello y
Lerdanya: y lo caxeller/ vicicaxeller/
y reger la caxellaria/ y assessors de go
uernadors sien tenguts atorgar ma
nutencia reyal en los bnificis eccle
siastichs q vacaran en los quatre me
sos dls ordinaris/ aqlls q seran pue
hits p lo ordinari/ y tindran posses
sio y no altres. Cap. xxv. fol. xxviii.
Que no pugue pcepit a occupacio de
epalitats contra los plats/ ni altres ec
clesiastiqs psones p los portats ve
de gñal governador/ ni altres en lo
principat de Carbalunya/ y cotars de
Rossello y Lerdanya/ sino seruada
la forma donada p la pragmatica de
rey en Marti/ y altres capitols y a
ctes de cort sobre aco ordenats/ y aco

ab vot y parer en scrits de vna sala
de la reyal audiencia. Cap. xxvi. fol. xxix.
Que el Prothonotaris y scriuas de mana
met y de registre e cascu en son offici
q sien naturals dela coroda dls regnes
de Arago/ y assentats en carta de ra
cio/ y no strangers altres officials ha
sen expedir los negocis axi de gra co
de justicia del principat de Carbal. y
cotars de Ros. y Ler. ca. xxvii. fo. xxx.
Que dels salaris q han de hauer los scri
uas de taula dels pcessos seruante la
pragmatica del rey Alfonso quart.
Capitol. xxviii. fol. xxx.
Que se ha de spurar vna psona q ha
je de veure y regonerer lo orde antic
y forma y ordinacions co se han de pa
gar les leudes/ y remoguts tots abu
sos sia posada regla ab la qñ sien pa
gades y erigides dites leudes. Capi
tol. xxxi. fol. xxx.
Que lo loctinent de balle gñal en la stacio
de geroda no pugue anar p la terra a
fer visories/ sino a instancia y reqsta
dls cosols/ o jurats de aqlla vila o loc
ahor haura a fer di. viso. c. xxx. f. xxxi.
Que tot lezder haje de exigir y cullir
la leuda en son loch segons lo priuile
gi del rey en Pere atorgat a la ciutat
de Barcelona. Cap. xxxi. fol. xxxi.
Que la exactio dels fogatges de quif
cun cap de familia que fan foc en
Carbalunya. Cap. xxxij. fol. xxxi.
Que lo caxel. q es vuy micer Ma
rcha Sorribes haja salari deles cau
ses de cotecio no essent present en Ca
rbal. ni en los cotars de Ros. y Ler.
lo rey nre seior/ ni son primogenit/ ni
son loctinent gñal. Ca. xxxiii. fol. xxxii.
Que en absencia de sa Magestat/ se son
primogenit y locti. gñal en lo pñci. de Ca
rbal. y cotar de Ros. y Ler. sie dades
a micer fracesch moraner vuy reger
la caxel. cccc. liures pagadores p los
diputats. Cap. xxxiiij. fol. xxxiiij.

Taula dela present obra.

- Q**ueles galeres q se han de armar en Cathalunya y Galécia / y de la Alte sap a guarda dela costa: y q per aco los deputats no despéguen mes de mil lures p obres lany. pqs puguén pagar les despeses de dites galeres. *Cap. xxxv. fol. xxxij.*
- Q**ue la pragmatrica de la Magestat a cerca les ciutats d Barceloá / y Taragona / y la fortalesa de Roses / que fossen fortificades a despeses de tots los poblats en Cathalunya. *Capit. tol. xxxvi. fol. xxxij.*
- Q**ue qualsevol persona de qsevol dignitat / o prebeminencia sia / capita o gent de guerra / en temps de pau y de guerra / sien tengurs en pagar les impositions y cises. Y que los admistradors dles vniuersitats tingue jurisdicio de les causes de dites impositions. *Cap. xxxvii. fol. xxxij.*
- Q**ue hauent loch en vna vila / o ciutat comodo per aposentar soldats y gent de guerra / sien aposentats en dits lochs / y no en cases de priuades persones. *Cap. xxxviii. fol. xxxij.*
- Q**ue en lo dia de consell se hagen legir totes les supplicacions. y q no sien reseruades per lo dislapre. *Capit. tol. xxxix. fol. xxxij.*
- Q**ue los jutges de appels de taula en les vegueries en los comtats de Rossello y Cerdanya / y Conflent / hagen de tenir taula / no comprenet bi los portant veus de governador en los dits comtats. Y que dit jutge de appels dels officis de taula sia de dits comtats. *Cap. xl. fol. xxxiii.*
- Q**ue los Benouesos no puguén portar draps / o robes adobats en Franca / y de Franca en los regnes de Sicilia / y Napols en virtut de vna pragmatrica a dits Benouesos atorgada / com de aquella abusen / per no pagar lo diet acostumar. *cap. xli. fol. xxxiii.*
- Q**ue la ciutat de Barcelona sia conseruada en la pacifica y quieta possessio de les extractiós de còsols en les vltamarines / ço es / Napols / Sicilia y altres parts: y al present / q mossen Hieronim Oliva sia posat en possessio de còsol en Genoua. *c. xliij. fo. xxxv.*
- Q**ue lo tir y quátitat y qualitat dls draps haje d pertanper als regidors de las ciutats e viles principals / no obstant la crida q sobre aco han feta los deputats d l gñal d Car. c. xliij. f. xxxv.
- Q**ue sia constituit salari de sinquant lures al assessor del portat ve de gñal governador en lo princi. de Cathal. pagadores p lo gñal d Cathal. e p tots los vuyt mesos q ha d anar p la terra fora Barcelona / y no en altra manera. *Cap. xliij. fol. xxxv.*
- Q**ue el numero dels familiars dls inqsidors en Barcelona y en Saragoça. *Cap. xlv. fol. xxxv.*
- Q**ue ningun inqsidor pugue esser diputat en comissari de la scta cruzada ni de altres bulles aplicues: y q los pdica dors d dites bulles no pelen festes mes d aqilles q p capítols d cort son ordenades. *Cap. xlv. fo. xxxvi.*
- Q**ue los abatus sie haguts p ladres en la hora q falliran: y q nos puguén alegrar de algus priuilegis / o guatges / o excepcions. *cap. xlvij. fo. xxxvi.*
- Q**ue Remissio de bans e penes / e terços de altres penes pecuniaries en lo present cap. còrregudes. *ca. xlvij. fo. xxxvi.*
- Q**ue la franqsa d l sagell. *c. xlix. f. xxxvii.*
- Q**ue lo consentiment del stament ecclesiastic. *Cap. l. fol. xxxvii.*
- Q**ue lo consentiment del stament militar. *Cap. li. folio. xxxvii.*
- Q**ue lo consentiment del stament Regal. *Cap. lii. folio. xxxvii.*
- Q**ue la oferta de la Cort. *ca. liii. fo. xxxviii.*

Que si de la Taula.

In nomine

Domini nostri Iesu Christi.
 Pateat vniuersis, q nos Phi
 lippus Dei gra princeps Astu
 riarū 7 Berunde 7c. primogeni
 tus regnoū Castelle, Arago
 nū, legionis vtriusq Sicilie 7c.
 gubernator generalis regnoū
 corone Aragonū, dux Montis albi, 7 dominus ciuitatis
 Balagari, locutenēs generalis Cesaree 7 Catholicarū
 Maiestatum, Attendentes Lurias generales fuisse cō
 uocatas per suam Maiestatem, 7 per nos celebratas in
 villa Montiffoni, omnibus incolis 7 habitatoribus re
 gnoū suorum Aragonum, Valentie, 7 principatus
 Cathalonie, comitatusq Rossilionis 7 Ceritanie ex cau
 sis in ipsa conuocatione contentis. In quibus curijs que
 bonum commune, pacem 7 quietem subditorum suorum
 concernunt conspicientes, volentes consulere tranquillo
 statui republice Cathalonie principatus, comitatumq
 Rossilionis 7 Ceritanie, illiusq incolas in pace 7 quiete
 fouere, habito maturo 7 digesto consilio ac tractatu cum
 prelati 7 ecclesiasticis personis, ducibus, comitibus, ba
 ronibus, militibus 7 hominibus de paratico ac syndicis
 vniuersitatum, ciuitatum, 7 villarum regalium dicti Ca
 thalonie principatus, qui ad dictas Lurias conuenerunt,
 ad supplicationem, 7 de consilio, consensu, approbatione
 expresse earumdem in solio regio de more strato 7 ornato
 sedentes, constitutiones, ordinationes, 7 capitula ac etiā
 actus Lurie facimus, statuimus, sancimus, 7 ordinamus
 sub forma 7 declarationibus infra scriptis.

Constitutiones.

Constitucions

Que sien prorogades les constitucions fetes en lany .M. D. xliij. fins a les primeres corts sdeuenidores. Cap. I.

Q uimerament statum / e ordenam / ab lohartio y approbatio de la present Cort / q les Constitucions fetes lany .M. D. xxxiiij. en la present vila de Monço / en les quals fonch prouehit / sol sen durar lores fins a les presents corts: ço es / lo Capitol .v. vij. vij. x. xij. xv. xviii. xxiiij. xxv. xxviii. l. e lo tercer Capitol dels capitols y actes de dita cort començant / Per posar ab major pau / sien prorogades fins a la conclusio de les primeres sdeuenidores corts.

Que causes menors de cent liures , etiã ab qualitat , nos poden euocar a la regia audiencia. Cap. II.

Q uim experientia haje mostrat que lo orde judicial dela regia audiencia / en les corts en la ciutat de Barcelona / y en la vila de Monço / per lo catholic rey don Ferrando de immortal recordacio celebrades / y per lo orde que en les corts per la Lela rea / Sacra / Catholica / y Regal Majestat huy benaventurada dament regnat en dita ciutat de Barcelona / y vila de Monço tengudes y celebrades declarat / statuit / y ajustat / no es per fetament prouehit al fi / per lo qual ab tanta intelligencia / per la publica y privada utilitat / per lo predit Catholic Rey / y per la prefara Cesarea / y Regal Majestat / per abreuiar los plets en les causes ciuils / e resta ordenat com a acte en lo qual consisteix gran e principal part dela administracio dela justicia / ans se sia vist / que no obstant dita forma intitulada / De litibus abbreviandis . no sols los plets y processos son stats multiplicats / mas encara se es de tal manera en res / e vsat / o mes verament cõtra lo intent y fi principal del dit Catholic Rey / y dela pfara Cesarea Majestat abusat / q en grã dã y dela republica de la Majestat / y singulars psones de aquella / son fetes los plets immorals: p q ab la dilacio de les causes son los processos axi grans / e continuats / que los jutges occu pats ab gran difficultat y treball poden expedir les causes / E ja es vist que de les causes de molta qualitat e importancia a les altres no hi ha diferencia . E de altra part se es vist allargar se tant la instructio dels processos / y denuncia cio de aquells / com si orde y temps no y fos prefigit . De pont se segueix com dit es / que la administracio dela justicia suspesa e quasi impedida / no fa lo effecte e fruyt / com es / sustenir en pau e tranquillitat los sotmesos / e apartar aquells de danys / e despesea . Perço redubint lo orde abans statuit al fi e effecte per lo

De Catalunya.

qual fonch posat / declarant y ajustant en aquell / ordenam / y statum per les causes y rasons en les dites constitucions sobre aço disposants contengudes / ajustant a aquelles / que les causes menors de cent liures nos puguen euocar p qualitat alguna a la regia audiencia / Les causes empero sobre administracions de officis de les ciutats / viles / o lochs / com son de botigues de forments / y obrers / vedadors / clauaris / e altres officis per dites vniuersitats com anars / y de cõfraries / y altres qualseuol tocants a la conerença y administracio dels papers / procuradors / consols / e jurats de dites ciutats / viles / o lochs : encara que fossen dites causes de major quantitat de dites cent liures / Armat eix nos puguen per qualitat alguna euocar a la regia audiencia en la primera instancia / si ja al locci nent general / y al consell reyal no apperegues altra cosa conuenir en totes les dites causes : exceptõ les menors de cent liures : y que en les lretres citatories / e inhibitories que exiran dela reyal cancellaria / sia posada clausula exprimint e erimint aquelles dela inhibicio / aricom en les causes de execucio de pensions / de censals / y violaris / e de impositons se que sie entes quant a les causes de pensions / de censals / o violaris : o se demanassen per via executiua / o als.

cause maiores
et tribuaron
prim legiare et
menocables.
nec exceptio fir
mar regulam ve
nulla razione au
qualinare cause
minores et tribu
possint euocari. si
nec cause execu
fessum censualm
etiam si no agam
execuqua vt in f

Que la demãda que fa lo actor dins los sis dies apres dela citacio, sie certa, y pendent la causa pugue ajustar a la demanda : y lo actor encara que no accuse contumacia al reo al terme dela citacio, perço no sia la citacio circumducta. Cap. III.

Q uem statum / y ordenam / que la demanda que dins sis dies apres del terme dela citacio se ha de donar / sia certa / y de tal forma / que per les paraules en aquella exprimides / o per relacio de altres actes se comprẽgue que ve en iuy . Empero perço no sie entes limitar / que pendent la causa nos pugue ajustar a la demanda / com per altres constitucions y mente de aquelles es disposat y vsat / Encara q lo actor en lo terme de la citacio no comparegue / ni accuse la contumacia al reo / no sie la citacio circumducta / nis pugue admetre ni prouehir tal allegacio.

Que la part citada a la regia audiencia es sent euocada la causa per lo actor / dega opposar les excepcions litis ingressum impedines / dins los vuyr dies : y lo actor sia tingut a ser declarar dins quinze dies : y si es vist al relador / dins trenta dies precisos . E si no sera deposat lo salari dins lo termini / passat aquell / sian ditas euocacio e inhibicio per no fetes / e no sen pugue ser iuy. Cap. III.

Constitucions

Item statum e ordenam ab lohacio y approbacio dela present
cort que si causes algunes deles contengudes en lo sobredit ca
pitol o constitucio prohibides euocar en la regia audiencia / se
ran euocades a la dita reyal audiencia / o fossen pendents deuāt
utge / o official inferior / o no : la part citada volent impedir lo
ingres dela causa en dita reyal audiencia / sie tinguda dins los
vuyt dies que per constitucio son donats / a opposar les exce
pcions impedints lo ingres dela causa / e posar excepcio / o excepcions / que dites
causes no son euocables. E ates que en les letres inhibitories semblants cau
ses dela inhibicio son exceptades com a causes mes certament per constitucio
prohibides euocar / no sie tingut lo dit opposant a proseguir en fer declarar di
tes excepcions : si empero lo actor volra proseguir y passar auant en la dita cau
sa a supplicacio sua euocada / degue e sie son carrech / primer fer prouehir a decla
rar sobredites excepcions : e lo proces sobre aquelles per la vna part y per l'al
tre se haje de instruir per tot linatge de proues dins quinze dies / si fera vist al re
lador / atorgar fins en altres quinze dies / axique no puguen passar trenta dies
compradors del dia que seran opposades dites excepcio / o excepcions : lo qual
termini sie axi precis y peremptori / que nos pugue prorogar ni allargar per cau
sa alguna / ni per restitucio in integrum / ni en altra manera. E passar lo dit ter
mini / nos puguen admetre ni prouehir supplicacions / ni cedules algunes / ni de
prouisio alguna ques fes per lo dit relador / se pugue supplicar / ni per restitucio
in integrum / ni en altra manera recorrer : y lo notari sots pena dela constitucio
sens altra prouisio ni manament del relador / sie tengut a portar lo proces al re
lador dins tres dies apres dels dits . xv. dies o . xxx. dies en son cas immediada
ment següents. E lo dit relador si en la dita excepcio sera stada feta instancia / y
prosecucio / y lo salari li sera stat depositat / sie obligat dins . xxv. dies apres dels
trenta y tres / segons lo que sera stat allegat y prouat en lo proces dins los dies
trenta dies / a declarar sobre dites excepcions / saluat impediment de justa absen
cia / o de malaltia de dit relador / sots les penes entes constitucio dela obseruaca
contengudes. Encarregant los / que si mes prest poden dins dits terminis les
expedel quen. E si les dites excepcions per causa que no fos stada feta instancia /
o prosecucio dins lo dit termini / o encara que fos stada feta dita instancia / e pro
secucio / per causa que dit salari no fos stat depositat / no seran dins dit termini de
clarades / sien hagudes la euocacio y inhibicio per no feres / e no sen pugue fer
mes juy per causa alguna / ni per restitucio in integrum / ni en altra manera. E
la part que haura impetrada dita euocacio / haja de pagar al altre part les des
peses rattades per lo dit relador. E si lo reo tin dra altres excepcions per impe
dir lo ingres dela causa / haje y sie tengut a aquelles proposar / instar / proseguir / y
fer declarar dins semblant termini / que en lo actor en lo precedent cas es stat or
denat. E at sie seruat lo temps per les parts per lo notari / y per lo relador / que
en lo dit precedent cas es stat presigir y statuit. E si dela prouisio / o declaracio fe
ta sobre dites excepcions / per impedir lo ingres dela causa opposades se suppli
cara contrario imperio / correguen ipso iure a les dites parts deu dies del dia de
la dita supplicacio / per a dir / e allegar / y prouar lo que volran sobre dit article.
E sie dit termini precis y peremptori / si e segons en lo termini statuit en la pri

De Cathalunya.

So. III.

mera instancia de dites excepcions es dit. E aximate lo notari dins tres dies
apres dels dits deu dies / haje a portar lo proces al relador : y lo dit relador dins
dits . xxv. dies / com dalt es dit / immediadament següents prouehir o declarar / fe
ta paraula en la sala en dita supplicacio / saluat just impediment / com dalt es dit.
E si se supplicara en forma correguen los dits deu dies / aximateit del dia dela
supplicacio / per a deduir y allegar ab supplicacio / o cedules / lo que volran : sens
empero poder fer noues productes / ni proues. E al notari los tres dies per a
portar lo proces al relador. Y los . xxv. dies apres següents al dit relador / per de
clarar en dita causa / saluat dit just impediment. E mes auant nos pugue suppli
car / encara ques reuocas la primera prouisio / ni en manera alguna recorrer.

¶ Que los terminis probatoris, y instructo
ris, y dilacions en les corts de sancta Anna
statuits y ordenats, nos puguen prorogar
ni allargar mes auant de quatre mesos en
vna prorogacio. Cap. V.

Item com les dilacions y terminis probatoris / e instructo
ris statuits y ordenats en los capitols . xiii. xv. xvj. xvij.
e . xviii. dela cort de sancta Anna del dit Catholich Rey
don Ferrando segon / sien sufficientes / si les parts volen re
nir diligencia y si / qual deu ser de entendre en la justicia.
E sie vist que la modificacio posada en lo . xviii. capitol
de dita cort / que lo termini de dos mesos donat per in
struir lo proces / se pugues prorogar a arbitre del consell / pus no pugues esser
prorogat en vna / o moltes prorogacions mes de vn any / ha donat causa
ab lo dit arbitre / que en aquell es donat / encara ques digue en lo dit capi
tol / dega esser per justes causes que les parts obtenen dites prorogacions
en mes temps que no son tots los terminis probatoris : Perço statum / e
ordenam / que lo dit termini per causa alguna nos puga allargar / ni prozo
gar mes auant de quatre mesos en vna / o moltes prorogacions : les quals
se puguen consentir ab justes causes / y no altrament / com en dit capitol
en la major prorogacio ere ordenat.

¶ Que lo Relador haje denunciar lo pro
ces dins quinze dies, apres que sera de
manada la denunciacio per tres vega
des. Cap. VI.

A iij

Es auant statum / e ordenam / que passats los dits terminis / lo relador de la causa apres que li sera demanada denunciacio de proces vna / dues / o tres vegades / baje de prouehir la dita denunciacio de proces al mes larch dins quinze dies.

Que hauent hi altercats en lo progres dela

causa corregeu temps de vint dies a les parts / per a dir y allegar / y prouar lo que volran sobre dits altercats / e tres dies al notari per portar lo proces al relador / y vint y cinc dies per al relador apres dels dits tres dies per a prouehir en dits altercats : e del temps que sa de seruar sia supplicau de dita prouisio contrario imperio : y en les causes de reclamacions : aximateix en les causes de appellacions de intermedis. Cap. VII.

Tem com per los altercats que mole souint voluntariament les parts fan en los processos / aquells sien fets tant grana que fan mes occupacio quant se fan les causes de aquells / que no es veure y conixer los meritis de ells. Perco ab loba cio y aprobacio dela present cort / statum / y ordenam / que si en lo progres dela causa seran fets altercats per tabo de les persones / o sobre admissio / o repulsió de articles / o ref

postes de aquells / o sobre los terminis / o per altra qualsenol causa / o excepcio incident / o emergent corregeu ipso iure a les parts del dia dela proposicio dels dits altercats vint dies per a dir y allegar y prouar lo que volran sobre dits altercats / e tres dies al notari per portar apres dels dits vint dies lo proces al relador / y vint y cinc dies al dit relador apres dels dits tres dies / per a prouehir en dits altercats. Los quals terminis sien precisos y peremptoris / si e segons los terminis sobre les excepcions impedints lo ingres dela causa es dit. E si dela prouisio / o declaracio feta sobre dits altercats / se supplicara contrario imperio / o en forma sien seruats los terminis y la forma que en semblants supplicacions de prouisions sobre les excepcions impedints lo ingres dela causa es dit. E si en la causa de dita supplicacio sera reuocada la dita interlocutoria / e de aquella se supplicara / sien seruats los matejos terminis en la causa de dita supplicacio : y en tal causa se pugue demanar audicio de aduocats en casa del relador : mas perco no sien prorogars dits terminis / declarant que si dits altercats seran fets apres dela denunciacio del proces / en ningun cas dela prouisio sobre aquells feta se pugue supplicar a la altra sala. Exi que si la prouisio sera feta non facto verbo / se pugue supplicar contrario imperio / y en forma en la mateja sala / com per altres constitucions es permes. E si sera feta facto verbo / se pugue supplicar contrario imperio tan solament. Declarant mes auant que lo orde y temps sobredits se bajen de seruar en les causes de reclamacions de prouisions interlocutories en la Governacio de Catalunya / seguint los doctores del reyal

consell la dita governacio sens esser necessaria commissio per a dos doctores / in / stauracio ni altra forma / sino interposar la reclamacio dins lo temps : y com en la reyal audiencia / la supplicacio. E per lo semblant sie seruat en les causes de appellacions de intermedis lo predict orde / en les causes de supplicacions de intermedis statuit. E mes / que en les causes de appellacions que seran interposades desde altra vegueria fora Barcelona / o altra hont la audiencia se celebrara / corregeu los temps del dia dela introductio de dita appellacio en la dita audiencia.

Que la part que succubira en los altercats

sea condemnada en despeses / y en la condennacio de despeses no sia tarrat salari per al relador / aduocat / y procurador dela part que obtindra / y dela execucio deles despeses lo modo q se ha de seruar. Cap. VIII.

Tem statum / y ordenam / que atien los altercats sobre les excepcions impedints lo ingres dela causa / com en los altres en lo progres de aquella / y denunciar lo proces fets aximateix en les causes de supplicacions de intermedis contra la part que succubira se baje de fer condennacio de despeses. Entes que en dits despeses no sia tarrat salari per al relador / aduocat / y procurador dela part que obtindra / sino en lo primer intermedi. Y en

la causa de supplicacio / en forma co es acostumat. Sie empero loch / en les altres prouisions / que les despeses seran comunament poques / la condennacio in quadruplum expensarum / en fauor dela part que obtindra / si sera vist a la sala que la condennacio in quadruplum se degue fer. Y axi se bajen de tarrar en dit cars quatre tants vltra dles despeses / prouehint que feta la prouisio sobre dits altercats / si de aquella nos supplicara / no obstant que reste a fer la tarracio y execucio deles despeses / corregeu en son cars los terminis probatoris / e instructoris. E no sien impedits ni suspesos per lo temps ques stara en la tarracio y execucio deles despeses : y sie seruat si se haura supplicat contrario imperio / y la prouisio sera stada confirmada. En lo qual cars tambe se baje de fer condennacio de despeses.

Que sia seruat lo orde deles denuncia

cions en les causes : y que no sie seruat lo orde de posar les causes plenaries en setmana. Cap. VIII.

Constitucions

Tem per quant poc valria ser ordenat / que rescaades dilacions superflues se vingue a la denunciacio del proces / si los reladors apres no sabien deguda diligencia per a venir a sentencia la causa. Per tant statum / e ordenam / declarant les altres constitucions y mente de aquelles / que en virtut del jurament que tenen prestat y prestaran dela observança deles presents / y altres constitucions / y dela sentencia de excomunicacio per ells hoida / y que hoiran / bajen de insistir los reladors y conreladors ab diligencia en veure los processos / y aquells en son cars a portar y legir en la reyal audiencia com bons jutges deuen y son obligats. Y per major y mes breu expedicio dela justicia / y per que juntament en un mateix temps se puguert expedir moltes causes plenaries en quiscuna sala / de aci auant no sie necessari seruar lo orde de posar les dites causes plenaries en setmana. Empero ques serue lo orde deles denunciacions / exceptant vna causa que per nos el Princep se exprimira.

¶ Que los punts deles causes sien donats als advocats en escrits. **Cap. X.**

Tem ajustant a la constitucio en la dltima cort en la present villa de Monco celebrada / statum / y ordenam / que los punts se bajen de donar en escrits als advocats en lo temps que en dita constitucio sonch ordenat. E si apres dela discussio de aquells occorrien altres punts / que se bajen per lo semblant a donar en escrits als dits advocats.

¶ Que los reladors sien tenguts de fer relacio dels processos en presencia deles parts / o de sos procuradors / o de sos advocats / o en escrits / o de paraula. **Cap. XI.**

Tem statum / e ordenam / que en lo temps que las causas se deuen disputar en la reyal audiencia / los reladors en presencia deles parts / o de sos procuradors / si esser hi volran / y de sos advocats / bajen y sien tenguts fer relacio de ells larga del fet / actes / y testimonis del proces / en escrits / o de paraula / segons sera ben vist al relador / de manera ques digue y se referisca lo que per quiscuna part es stat deduit y produyt / y lo que contenen les productes.

¶ Que dins cēt dies se bajen declarar les causes plenaries / y donar sentencias diffinitives apres que la causa sera disputada : y en les causes sumaries y de appellacions dins cinquanta dies : los quals terminis sien precisos y peremptoris. **Cap. XII.**

Tem statum / e ordenam / que disputades les causes de la natura plenaries / se bajen de declarar y donar sentencias diffinitives en aquelles dins cent dies / compradors del dia que la dita causa sera disputada / y en les sumaries / y en totes causes de appellacions al menys dins cinquanta dies. Los quals terminis sien precisos y peremptoris als reladors / en axi q per causa alguna nos puguert prozogar ni allargar si sera p la part feta instacia / e lo salari sera depositat.

¶ Que se haja fer la tatracio de despeses per lo Relador dins quinze dies apres que li sera portat lo proces per lo notari dela causa. **Cap. XIII.**

Tem que en la tatracio y execucio de despeses en les quals sera feta condemnacio sien seruats los següents terminis / que donada la cedula ab lo memorial deles despeses per la part se haja de intimar a la altra part ab termino de tres dies / per a cōradir : y apres dins tres dies lo notari haja de aportar lo proces al relador / fors la pena en altres capitols precedents statuida. E lo dit relador dins quinze dies apres haja de fer la tatracio de dites despeses per modo de provisio : encara que sien de sentēcia diffinitiva. Los quals terminis sien precisos a les parts / notari / y relador : si e segons en altres precedents terminis es statuit.

¶ Que los jutges reseruāt se liquidacio y major deliberacio bajen de expedir dites causes en breu temps / pus no pugue excedir quāt a la instructio tēps de vuyt mesos precisos y peremptoris : e cō se ha declarar los altercats incidints en la causa. **Cap. XIII.**

Constitucions

Tem attes que per les paraules y motius de les sentencies en les quals es reservada liquidacio y major deliberacio / y encara per los actitats en lo proces de dites sentencies son les parts instruides en la prouançça / y major instructio que poden fer sobre dites liquidacions / y majors deliberacions que ja en los terminis de les causes principals podien dir prouançça e instructio fer. E de altra part es vist / que dites causes son molt differides. Y perque es rabo que en lo fi y effecte de la sentencia que es la execucio se done expedient: Perço statuum / y ordenam / que les causes semblants se hagen de expedir ab dilacions y terminis breus / a arbitre del relador / pu no pugue excedir quant a la instructio de aquelles temps de vuyt mesos comptadors del dia que posa demanar execucio de la tal sentencia / o sie perque nos haje supplicat de aquella / o perque sie prestada caucio idonea per a l'obtenir la execucio. Lo qual termini de vuyt mesos sia precis y peremptori per tot linatge de proues / de manera que per ninguna causa se puga prorogar / ni allargar. Y si per causes algunes incidien altercats per productes de testimonis / o de actes / o als / se hagen de reservar a arbitre del dit relador a les sentencies / o declaracions sobre dites liquidacions e majors deliberacions proferido res. E passat dit termini / lo notari sens altra prouissio de jutge sors les penes predites / haje de aportar lo proces al relador dins quinze dies e dins sis mesos del dia que sera star aportar lo proces al dit relador / se haje de declarar y sentenciar en la causa. Enos pugue dit termini prorogar per causa alguna / saluar im pediment de justa ablençia / o malaltia / com en altres precedents capitols es dit / sors les penes en les constitucions de la obseruança. contengudes. Si eren empero en causes de estats / o baronies / o semblants se puge prorogar lo termini probatori / e instructori en dites causes sis mesos a arbitre del relador / y no mes ayant.

Que los porters de la Regal audiencia a requesta dels notaris de paraula hagen de cobrar los processos comunicats als aduocats.
Cap XV.

Tem attes que los notaris son strets a aportar los processos als reladors dins breu termini / y poties seguir que essent comunicats als aduocats hi fessen contrari en restituir los: Perço statuum / y ordenam / que a requesta de paraula fets per los notaris a qui tocara a qualseuulla porter de la regal audiencia / dit porter haje de anar a cobrar los processos de la aduocats / de continer / y no admeten rabons algunes de dits aduocats / sino que prenguen los dits processos / y aquells liuren al notari

De Cathalunya.

fo. VI.

Que sia seruat l'orde posat en la conerçça y decisio dels altercats en qualseuol qualitat de causes / y de qlseuol quantitat. Cap. XVI.

Tem que lo orde posat per la present cort en la conerçça y decisio dels altercats sia obseruat en qualseuol qualitat de causes / y de qualseuol quantitat / o sie en la primera instancia en la regia audiencia introduides / o als euocades / o en causa de supplicatio de sentencia diffinitiu / o en causa de appellacio de jutges inferiors a la dita regal audiencia interposada.

Que en la sala gran del palau del rey se hagen adaptar lochs per a tenir los scriuans de manament los processos y altres scripturas / y tambe los petitioners. Cap. XVII.

Tem per que los originals processos / e altres scriptures concernents dits actes judicials / ari vells com nous / y los qui se instruyeren sien mes guardats / y ab mes facilitat y auinentesa per als reladors / statuum / y ordenam / que en la sala gran del palau regal se hagen adaptar lochs per a tenir los scriuans de manament y petitioners los dits processos y scriptures en la manera y obra que per los deputats del General sera designada / a despeses empero del General: y alli hagen de scriure ells y los scriuents / y star les hores necessaries.

Que los scriuents dels scriuans de manament sien examinats si son sufficientes y habilis per a regir dit offici acerca dels actes judicials y extrajudicials: y que no puguen tenir procures de altri.
Cap. XVIII.

Te perq se son vists y se veuben quiscun dia gran desordes y abusos en la multitud que tenen de scriuents y los scriuans de manament p als dits actes judicials / y per no esser examinats dits scriuents si son habilis / y p a dit offici / y encara si son de tal edat per a ta gra carrec /

Constitucions

que sols deu esser acomanat a persones de molta fiança: per que ells son los que comunament scriuen los dits actes / y tenen les commissions per a rebre los testimonis: perço statum / e ordenam / que los dits scriuents sien examinats / si seran per a tal carrech per lo canceller / vicicanceller / o regent la cancellaria / y que no puguen tenir procureres algunes per a plets: encara que per si no donassen les cedules sino per substituïts per ells de causes quis porten en la materia scriuania / y que no fassen frau de comunicacio de processos de vns scriuents a altres / y hagen de jurar en poder dels dits canceller / vicicanceller / o regent la cancellaria / que no tinguen pacte fet / nil faran ab alguna deles parts del proces directament / o indirecta del salari deles scriptures a part de aquelles ni promesa alguna / ni pacte ab aduocat algu: y que seruaran tota ygualtat: E si en lo contrari seran trobats / que sien priuats del offici de scriuents en la regia audiencia: encarregant ne sobre aço la consciencia dels dits canceller / vicicanceller / e regent la cancellaria / y quant en lo que es dit / que los scriuents no puguen esser procuradors de causes / haje loch en tots los notaris / y scriuans deles corts reys de Catalunya / y comidats de Rossello y Lerdana en les causes ques porten / o portaran en les scriuanies que ells son scriuents.

Los scriuents
de les corts, no
poden esser pro-
curadors de causes
ni notaris

Que los scriuans de manamēt hagen de fer los memorials dels processos dins trenta dies apres q lo proces sera denunciat, sots certa pena. Cap. XVIII.

En en no tingues
s esser regent per
pays e. vij. dels
en la cort. 1553.

Tem que los scriuans de manament dins trenta dies apres que lo proces sie denunciat / hagen de fer memorial complet de tots los testimonis / actes / y cedules / en que hauran fetes productes de actes / o processos que staran en lo proces. Y si alguns processos seran ab cedules exhibits / quen hagen de fer mencio en dit memorial: lo qual memorial baje de esser posat en la cara del proces original / y amostrat a les parts / per que sien aduertits dits scriuans si alguna cosa hi hauran obmesa / o no be declarada: E si no ho faran / sien priuats del proces / y salari degue: y per lo dit treball sien pagats a arbitre del relador / encarregant ne la consciencia de dits reladors / e sien pagats del dit memorial ygualment per les parts. a conuensa del relador, hagen signat als treballs sostengurs. e. p. rebu.

Que los notaris en rebre testimonis, sie posada sols la prefacio del primer testimoni, y generalitats acostumades. Cap. XX.

De Catalunya.

Tem ajustant a la constitucio en la cort segona de Barcelona del catholic rey don ferrando / statum / e ordenam / que en lo primer testimoni ques rebra / sie sols posada la prefacio y generalitats acostumades: y en les altres següents sen fasse sumaria relacio per zc. per que altrament vltra que no aprofita / es consuefio en lo proces / y dany de les parts.

De la pena dels reladors no fent paraula en la reyal audiencia, posaran en la prouisio facto verbo. Cap. XXI.

Tem que les paraules ques faran per los reladors en la reyal audiencia / se fassen ab tot effecte / y complida relacio del que es necessari / y coe relatar per al dit article: y sino sera feta paraula / y se posara en la prouisio / encorregue lo tal relador en les penes del capitol de la obseruancia / y sie punit a arbitre del loctinēt general / ab cōsell dels doctors de la sala.

Causes dotals tāt de pobres com de rics son sumaries. Cap. XXII.

Tem ajustant a les altres cōstitucions sobre les causes sumaries disposant statum / y ordenam / que totes causes dotals / o sien de pobres / o de rics / sen sumaries.

Que en les lettres citatorias y inhibitories gñals q exiran de la reyal audiencia, si a posada la clausula, dū tamē p sententiā in rē iudicatā tralactā finite nō fuerint, y los officials ordinariis puguen passar auāt en la execucio, no obstāt la inhibicio. Cap. XXIII.

Tem cō sie stat vist per expertencia / que apres que algunes causes son stades restituides per la regia audiencia al ordinari inferior: y tāt als officials de la Barons / per hauer constatat no hauer hi qualitat: y apres de esser sentenciada / per impedir la execucio de la dita sentencia / la materia part ab lettres generals sepe inhibir los dits officials / lo q es en grā abus. Perço statum / y ordenam / q en les semblats lettres citatorias / e inhibitories generals que exiran de la reyal audiencia / si a posada clausula / dum tamen per sententiā in rem iudicatā transactam finis non fuerint: y q en lo

Constitucions

cas prop dit los officials ordinaris / y de barons / a qui tals letres fossen presentades / no obstant la inhibicio semblant / puguen passar auant en la execucio.

¶ Qui sera conuencut de fals testimoni en la informacio de pobretat, sia punit de fals.
Cap. XXIII.

¶ Tem que si algu sera conuencut de hauer fet fals testimoni en la informacio de pobretat / sia punit de fals / com per altres constitucions en los testimonis falsos es statut.

¶ Que los salaris deposats no sien liurats ni repartits, fins a tant que la sentència sia publicada.
Cap. XXV.

Tem ajustant a les constitucions sobre aço disposants / statum / e ordenam / que los salaris deposats per a les sentencies diffinitives / nos puguen liurar / ni esser repartits / sino que los deputats tinguen albera / o certificatoria escrita / o fotocrita del canceller / vicanceller / o regent la cancelleria / y en son cars del assessor del portant veus de governador / que la sentencia es publicada.

¶ Que los doctors del reyal còsll no poden entreuenir en comissions com assessors en causes ecclesiastiques, ni de Barons, axi ciuils, com criminals.
Cap. XXVI.

Tem que los doctors del reyal consell nos puguen ocupar en comissions / o entreuenir com assessors / o als en causes ecclesiastiques / ni de barons / axi ciuils com criminals: y que axi sie seruat en los assessors / o jutges reyal dels comdats de Rossello y Lerdan / sino en cars que apparegue al vizrey / o al governador president conuenir.

¶ Dela pena dels aduocats q' euocaran causes a la reyal audiència no euocables, o per algunes cauillacions.
Cap. XXVII.

De Catalunya.

§. VIII.

Tem com per cauillacions y diffugis que moltes vegades se fan per los aduocats / les causes se allarguen en dany de la justicia y de les parts: statum / y ordenam / que los aduocats qui scientment hauran ordenada supplicacio / per a euocar causa a la regia audiencia no euocable / y dit article scientment proseguiran / sien obligats en pagar les despeses. Y atimatar si seran conuencuts de cauillacions il·lícites / puguen esser mulcrats per la regia audiencia: y que lo locinent general tingue gran aduertencia en fer o executar ab tota diligencia.

¶ Que sien donades p' salari als doctors del reyal consell cent liures vltra les doscetes que abans rebien.
Cap. XXVIII.

Tem per quant es just que los treballaques prenen en la administracio de la justicia sien remunerats per los respectes sobre dits y altres / statum / y ordenam / que de pecunies del general sien donades y pagades quiscun any a quiscun dels doze doctors del reyal consell vltra les doscetes liures cent liures / les quals los sien pagades per terces del dia que la reyal audiencia se contrauara en la ciutat de Barcelona en auant / si e segons les doscetes liures los sien pagades / y ab les mateixes prerogatives y seguretat.

¶ Que los salaris dels intermedis sien deposats en la taula de la ciutat de Barcelona: E nos reben fins sia dada sentència diffinitiva en la causa quant rebran lo restant.
Cap. XXVIII.

Perque es considerat que axi conuendria per la expeditio de la justicia / que los salaris dels intermedis / o provisions interlocutories nos puguen rebre fino al temps que s' rebra lo restant salari de la sentència diffinitiva / statum / e ordenam / que se bage de posar en la taula de la ciutat de Barcelona: y en lo rebre de aquell sie seruada la forma del que es dit en lo salari de la sentència diffinitiva / Si empero les parts seran concertades. Y tambe si per temps de tres anys hauran dexat la prosecutio de la causa en dits casos. Y qualseuol de aquells puguen rebre dits salaris dels intermedis / feta certificatoria de dita concordia: o que la instancia per dit temps sie stata lexada.

Constitucions

Q Los juyges de Rota reservant se major deli-
beracio diffinitiuament han de dexar vna
terça deles tres terces, per a la explicacio
de major deliberacio. **Cap. XXX.**

Lem perquant los juyges dela Rota diffinitiuament se re-
seruen major deliberacio sobre alguns caps / statuum / e orde-
nam / que en dit cars hagen de dexar vna terça deles tres ter-
ces / per a la explicacio de major deliberacio / a si q̄ no puguen
hauer de vna causa per salari sino tres terces conforme a les
constitucions sobre aço disposants / y en cars se reserven li-
quidacio / q̄ hagen vna terça de salari vltra deles tres terces.

Qui sera elegit per sa Magestat en jutge de
Rota, haja de acceptar dit offici. Ultra-
ment li prohibit de aduocar en la regia au-
diencia, y en la vegueria hont sera domici-
liat. **Cap. XXXI.**

Lem ates que ab les predites cent liures mes deles doscentes se
ra competent salari / statuum / e ordenam / que lo qui sera elegit
per sa Magestat al dit offici dela Rota / hage de acceptar lo
dit offici o loch de Rota. Altrament se prohibit de aduocar en
la regia audiencia / y en la vegueria hont sera domiciliat y resi-
dira.

Que en causes prophanes no sien consenti-
des manutenencies: ni en causes ecclesia-
stiques, sino fan se dels titols dels benefi-
cis. **Cap. XXXII.**

Lem per los danys ques seguxen en consentir indistincta-
ment manutenencies / no sols en los fets prophanos / que es stat
co temps vist no deures fer / mas en los fets ecclesiasticos / per
ques fan molts intrusos / qui de aquella via se sostenen grant
temps en la intrusio y ocupacio / statuum / y ordenam / ab loba-
cio y aprobacio dela present Cort / que daquiauant en y per
fets vbens prophanos nos puguen consentir en expedir ma-

An declaracionem hujus consy. videamus cost. anno Henrici. Arm. 1557. c. 30.

De Cathalunya.

So. IX.

manutenencies / ni en beneficis ecclesiasticos / ni altres coses ecclesiasticas / sino q̄
en dits beneficis fassen se de titols / almenys colorat: del qual titol en dres lletres
se haje de fer expressio. Y encara nos puguen atorgar ab titol / sino als verita-
ders possessors qui realment y de fet tinguen les possessions dels beneficis. Y q̄
nos puguen consentir per possessio de beneficis de yglesies cathedrals / y colle-
giades / sino ques fassa se dela possessio donada per lo capitol / o per les persones
a les quals se guarda / com la possessio en tals yglesies nos prengue propria au-
toritate. E si altrament eren consentides / sien com a nulles reuocades. Y la part
que la haura impetrada sie cõdemnada en les despeses y danys: y encara se pu-
gue demanar com a acte fet en violacio de constitucio.

Que no sia fet pces en la inuocacio del bras
secular: y la part fent hi q̄stio, lo jutge haje
declarar dis. xxv. dies, y no obstat appella-
cio, o supplicacio o dita p̄visio sia deduida
a execucio prestada caucio. **Cap. XXXIII.**

An Judex secularis quando possit debere impedire auxilium brachii secularis Judicis ecclesiastico honor. m. c. i. n. 11. de app. Judicis ordi. qm done pape. de vis del fm. q. 574. et tracta de app. de vis. 220. m. 9.

Lem com no sia just que la inuocacio del bras secular sia posa-
da en litigi / ni que de tals actes y causes se fassa proces ordina-
ri / statuum / y ordenam / que quant se supplicara en la regia audi-
cia / o deuant altre president / o jutge se tracte dita causa / intimat
a la part / y vists los actes: y que tinguen termini de dir y alle-
gar / se informar lo que volran les parts dins quinze dies. Lo q̄
termini sie precis y peremptori / y corregue ipso facto del dia que sera intimat a
la part: e dins vint y cinc dies apres se haje de fer la beguda prouisio per lo jutge
a qui sera comesa: sens poder se dir termini mes prorogar ni allargar / co en los
altres terminis precisos en los precedents capitols es dit. E que dela dita decla-
racion sera per lo dit jutge: encara que se appelle / o se supplique / o se demane re-
stitucio in integrum / se pugue fer la execucio prestada caucio.

Que lo tercer opposant se en la causa euoca-
da per altri, haja a mostrar dins lo tẽps pre-
figit de son dret. y si succumbira, sia condẽ-
nat en despeses. **Cap. XXXIII.**

Lem com moltes vegades sia stat vist en gran abus y danys dela justf-
cia / que portant se dauant alguns juyges / axi repals com de barons
causes que noy ha qualitat de poder se euocar a la regia audiencia
ques fan supplicacions per laltre part / nomenant hi algun tercer
coniunctim / pretenent tenir interes en dita causa. E axi ab la qualitat del

Constitucions

dit tercer nomenat es la causa euocada en frau de les constitucions generals y al tres drets y privilegis. E rambese se opponen dits tercers en les dites causes e ays impetren euocacio de aquelles. Perço per prouehir a tal frau y abus/ statum/ e ordenam/ que si la part citada per tal euocacio/ oposara dins los vuyt dies donats a proposar les excepcions impedints lo ingres dela causa lo dit tercer no tenir interes/ aquell haje a mostrar de dit interes dins lo termini prefigit en los precedents capitols/ en los altercats sobre excepcions per impedir lo ingres dela causa oposades: y en tot sie seruada la forma y temps en dites excepcions ordenades. E si lo dit tercer succumbra/ sie condemnat en duplicades despeses a laltre part.

¶ Dels aduocats q̄ tenen pare, sogre, oncle, germa, o cunyat en la reyal audiencia. y dels scriuans de manament, q̄ no tinguen causes en les scriuanies, en les q̄ls sien aduocats fill, gendre, germa, o cunyat seu etc. sots pena de priuacio de offici. Cap. XXXV.

Tem ajustant al capitol setze dela dita vltima cort per la Celsa reya y reyal majestat celebrada/ statum/ y ordenam/ que aduocat que tingue en la reyal audiencia pare/ sogre/ oncle/ y germa/ o cunyat: entenen etiam per cunyats marits de dues germanes/ no pugue pendre pensio certa/ ni altres coses/ ni pmeses/ ni oferta de vniuersitats/ collegis/ o singulars persones per aconsellar/ patrocinar/ e aduocar en secret en aquells: ans haje ordenar en scrits publicament per aquells: y que se diguen y nomenen aduocats de aquells en scrits: de manera que sie notori/ y se sapie de qui son aduocats/ y aqui aconsellen. V si de fet tenien tals pensions/ y promeses/ o offertes per aconsellar/ patrocinar/ o aduocar en secret/ les hagen de lejar/ e renuciar: y q̄ en altres causes en q̄ no aduocaran ni aconsellaran als sobredits/ no puguen/ ni los sie licit/ comunicar en secret ab dit pare/ sogre/ oncle/ cunyat/ o germa que sera dela dita audiencia reyal. Perque no sie fet frau a dit capitol/ y que en tals causes en que hauran aduocat/ aconsellar/ o entreuengut/ y preses promeses/ o offertes directament/ o indirecta/ no sie menester recusacio per al pare/ sogre/ oncle/ cunyat/ o germa/ ans ipso iure y ipsa constitutione sien haguts per recusats/ e remoguts de entreuenir/ y votar en dites causes/ ni puguen esser presents en la audiencia quat aquelles se tractaran. V si en aco dits aduocats seran trobats fer frau en manera alguna/ directament/ o indirecta/ que incorreguen en la pena de dit capitol. E per leuar total suspita de subornacio/ que qualseuol aduocat que entendra en subornar jutge/ o relador dela audiencia reyal en qualseuol manera/ que caygue en la pena del capitol predict de les vltimes corts vltra les penes ya de dret comu contra los tals statuides. E haje loch en los

De Cathalunya.

fo. x.

doctors del reyal consell qui seran stats aduocats que no puguen entreuenir ni votar en les causes de aquells de qui son stats aduocats/ que rossen començades al temps que eren llurs aduocats/ en tenent que de les causes predites los p̄dits aduocats hagen de prestar jurament de sis en sis mesos en poder del canceller/ y hoir ne encara sentencia de excomunicacio. Del qual jurament se haje de fer acte en poder de algun scriua de manament/ continuat en lo libre de les sentencies y prouisions ques fan per dit canceller. E per leuar aximateix occasio de extorsions y suspites/ que ningun scriua de manament no pugue pendre decretacio/ ni expedir actes judicials/ ni privilegis en causes que sien aduocats fill/ gendre/ germa/ o cunyat seu/ ni pugue tenir en sa scriuania causes en que los predits sien aduocats. E si lo contrari sera fet/ incorreguen ipso iure en priuacio de son offici. Entes empero/ que quant als scriuans de manament/ sie remes al bon arbitre del loctinent general.

¶ Que lo orde statuit en la present cort sia obseruat en los processos y causes en les audiencies deis portant veus de governador en lo principat de Cathalunya/ y en les corts dels ordinarijs reyalis. Cap. XXXVI.

Tem ajustant al capitol vuyt dela cort en la present vila de Monço/ en lo any mil sine cets tr̄ta y quatre celebrada: statum/ y ordenam/ q̄ lo orde en la present cort statuit en los processos y causes sie obseruat y continuat en les audiencies dels portant veus de governador dels dits principat/ y comrats: y en les corts dels altres ordinarijs reyalis/ que tinguen jurges ordinarijs/ assessors/ o assidents presents en les ciutats/ viles/ o lochs reyalis: y que la disposicio de dit capitol/ y del present sie seruata simpliciter: y comence y haje començar trenta dies apres dela conclusio dela present cort.

¶ Que la reyal audiencia haje de respondre a les consultes q̄ li seran fetes per los jutges reyalis inferioris. Cap. XXXVII.

Tem perque ati conue a la bona y expedita administracio dela justicia/ statum/ y ordenam/ que la reyal audiencia haje de respondre a les consultes que li seran fetes per jurges reyalis inferioris: pus no sien de articles que roquen a la decisio dels meritis de causes pendents/ sino per altres fetes tocants al bon exercici de sos officis.

Constitucions

¶ Del orde que se ha de tenir quant entre les materas parts son diuersos processos en vna materia sala. Cap. XXXVIII.

Tem que essent entre vnas parts diuersos processos en vna materia sala/que tinguen cōnexitat de merits y de materia / que la sentencia en lo hu fos vista declarar los merits dela altra: Statuim/e ordenam/que no obstant lo orde de denunciacions / ni altre/dits processos/si a la audiencia reyal sera vist/se deguen diffinir y sentenciar en vn matey temps.

¶ Deles donacions y altres alienaciōs ques fan lite pendiente. Cap. XXXVIII.

Tem com algunes vegades se sie vist / que per mudar lo iuy / y preuenir impediments per a la execucio dela justicia / se fan lite pendiente donacions / y altres alienacions deles cosas litigioses en persones priuilegiades/o altres/a si que obtenguda la sentencia per laltre part / hi haje menester discussio ab lo tercer en q es feta la alienacio. Perço statuim/y ordenam/que pus se fassa fe y conste en lo proces que al temps dela lite / les dites cosas alienades eren possehides per lo alienant / que la execucio dela sentencia realment / y de fet /sens citacio alguna /sino en cars que apparegues a la reyal audiencia se hagues citar de aquell en qui es feta la alienacio/o altrament posseherca / o detingue les cosas litigioses se fassa / y se haje de fer /no obstant qualseuol excepcions / ni drets que per aquells se opposassen / los quals los sien salues feta la execucio: y abans en res no sien boits. Y en cars sien citats /cō es dit / los terminis sien precisos y peremptoris /axi a les parts com als jutges / com es dit y ordenat en los altercats y prouisions deles excepcions impedints litis ingressum.

¶ Que los officials hauēt pres los delinquēts los haje en continent aportar deuant los jutges, o assessors. y del orde que se ha de tenir en aço. Cap. XXXX.

Tem cō moltes vegades ales culpes y negligēcies dels officials sostinguen los mals homes / essent tāt grā interes dela republica de Cathalunya: q aqlls sien castigats / y se sie vist q apres q eren p̄sos p officials reyal / eren promptamēt soltats / y donats altres vegades p fugits y

De Cathalunya.

fo. XI.

scapats ab gran presumpcio de hauer ne presos diners. Perço statuim / y ordenam / que ningun official reyal / qui pendra algun inculpar / accusar / denunciar / o infamar de crim / o delict / no pugue sots pena d̄ priuacio de son offici / y de mil ducats / dexar / ni composar al dit pres / que primer nol porte deuant lo jutge / o assessor seu ordinari / ni encara apres de hauer lo aportat deuant dit jutge / o assessor / que no passen primer sis dies: per que si algu volra venir a fer instancia contra lo dit pres / ho pugue fer dins dits sis dies. Y si noy haue instancia del procurador fiscal / o de part dins dit termini / no hajeloch la present constitucio. No perço tinga facultat lo dit official de fer / o dexar de fer de dit pres passat dit termini lo que no dega conforme a justicia: ni per lo predict sie donada facultat de pendre / sino en la forma que per constitucions es permes pendre. Entes empero que lo jutge tenint justa causa de desculpa / essent pres sens instacia de part / pugua soltar lo dins los sis dies.

¶ Deles extorsions que fan los officials y ministros deles corts dels ordinaris vltra la taxa feta p cōstitucions de Cathalunya y cōdats de Rossello y Cerdanya. Cap. XXXXI.

Tem per prouehir a moltes extorsions ques fan p los officials y ministros deles corts dels ordinaris reyal del principat de Cathalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya / de exigir salaris mes auant dela taxa feta per constitucions de Cathalunya: y perço recusen fer polices y alberans deles rebudes / per que no pugue mostrar apres la veritat. Perço statuim / e ordenam / que ningun pugue esser cōpellit / o forçat pagar quantitat alguna als dits officials / cōueguers / for̄ veguers / balles / for̄ balles / jutges / assessors / scriuans / notaris / y altres ministros de dites corts dels ordinaris / sino q p̄mer p dits officials / y ministros sia feta apocha / o albera dela rebuda de dita quantitat: en la qual apocha / o albera sien narrades totes les partides / y per menut especificades del que per ella sera rebur / y la causa p que: a si ques pugue veure y prouar si haura excedit la taxa dels salaris / y que de aqui auant reuocats cōs abusos / seruen dits officials y ministros les taxes deles constitucions generals / sots pena de priuacio de llurs officis / y de hauer restituir en doble lo exigir.

¶ Que la roba furtada p los ladres cōfessada sia restituida als senyors per los jutges de cort / y p la puja de dita roba sien haguts p idoneos testimonis los familiars y domestichs de casa. Cap. XXXXII.

B iij

Hem statum / e ordenam / q̄ hauent confessat los ladres de qui es la roba furtada en poder dells / trobada / o p ells denunciada / sie restituída p los jutges de cort almenys prestada p aq̄lls idonea caucio de restituir la a arbitre dela cort / sis mostrara no esser de aq̄lls / dela qual caucio no se baje de pagar salari / ni de speses algunes / y q̄ en la proua dela roba furtada de qui es p lo ladre / q̄ la hauia robada / o furtada / q̄ sien tinguts p idoneos testimonis los domestichs y familiars dela casa de aquell a qui dira roba sera sta / la furtada / y que la present constitucio sie extesa per tot lo principat de Cathalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya.

Que los notaris del criminal no puguen haueu salari de les manleutes q̄ pedran dels presos / sino dela primera manleuta / y de les altres no puguen haueu mes de tres sous de quiscuna. y dela pena imposada fent lo contrari. Cap. XXXXIII.

Hem com se fassa gran abus en les despeses que se exigissen de vn mateix pres per vn mateix delict / o delictes que es tret a manleuta de vna cambra dels carcens / per que pugue anar p la preso / y altra manleuta fora la preso / y apres y ha altra comuna manleuta de ques prenen molts actes / y tantes despeses / que de aquella manera es composat per los ministres / reduchant en utilitat dels scriuans. Perço statum / e ordenam / que per vna captura no puguen haueu los scriuans / ni los oficials reials salari de les manleutes / sino dela primera manleuta / y de les altres no puguen rebre los dits oficials y scriuans mes de tres sous de quiscuna. Entes empero que de les manleutes que es acostumat de rebre menys / o no res / no sie res innovat. y si lo contrari sera fet / sien inhabils dits oficials y scriuans per a tenir tals officis. E baje loch la present constitucio en totes les corts reials del present principat de Cathalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya.

De les extorsions que fan los carcellers als presos com los muden de vna cambra a l'altra. Cap. XXXXIII.

Hem prouehir als abusos y extorsions q̄ fan los carcellers en les corts reials del principat de Cathalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya prenent diners de mudar los presos / statum y ordenam / q̄ los dits carcellers fahets tals abusos y extorsions sien punits a arbitre dela repal audiença / y en son cans de les audiencies dels portants veus de governador / y en altres corts dels jutges / o assessors ordinaris.

Que no sien atorgats officis de porters / verguers / y missatges dela repal audiença / y dels portats veus de general governador de Cathalunya / y del veguer de Barcelona / y altres corts reials a strangers. La. XXXXV.

Hem per prouehir a que no sien fetes relacions falses / ni rebre salaris immoderats per los porters / verguers / y missatges dela repal audiença / y del portat veus de general governador de Cathalunya / y del veguer de Barcelona / y altres corts reials dela dita ciutat / statum / e ordenam / que de aci auant en los officis se hauran de prouehir / tals officis no sien atorgats a strangers / ni a persones incognites. E que lo present capitol sie extes p los comdats de Rossello y Cerdanya.

Que sien comunicats los processos criminals als aduocats / y del orde dels dos reals per la comunicacio. Cap. XXXXVI.

Hem declarant lo capitol fet en la vltima cort en la present vila de Monço celebrada / statum / e ordenam / que los processos criminals sien comunicats als aduocats / com en dita constitucio es ordenat / go es donant per tal comunicacio la part dos reals. y si es pobre / no res. E aço sots pena de prouacio de llurs officis / la qual comunicacio se fassa dels processos / y a les persones que apparra al real consell / ya als richs que apparra / y dela manera que apparra / saluar diet de copia al scriua / y del ques pagara sie obligat de fer alhera a la part.

Que fent cõposicio per la repal audiença dels q̄ seran stats encarcerats p los ordinaris / los sia donat lo terç de les cõposicions / cõprenent hi lo general governador / y portat veus de governador. Cap. XXXXVII.

Hem confirmant y ampliant lo capitol. xxi. dela cort celebrada en la present vila de Monço en lo any. M. D. xxxiiij. cõ sia molt just / y cõuingue p a la administracio dela justicia / car aci se done occasio que los ordinaris son diligents en la captura dels delinquentes / statum / e ordenam / que lo dit capitol cõpague

Constitucions

lo governador general / y portant veus de governador en lo principat de Catalunya / y comtats de Rossello y Cerdanya / que hajan de donar lo terc de les composicions als oficials ordinaris que hauran presos los tals delinquentes / o fossen stats presos presents dits governador / e portant veus de governador en la vegueria / o absents.

¶ Del orde que se ha de tenir en les causes criminals, quants doctors hi han de entreuenir dela reyal audiencia ab los jutges de cort y aduocat fiscal. Cap. XXXVIII.

Tem com la experiencia mostre que son gran torbs dela expedicio de les causes civils esser occupat / y hauer de ajustar se lo consell reyal dos dias la setmana ordinariament / sens lo dia dela visita per lo criminal: y encara son ocupats los doctors del dit consell reyal altres dies. Y atinent ques per bonamet acomodar / q ni a la hu / ni a laltre exercici haura falta de gra consell / statum / e ordenam / q en lo consell criminal / y per expedicio de les causes criminals / hajan necessariament entreuenir tant solament lo vicicanceller / o regent la cancellaria / y dos doctors del reyal consell / hu de quicuna sala de dos en dos mesos / seguint se per orde: y com tots los dotze / y lo aduocat fiscal / y los dos jutges de cort / axi que forçadament hi hajan de esser sis en presencia del senyor rey / o de son loctinent general / ajustant se les hores acostumades apres de mig jorn / y per die senyor rey / o per son loctinent general / ab consell dels predits / o major part de aquells / se hajan expedir y cloure les dites causes criminals / hi e segons per constitucions ere ordenat ab tot lo consell. Si empero en alguna causa o fet parra al senyor rey / o a son loctinent general / conuocar tot lo consell / o part / que sie axi obseruat. La visita empero se haje de fer lo dissapte / com fins aci es acostumat. Entinent y declarant que en la present constitucio no sien compreses causes criminals de persones militars / ni de altres q se alegren de priuilegi militar / ni que fossen contra vniuersitats / que en aqelles se haje seruar lo que per altres constitucions es disposat.

¶ Del orde que se ha de tenir en fer les relacions dels processos criminals, axi de regalies, com de ordinaris, per los jutges de cort. Cap. XXXVIII.

De Catalunya.

§o. XIII.

Tem statum / e ordenam / que de aci auant quant se faran les relacions dels processos criminals / axi de regalies / com de ordinaris / per los jutges de cort / si parra al loctinent general / hi hajan de esser presents tant solament lo scriua qui haura entreuengut en dit proces / e los dos procuradors fiscals / o almanco algu de ells / aquell qui haura entreuengut en la instruccio del dit proces / y lo aduocat del reo / o altra persona per ell nomenada / per a que si dit relador se obmetra alguna cosa / la qual a ells sels recordas ho hajan de dir / e que per aço dit relador ne hoje sentencia de excomunicacio.

¶ Que en les causes criminals los jutges de cort, o algun doctor del reyal consell hajan de interrogar los testimonis, y del orde q ha de tenir lo scriua en pendre la deposicio: y dela pena imposada a ell. Cap. L.

Tem statum / e ordenam / que en causes criminals / axi en ofenses com en defenses / hauer se de rebre testimonis en lo loch hon residira la reyal audiencia / se hajan de interrogar per lo jutge de cort / o per altre doctor del reyal consell al qual sera comens: y present aquell / sino que fos ocupat per altre exercici de son offic / encarregant ne sobre aço sa consciencia / se haje de escriure lo que testificara lo testimoni: y en la audiencia dels portants veus de governador general en los dits principat y comtats y los assessors. Y si rebrian y alguzirs / o comissaris fora del loch hon residira dita reyal audiencia dels dits portants veus de governador / en son cas per los dits comissaris interrogant ells los testimonis / y assistint a tota la deposicio: y en les cortz dels ordinaris reyal / per lo jutge / o assessor. E q lo testimoni qui sera stat pres de jurament per a dir la veritat / se haje de continuar en scrits la deposicio intergra / y qualseuol notari qui altrament pendra deposicions de testimonis en criminal / os digue / ad futuram rei memoriam: o als sie punit de fals a arbitre del iudicant: y tals deposicions no fassen se.

¶ Que causes majors de quatrecentes liures ques porten en la ballia gñal, o pcuracions del principat de Catalunya, y dels comtats de Rossello y Cerdanya, los assessors ne fassen paraula en vna sala dela reyal audiencia: y dar son vot dita audiencia. Cap. LI.

Constitucions

Item statuim / e ordenam / que en les causes majors de quatrece
res lures ques porten / y per sdevenido: se aportaran en la ba
llia general / o procuracions del principat de Cathalunya / y dels
comdats de Rossello y Cerdanya / suplicant ho la huna de les
parts / lo locinent general haje de manar / que los assessors del
barle / o de dites procuracions repala / fassen para ala en vna sala
de la repal audiencia / y dita sala haje de respondre y dar son vot:
y per salari haja vna terca.

Que en terres de barons no sien posats se
questres. Cap. LII.

Item statuim / e ordenam / que en terres de barons / y altres termens y
jurisdiccions / no puguen esser posats sequestres sino conforme a justicia.

Del orde que se ha de tenir en posar seque
stres en temps de guerra en les rendes de les
abadies, beneficis, terres y dominis q los
francesos tenen en Cathalunya, en Rosse
llo y Cerdanya. Cap. LIII.

Item statuim / e ordenam / que quant se deuran posar seque
stres en temps de guerra en les rendes de les abadies / benefi
cis / terres y dominis q los francesos tenen en Cathalunya /
y comdats de Rossello y Cerdanya / aquells sien acomanars
a aquell abat / o abats / o psones ecclesiastiques: lo qual / o los
quals tindran los titols en Cathalunya / o comdats de Rosse
llo y Cerdanya / y rebudes y rendes en Franca / ab tal que pre
sten idonea caucio d lapchs principals pagadors / y de jurisdicio de sa Majestat
en poder del locinent general de restituir los fruyts: dels quals sequestres y
fruyts nols man deseguir / que no sien satisfets dela quantitat quels sera occupa
da per francesos.

Que la pragmatica del rey en spere dispo
sant que los nets prenguen en compte de
la legitima de llurs auis lo que hauran dat a
llurs pares, o mares, sia haguda per consti
tutio, y obseruada. Cap. LIIII.

De Cathalunya.

Itemateix perquant lo rey en Pere en lo any. M.ccc. xxxiiij. a
supplicacio dels consellers de Barcelona / atorga vna pragma
tica / que los nets prenguen en compte dela legitima de llurs
auis lo que hauran dat a llurs pares / o mares. E perque conue
que dita pragmatica sie obseruada en lo principat de Cathalu
nya / y comdats de Rossello y Cerdanya. Perço statuim / e orde
nam / que la dita pragmatica sie haguda per constitucio / y sie de aci auant gene
ralmet obseruada en lo principat de Cathalunya / y comdats de Rossello y Cer
danya / sens perjudici dels plets pendents.

Que hereu hauent acceptada la heretat, ha
de fer inuētari. y del orde que ha de seruar
en pendre aquell. Cap. LV.

Er leuar tot dupte / si lo hereu grauat / o purament / o ab temps
sors condicio restituir la heretat per no fer inuentari al temps
que accepte la heretat / o lo diet del traure la Trebellianica /
e sie just / e vtil a la republica preseruar tots los poblats en lo
present principat / y comdats de Rossello y Cerdanya de plets /
statuim / e ordenam / que en lo dit principat / e comdats sie obser
uat / que lo dit hereu haje / e sie tingut en la acceptacio dela here
tat: y dins lo temps de diet comu statuit / fer inuentari de tots y sengles bens de
dita heretat / cridant / citant / specialment al fideicomissari / si aquell sera present
en lo loch ahont sta dita heretat / o la major part della. E si aquell sera absent / o
citat no voltra venir al dia assignat / ab interuēcio d dues psones elegidores p lo
jurge de dit loch. E si lo dit hereu grauat no obseruara la sobre escrita forma q
de aci auāt no pugue detraure quarta trebellianica en la restitucio sabedora d
la heretat. E lo dit fideicomissari pugue jurar in litem contra lo dit hereu / o
los successors / per los bens alienats de dita heretat. Entes empero que la pñent
constitucio sie sens perjudici dels plets pendents.

Que los aduocats fiscals de les ciutats e ba
llies repals d l bisbat de Birona no puguen
aduocar en defensa de ningū delats, ni al
tres psones q stiguen preses ni arrestades.
y del orde q han de tenir acerca dels sala
ris: y de altres coses en lo present capitol
contengudes. Cap. LVI.

Constitucions

Item statum/e ordenam que de aqui al deuant los aduocats fiscals de les ciutats seballies repals del bisbat de Berona no puguen aduocar en defensa de ninguns delats / ni altres psones que stiguen preses ni arrestades: y que en les offenses se hagen hauer be y degudament com se iguarde al dit offici: y que per via directa/ni indirecta/no puguen pendre per si/ni p interposada persona salaris/strenes/diners/ni presents per ra ho de causes criminals: ans se hagen a contentar del salari rattrar / lo qual los paguen los officials repals de les dites ciutats y ballies repals de dit bisbat de Berona. E aço sots pena de privacio de llurs officis: y q acerca de dites coses / y p tenir y seruar aquelles/ne hagen prestar quiscu dels dits aduocats fiscals / qui ara son / y per auat seran / sagrament y homenatge en poder del veguer/balle/sor/veguer / y sor/balle de dita ciutat / o de algu dells / e hoir ne sentencia de ver / la qual haje de esser promulgada per lo bisbe de Berona / o son vicari general: y dit jurament y sentencia de ver hagen fer y hoir quiscun trienni / ço es / de tres en tres anys en lo mes de Jener / en aquell dia juridich del dit mes / q als dits aduocats fiscals apparra. Altrament si dites coses no faran dits aduocats fiscals / o lo hu dells qui no haura cõplir dites coses / no puguen rebre dls dits officials repals lo salari q de ells acostumen rebre / ans tant quant dits aduocats fiscals / o algu dells tardara a prestar dit jurament / y hoir dita sentencia de ver / passat lo dit mes de Jener de quiscun trienni / dits officials puguen cessar de pagar per porrata del temps q hauran tardat de prestar lo dit jurament / y hoir la dita sentencia de ver / per sou y liura. Entes empero que los dits aduocats fiscals puguen rebre lo salari q acostumen rebre los altres doctors que entreenen en lo votar de les enquestes en les quala ha instacia de part privada. E que la present constitucio haje loch en tot lo principat de Cathalunya / y comtats de Ro / sello y Cerdanya.

Que micer Luis Vilana doctor del repal consell haja de renunciar lo offici de assessoria de governador dins sis mesos en la persona a qui volra. Cap. LVII.

Item statum / y ordenam / q micer Luis Vilana doctor del repal consell / y assessor vuy del governador haje a renunciar dins sis mesos comptadors del dia dela conclusio de les presents corts lo offici de assessoria de governador en la persona per ell elegido / ra / y habil y sufficient a coneguda dels doctors del repal consell: altrament passats los dits sis mesos / dit offici vague ipso facto / tora excepcio y dilacio remoguda: y la Magestat / o nos el pnt cep pugam prouehir qui volem de aquell.

De Cathalunya.

Que si per negligencia dels procuradors les causes de appellacions son desertes, sien obligats a pagar de sos propis bens: e si per dol, o subornacio ho fan, sien punits corporalment. Cap. LVIII.

Item com per la negligencia dels procuradors moltes causes de appellacions se fan desertes / y moltes voltes prenen diners dela part: altra / per que deren de fer les diligencies degudes. Perço statum / e ordenam / que los procuradors qui per negligencia dexaran fer desertas les causes / de llurs propis bens / hi sien obligats. Y los qui per dol / o subornacio faran les causes desertes / puguen esser punits corporalment. Y que sia duradora la present constitucio fins a les primeres corts.

Que los scriuans dela cancellaria hagen de residir certes hores en la cancellaria, tant de mati com de pres dinar. Cap. LVIII.

Item per que les parts litigants softenen grans danys a causa que los scriuans dela cancellaria no residexen en aquella / ni lo q re carrech dels sagells / sino a hores incertes: statum / e ordenam / que dits scriuans de dita cancellaria / y lo qui tin dra carrech dels sagells fassen continua residencia en dita cancellaria les hores de audiencia / ço es / de mati de les vuyt hores fins a les deu: y de vespre / de les tres hores fins a les cinc: y en les dites hores hagen de registrar y segellar les pussions q vindran en dita cancellaria.

Que en les causes dels jutges de taula no sien prouehides demandes ni cedules que no sien sotascrites del nom de algu doctor o aduocat approbat. Cap. LX.

Item statum / e ordenam / q en les causes dels jutges de taula / no sien admeses ni prouehides demandes / ni altres cedules / q no sien sotascrites del nom de algun doctor / o a duocat approbat. E si p inadvertencia / o altrament / eren admeses / o prouehides p dits jutges / q de aquelles no sen pugue hauer raho / ans sien hagudes per no presentades.

Constitucions

Dels jutges de taula, que no pūguen ni reben arrendamēt ni altre emolument de la creacio que faran del notari: y q̄ lo scriua no puga arredar dita scriuania. Cap. LXI.

Tem q̄ los jutges de taula no pūguen rebre arredamēt ni altre qual seuol emolument o profit de la creacio de notari o scriua de dita taula y que lo scriua de dita taula apres que sera creat no pūgue arrendar dita scriuania ni substituir altre en loch seu.

Que lo portant veus de general governador en Cathalunya, haja de anar per lo principat de Cathalunya visitant ara vna ciutat, ara altra: saluo los quatre mesos per quiscun any que residira hont residira la repal audiencia. Cap. LXII.

Tem com per constitucio de sa Magestat seta en la cort celebrada en dita vila de Monco lo any mil cinc cents quaranta dos/capitol noue sie ordenat que lo dit portant veus de general governador sie tingut y obligat de anar per lo dit principat de Cathalunya ara en vna ciutat o vila ara en altra: y no pūgue star ni residir en la vegueria hon residira la repal audiencia sino per temps de quatre mesos per quiscun any. Per q̄ per millor obseruacio de dita constitucio statuim e ordenam que dit portant veus de general governador en lo dit principat de Cathalunya haje a cercar y visitar la terra de tal modo que no pūgue star y residir en vna materra vegueria vltra quatre mesos quiscun any / si ja no ere per alguna necessitat coneguda y declarada per sa Magestat o per son loctinent general / e per lo repal consell: de la qual haje fer se si sera demanat / sots pena de priuacio de son salari en la dita primera constitucio contenguda.

Que sia seruada la constitucio, o acte de cort de les prelatures del any. MD. D. xx. viij. Cap. LXIII.

De Cathalunya.

So. XVI.

Amb statuim e ordenam que sia seruada la constitucio o acte de cort de les prelatures del any. MD. D. xx. viij. exceptades les persones contēgudes en lo capitol de cort.

Que draps de França no pūguen entrar en Cathalunya: Sots pena de confiscacio. Cap. LXIII.

Tem ates que en França se ha feta ordinacio que no pūguen entrar en França draps alguns de dit principat y comtats de Rossello y Cerdanya. Perço statuim e ordenam que draps de França no pūguen entrar en Cathalunya y dits comtats: sots pena de confiscacio al general de Cathalunya. Encara que pagassen deu sous per liura. Y que dita prohibicio sie seruada fins a tant que dita ordinacio francesa sie reuocada.

Que nos trague lenya del principat de Cathalunya per fer galeres, o altres verells, sots pena de mil ducats. Cap. LXV.

Quoniam per experientia se sie vist lo gran benefici que reb tot lo principat de Cathalunya de la fabrica de les galeres: y aquelles se sien fetes en dit principat per la oportunitat de fusta la qual seua molt disminuint per la molta quantitat sen porten en altres regnes e terres. Perço y encara ates que se intent de fabricar moltes galeres en dit principat statuim e ordenam que no sie tret del dit principat de Cathalunya lenya de qualseuol manera sie bo per a qualseuol verell: sots pena de mil ducats / y de pdr dita lenya y lo verell quil aportarie: de la qual pena sien fetes tres yguals parts: y q̄ la vna sia adquirida al acusador: y les dues als cofrens de sa Magestat. Entes empero que per a verells de sa Magestat se pūgue traure y enres lo demunt dit lenyam per a arbres / entenes / rems / medicos / cloenda larga per a naus / o galeres: e no en altra fusta que sa per edificis de cases / enles q̄s sien seruades les constitucions. Y que la present constitucio sie duradora fins a les primeres corts.

Del orde q̄s ha dtenir quāt lo rey, o son primogēit exira de algua ciutat, vila, o loch del principat de Cathalunya, ahōt se celebrara la repal audiencia. y del tēps anadit a la constitucio de la reyna dona Maria. Cap. LXVI.

Constitucions

Cem com per la constitucio dela reyna Maria feta en la cort de Barcelona capitol cinque qui comença: Ordenam y statuem la cort present etc. se disposar que exint lo rey / o son primogenit de alguna ciutat / vila / o loch del principat de Catalunya / abont se celebrara sa audiencia per anar a altre ciutat / vila / o loch a fer aqui residencia ab sa cort en la ciutat / vila / o loch debont sera partit / se pugua celebrar audiencia ab son canceller / vicicancellor / o en son cas regent la cancellaria / per deu dies apres del jorn que ell sera exir dela vegueria / e no pus auant / per continuar / y exquir les causes començades / e que de nou no se puren començar. Si donchs dins aquells deu dies no tornara en aquella ciutat / vila / o loch abont la dita audiencia sera romana. Perço statum / e ordenam / ajustant a la dita constitucio / alli hont deu dies / que sien vint dies : restants totes les altres coses en dita constitucio contengudes en sa força e valor / segons que en aquella es contengut.

Dels salaris tractats als notaris de Beróa, y altres vegueries en les causes apostoliques, que han de hauer per fulla de proces original, y de traslat, y de custodia, y de altres actes. **Cap. LXVII.**

Er quant los notaris de Berona / y tambe de altres vegueries en les causes apporten per commissiões apostoliques / o appellacions / o als / com ten per fulla del proces se fa en llur poder sis diners per fulla : y quatre de treslat / contra la taxa repal / q es quatre diners per fulla de original : y dos de treslat : y de productes del proces primitiu sine diners y malla per fulla per custodia. Y en la audiencia repal no prenien sino un diner y malla : de q moltes vegades se produexen processos dela causa primitiva de mil fulles : y axi sens treball exigissen y extorqueren molts grans salaris. Perço statum / e ordenam / q ningun scriua / o notari de proces algu se apport / o deuant jutge de appels / o deuant comissari apostolic / en virtut de appellacio / o appellacions / q no puguen exigir de les productes dels actes primitius per custodia sino un diner y malla per fulla / co se serue en la repal audiencia. Y del proces se fa deuant ella sino la dita taxa repal : y sera remediatar grans extorsions dels pobres pledejats.

Del orde q han de seruar los diputats en exigir los salaris de les sentencies que han guanyades los pobres. **Cap. LXVIII.**

De Catalunya.

fo. xvii.

Cem artes que per constitucions de Catalunya es ordenat / que los pobres no sien tengurs en depolar lo salari de les causes / y guanyant la causa los pobres segons orde de dites constitucions / han de pagar lo salari. Y per que la experiencia mostre / que may / o tard se recorde algu guanyada la causa pagar lo que es obligat. Perço statum / y ordenam / q los diputats del general fassen exigir per los officials y porters qui van per la terra per exigir lo diet del general / los salaris de les sentencies que los pobres hauran guanyat en lo temps iurra forma dela caucio sens despeses del general / ni dels pobres / sino tant solament sent pagar als dits pobres les dietes / que lo porter / o official executant vagara / y stara sent la execucio / apres se sera presentat en lo loch abont lo pobre a qui haura de fer tal execucio habitara. Y apres seran dits salaris exigits / dits diputats los hajan de girar / o fer ne compre als doctors dela audiencia en la forma acostumada / y ultra que en aço noy haura dan y del general / sera fer benefici als dela repal audiencia / per los molts treballs que en fer justicia sostenen.

Que morint alguns dels fogajats puguen los cõsellers, o jurats repartir les porciõs dels qui seran morts, o faltaran entre los poblats de nou, que no seran stats fogajats. **Cap. LXVIII.**

Cem per quant se sdeue algunes vegades / que alguns dels fogajats moren / o sen van : y hont en la exactio dels fogajats se troben algunes vegades impedits los extractors. Perço statum / y conferim facultat als consellers / consols / paers / jurats / y procuradors de les ciutats / viles / o lochs en les quals tal se sdeuindra / que puguen en tals casos repartir les porciõs dels q faltaran entre los poblats de nou / q no seran stats fogajats.

Que strangers no sien admesos a officis y exercicis dela secca, e los alcaldes requestes que sien hajan y sien tẽguts de traure dits strangers de dits officis dins tres mesos : dins los quals hajan de renũciar en psones habilis y naturals los qui vuy posseheren, sots pena de cent ducats. **Cap. LXX.**

Constitucions

Dom en les corts dels alcaldes de la secca de la ciutat de Barcelona molts ministres y officials per a dita secca / y exercici de aquella sien posats strangers no sols no Catalans / mas francesos: lo que vltra que es contra constitucions generals / y la mente de aquelles / ab les quals es disposat / que los officis sien comanats a nadius y naturals de la terra. Es en eident perill per esser dits officis de tanta importancia y necessari / que sien los ministres de molta fiança: per que no reuelen los secrets. que facilmente se porten seguir / que ab la noticia que tindrien del exercici falsificassen los cunys y emprempres: y apres en França / o en altres parts estranyes fessen moneda falsa / en gran dan y de la republica. Y tambe per que ab aquells noy pot hauer tanta seguretat en lo or y argent / que se ha de acomanar. Perço statum / e ordenam / que strangers alguns no sien admesos a officis ni exercicis alguns de dita secca. Y per que en la execucio noy hase difficultat / que requests los alcaldes traguén los dits strangers dels dits officis dins tres mesos: dins los quals hase de renunciar en persones habils y naturals los qui vuy los posseheren. E si no ho faran vltra que dits strangers sien priuats / e haguts per priuats en virtut de la present constitucio los alcaldes en coreguen en pena de cent ducats: aplicadors la terça part ala cofrens de la Magestat. La altra terça part al qui instara la dita priuacio. Y la restant terça part als jutges dels alcaldes q faran la execucio. E q la present constitucio cõpre gue los officials de la secca de Perpinya.

¶ Que lo dret de les marques sia conegut per la reyal audiencia seruât la forma en lo present capitol contenguda. Cap. LXXI.

Ran temps ha que en lo principat de Catalunya / y comtats de Rossello y Cerdanya sonch imposat vn dret de sinch diners per liura / vulgarment appellat dret de les marques. Lo qual es molt odios y dan yos al general de Catalunya / y als poblats en dit principat / y comtats. Y lo dit dret sta en poder de crehedors / y prieres per moltes vniuersitats y singulars q lo dit dret serie extinch per esser satisfets los dits credits / o al meys porten esser satisfets si haguessen exigit lo dit dret en lo realme de França iuxta forma de la imposicio de aqll. Y tãbe p moltes altres causes y diuerses rasons en son cas termini e loch deduidores. Sobre les qles coses en lo capitol. xiiii. de les corts passades fou supplicat a sa Magestat q se tingues per seruir de cometre y dar als diputats del General de Catalunya ple poder e conerença de coneter / termenar / e decidir p sentencia diffinitiuâ lo dit negoci del dit dret de les marques hoides les parts sens prejudici dels cõtractes dels crehedors / administrar dret y cõpliment de justicia. E sa Magestat comere lo dit negoci al loctinent

De Catalunya. Fo. XVIII.

general que aquell vebes e prouehis de justicia ab lo reyal consell / e interuencio de dits deputats. E artes que lo dit loctinent general per moltes ocupacions de son offici / axi en lo ciuil cõ en lo criminal no ha entes en lo declarar lo dit negoci / segons en dit capitol li era stat comes. Perço statum / e ordenam / se per la reyal audiencia dins temps de tres anys compradors del dia que sera feta la demanda p lo sindich de la lotja de Barcelona / o de la vila de Perpinya / Puigcerda / o de altra qualseuol vniuersitat / e singular persona quey pretendra tenir interes en la dita regia audiencia comesa la causa a colligir y referir a hu dels doctores de dita reyal audiencia contra los conseruadors / collectors / receptors / y procuradors de dits drets citats los crehedors / y altres qualseuol persones / qui hi pretenguen tenir interes per edicte publicch publicador en la ciutat de Barcelona / e vila de Perpinya. Lo qual hase força y vategua en virtut de la present constitucio tant com li fos intimat personalment a dits crehedors / y als q pretendran interes coneguda determinada / y decidida per sentencia diffinitiuâ de ta causa / presigunt a les parts ipso iure tripla constitucione dos anys del dia de la dita demanda. Dins los quals puguen / deguen / y sien tenguts instruir lo proces / y dir / allegar / produir tot lo que volran. Los quals sien precisos y peremptoris: entant que en los altercats y prouisions sobre aquells sien remesos a la diffinitiuâ. Y per causa alguna / ni per restitucio in integrum / ni per altra manera puga esser prorogat / ni allargar / ni esser fets mes actitars en aquella instancia ans lo passament de dit temps se hagut per denunciacio del proces per virtut del present capitol / o constitucio ipso iure y facto sens altra prouisio. Y en lo restant tercer any la dita reyal audiencia / ço es / la sala en la qual sera stada comesa dita causa se tinguda / e obligada en diffinir y sentenciar la dita causa / com es dit / fors les penes contengudes en los capitols de la obseruança.

¶ Que per les erres que per les taulers del general de Catalunya han fetes nos pugue demanar per los diputats als desamparants, posants, o trabents en y de Catalunya cosa alguna, sino de deu anys ençã. Cap. LXXII.

Considerant que lo demanar fan ara los diputats de Catalunya de paga y refayso de les erres q han trobat en los llibres de les entrades y erides del gñal de mes de trêta anys ençã / es cosa molt prejudicial als poblats en dit principat y cõdats de Rossello y Cerdanya: pço q quiscun pagaua lo q los taulers los demanauen. Y no es raho q la culpa d dits taulers en lo demanar y rebre de les mercaderies q entrauen a raho de quatre diners p liura hauêt d demanar y rebre a raho de deu sous p liura patesquẽ y pa

Constitucions de Cathalunya.

guen los desemparants y passants dites mercaderies: les quals si a raho de deu sous per lura haguessen pagat / no hagueren posat en Cathalunya les mercaderies que y posauen. Perço statum / e ordenam / que per raho de dites erres fins aci ferer per dits raulers nos pugue per dits deputats demanar cosa alguna a dits desemparants posants / o trabents en y de Cathalunya dites mercaderies / sino de deu anysença / y que de aci auant enles dites erres sien seruats los capitols de cort / y altres ordinacions del dit general sobre aço disposants.

¶ Que lo loctinent general haze de tenir audiencia de les causes verbals quiscun diuen dres de la setmana. Cap. LXXIII.

Er lo que conue al bon stament del present principat de Cathalunya / y comrats de Rossello y Cerdanya / y a la bona administracio de la justicia / statum / y ordenam / que quiscuna setmana / ço es / lo diuen dres lo loctinēt general de sa Magestat personalment sie tengut tenir audiencia de les causes verbals en presencia del canceller / lo regent la cancellaria. E si lo diuen dres no y pora entendre / que u fassē lo endema.

Aci feneren les Constitucions de Cathalunya.

¶

Capitols e actes

fo. XIX.

de Cort.

¶ Lo orde que ha de seruar lo Visitador en Barcelona cōtra los officials qui no tenen taula, y contra los jutges de la Rota, y altres ordinaris. Cap. I.

Er la justicia regnen los Reys,

y es stada aquesta virtut tan peculiar en la intencio y obra dels serenissimos Reys de Arago de immortal recordacio / predecessors de la Sacra / Cesarea / Catholica / y Regal Magestat / com a Christianissims / que en lo present principat de Cathalunya / y comrats de Rossello y Cerdanya / per que fos ab tota puritat y rectitut ministrada per sos officials / ab summa y gran intelligencia staturen / y ordenaren moltes y saludables constitucions y leys / ab les quals son imposades grās penes als officials axi majors com menors / que lo degut orde peruertissen. Y assenyalamēt lo serenissimo Rey don Joan /

y lo Catholich Rey don Ferrando segon. Per los quals foren statuits los capitols dits de la obseruāça. Y per la mateixa causa la Magestat prefata del serenissimo y Catholich Rey don Ferrando en la cort del any. M. D. x. en la present vila de Monço celebrada / ab aprobacio y consentiment de la dita cort general prouehi de visitador dels officials / per a informar se en la forma en lo capitol sobre aço fet expressada. A si que constant de la bona administracio y obseruāça de leys de la terra / y recta justicia / stigues lo reyal animo ab quietut / y consolacio: y en lo contrari pugues entendre la reyal potestat en castigar los mals / y en reformar los abusos. E per quant ha molt temps que no se esteta visita in inquisicio de dits officials / y sie molt expedient y necessari al benefici publicch / y descarrech de la consciencia de sa Magestat / que per los grandissims fets que lo primer dia que comença benauenturadament y gloriola regnar / li han occorregut per lo vniuersal benefici / pau / repos. / y tranquillitat de tota la Christianandat / y per compunir los benemichs de la sancta fe Catholica / y reduir tanecs prouincies separades a la vnitat de la sancta mare yglesia / es stat quasi si tostamps absent del present Principat / y encara dels regnes de Spanya. Y axi que veje y entengue al menys per aquestes medis los actes dels dits offici

L. iii

cialis si son fets tals en los exercicis d'justicia. Y si en sos officis han obseruat la puritat e integritat que deuen bons iurges: y les leys dela terra que es tant necessari sien effectiuades sens lesio alguna. Pertant ordenant y statuint que les dites constitucions vulgarment dites dela obseruancia e qualseuol altres constitucions disposants sobre la obseruancia de dites constitucions y statges/capitols e actes de cort y usos y costums/pruilegis comuns/generals y particulars. E les penes als contra fapents en aquells imposades sien inuolablament obseruades/reuocats tots abusos/sie per vostra Alteza per los respectes sobredits/sens empero prejudici/lesio/ni derogacio de dites constitucions y statges/capitols e actes de cort y usos/costums/pruilegis comuns/generals y particulars: ans aquells remanents en la forca y valor. Statuint e ordenant ab consentiment dela cort/que vostra Alteza abans dela conclusio dela present cort haje de anomenar y elegir vna persona qualificada y docta dels regnes de la corona de Arago/que dins tres mesos apres dela conclusio dela present cort haje de esser personalment en la ciutat de Barcelona/o abont la reyal audiencia se celebrara. Al qual sie donat ple y bastant poder com en lo present acte se done com se segueix. Es a saber/que axi per instancia de part/com per via de denunciacio/o denunciacions a ells fetes/o per son propi y mer officio inquirisca hi haje de inquirir contra los portant veus de governador en los principats y comdats y altres officials en la dita constitucio dela obseruancia feta en la primera cort de Barcelona per lo Catholich rey don Ferrando/expressats axi majors com menors/canceller/vicicanceller/regent la cancellaria/consell reyal/jutges de cort/o qualseuol doctor del reyal consell/assessors/o altres officials: pus no sien de aquells qui son tinguts a tenir raula de hauer contra fet dits officials/o tot lo reyal consell en comu/o algu dels als dits statges de Barcelona/constitucions generals/capitols y actes de cort y usos y costums/e altres del dit principat y comtats/pruilegis generals y particulars/e libertats dela terra: e de y per totes y sengles injusticies/e torts fetes per dits officials/o algu de aquells a vniuersitats y glesies/a prelats/barons e altres qualseuol persones del dit principat/e comtats. Y sobre totes altres coses concernents lo exercici de llurs officis. Y generalment de delictes y excessos y de notable negligencia en dits llurs officis comesos. En la qual visita e inquisicio se haje de tenir y seruar lo orde seguent.

Diramerant q' lo dit visitador en la dita ciutat de Barcelona/o en altre loch q' la audiencia reyal se celebrara: ans q' use de dit officio/haje en presencia dels sindichs dela ciutat de Barcelona y del general de Cathalunya en poder del veguer/o regent la vegueria de dita ciutat/o altre loch abont la audiencia reyal se celebrara/en aquelles hores prestar jurament sobre los quatre sancts euangelis y la creu de nostre senyor deu Jesu Christ corporalment tocats/que be lealment diligentment y ab tota puritat tota affectio/odi/fauor y altre illicit modo postposats/entendra en la dita visita/informacio/e inquisicio: y en lo exercici de dit son officio: y seruada la forma del present capitoll y hoir sentencia de excomunicacio del predic proferidora per lo official ecclesiastic dela dita o altra ciutat/vila/o loch en que les hores la dita reyal audiencia se celebrara. E aps haje de elegir/se si condrá compellir vn notari Cathala p los actes de dita visita persona experta honrada y abonada en fama y en costums; lo qual elegit

haje de hoir sentencia de excomunicacio y prestar jurament com en lo dit visita doze es dit/de be y lealment hauer se en lo dit officio: y de no publicar directament ni indirecta los actes de dita visita/accusacions/denunciacions/memorials/informacions ni altres scriptures de dita visita: ni donar forma que sien publicats y que fara y seruara en que nou sien exactissima diligencia tenir dits actes molt guardats y tancats. Y per lo semblant haje de elegir y si sera menester/co pellir nuncios y porters y altres ministres necessaris per la execucio y exercici de dit officio. E mes auant/tingue plena e bastant potestat en lo exercici y exercucio de son officio ab los incidents/dependents/emergents y connextos. Y apres en poder del dit notari se expederquen lletres de edictes/o crides: les quals se hagen ab veu de publica crida publicar en quiscun cap de vegueria totes en vna dia/notificant la venguda de dit visitador. Y que tots los qui volran accnsar/denunciar/o altrament donar memorials de les coses predites/comparaguen en la dita/o altra ciutat/vila/o loch abont la audiencia se celebrara/dins trenta dies apres dela publicacio de dites crides/per a dar publicament/o secreta accusacions/denunciacions/o memorials contra dits officials ab cominacio/que apres no seran hoits en accusacio. E dins los dits trenta dies/e apres dins quatre mesos immediament seguent lo dit visitador resident en dita ciutat/vila/o loch abont la dita reyal audiencia se celebrara haje de entendre y entenga ab tota diligencia y puritat/com dit es en dit officio/rebent testimonis/e altres proues/e informacions sobre les acusacions si donades seran/o denunciacions contra los dits officials/o algu de aquells. Y tambe sobre los memorials que li seran donats/en cara que en dites denunciacions/o memorials no sie posat lo nom de qui donara/ y ab tot compliment rebre los testimonis y proues que en dites denunciacions/memorials/o als li seran nomenats: y ex officio inquirir/e procehir. E si per dites informacions li apparra constar tals proues/o merita a que se degue procehir a publicar la enquesta e informacio contra algu/o alguns de dits officials/que passats los dits terminis/co es/dits trenta dies e quatre mesos/queu prouehesca/etiam per son mer officio. Y en tot lo procehir de dita visita haje seruar la disposicio del dret comu/constitucions de Cathalunya/e altres leys dela patria. E puga assignar termini per als tals a qui se publicara la dita enquesta: dins lo qual puguen donar ses defenses/donant y consentint los terminis que li apparra: pus empero no passen ni puguen passar temps de quatre mesos del dia que seran finits los dits terminis donats per inquirir. Prouehint encara que dins lo terme predic ques pendran les defenses lo dit visitador haje de inquirir en la forma predicada contra los scriuans de manament dela reyal audiencia y altres notaris y scriuans del criminal: y dels scriuans dels dits portant veus de governador/barle general y procuradors reyal: pus no passen los dits darrers quatre mesos declarant que si alguns testimonis seran impedits a conreca de dit visitador/que no puguen venir personalment a la ciutat/o loch abont residid dit visitador/pugue agll cometre y enuiar algu commissari/o notari per a rebre les deposicions de aquillo/sie en offensa/o en defensa: los quals commissari/o notari hagen de prestar jurament en poder del dit commissari de be y lealment hauer se en dita commissio: y tenir secretes les deposicions de dits testimonis: y axi e segons per dit commissari los sera ordenat. E fetes y exercides les

Capitols e actes

coses predites. E así passats tots los dits terminis / y feta publicació de les defen-
ses / dit visitador haje de llexar vna copia aucentica del dit proces clofa y sagella
da: la qual sie recondida ab molt secret en la casa de la deputació de Catalunya
ab lo orde que ell hi donara: y lo original proces sie per ell aporrat / e o p ell / e
per altri liurat dins dos mesos apres immediadament següents a sa Magestat / o de
sa Alteza dins sis mesos apres immediadament següents / se hagen de votar y con-
cloure ab vot / y parer del dit visitador / y d'altres doctors naturals dels regnes
de la corona de Arago eligidors per sa Magestat / o p sa alteza. Y apres los tals
vots hagen esser tramesos e liurats / clofos e sagellats als deputats de Catalu-
nya / los quals aqlls hagen de presentar y liurar ab acte de notari / al loctinent gñal
de sa Magestat en lo principat de Catalunya / y còdats de Rossello y Cerdanya:
lo q'l loctinent general dins quinze dies / comptadors del dia que haura rebut los
dits vots / assignat primer a sentència / haje de proferir y publicar com alter nos
y loctinent de sa Magestat la sentència / o sentècies conforme a dits vots y con-
clusio / y ab inferra de dita còclusio. E per a dit effecte / los dits visitador / e altres
doctors / qui en dits processos hauran de votar / hagen de boir sentència de exco-
municació / y prestar jurament que conforme a les còstitucions de Catalunya /
y altres leys de la terra / y dret comu / faran y conclouran dit vot com los parra
procehir de justicia. Als quals doctors en satisfacció dels treballs que pendran
en veure / y votar dits processos / sien donades a arbitre de sa Magestat / y de sa
alteza / fins en summa de tres cètas liures / de les pecunies del general: les quals
los sien grades en la taula de la ciutat de Barcelona / donades y publicades les
dites sentècies / inseguint lo orde que per sa Magestat / o per sa Alteza sera scrit
sobri aço als deputats del general de Catalunya. E los salaris que se hauran
de pagar al notari de la dita visita als commissaris / y altre notari / o notario que
fossen tramesos nuncios / y porters / y altres ministres / y al mateix notari de la vi-
sita per la copia aucentica / que se ha de dexar en la casa de la deputació / y altres
treballs / segons seran tractats per lo dit visitador / conforme a les constitucions
se hagen de pagar de pecunies del dit general per los deputats generals de aqll.
E semblant forma de visita se haje de fer de tres en tres anys / compradors del
dia de la primera nominació que fara abans de la conclusió de la present cort / y
ari successiuament. E lo present acte y constitució sie duradora fins a la conclu-
sio de la primera sdeuenedora cort general de Catalunya. Plau a sa alteza / y
que lo jurament sie prestat en presència del loctinent general de la dita principat
y comtats. Y que per mort / o altre just impediment a la dita persona que sera
nomenada a sa Magestat / o sa Alteza pugue nomenar altre / o altres / persona / o
persones de la mateixa qualitat: pus q' no sie vn mateix visitador en vn mateix
temps.

**Que capitans generals y particulars y lo-
ctinets de aquells no vlen ni puguen vsar
de jurisdicció alguna còtra los provincials**

De Cort.

fo. XXI.

sino entre los stipendiarios: seruant la con-
stitucio feta en lany. M.D. xxiiij. en Adon
ço.

Cap. II.

Tem confirmant y declarant lo capitol segon de la cort / en lo
any. M.D. xxiiij. en la present vila de Adonço fet / que los
capitans de guerra ari generals com particulars no vsen / ni
vsar puguen de jurisdicció alguna / sino en quant de dret / y per
constitucions de Catalunya es permes / placi a vostra Al-
teza statuir / e ordenar / que los dits capitans ari generals com
particulars no puguen exercir jurisdicció / o potestat alguna / si
no tant solament en les persones que prenien / e pendran stipendi cert / e sou de sa
Magestat per causa de la guerra / de la forma que per dret comu y per constitu-
cions de Catalunya los es permes. Y no en altres persones per alguna causa /
o raho. E que los habitants en lo principat de Catalunya / y comdats de Ros-
sello y Cerdanya dits capitans ni sos loctinets / commissaris / o ministres no pu-
guen per causa alguna exercir jurisdicció e potestat alguna / no essent persones de
sou ni stipendi cert de sa Magestat / ni per causa de guerra. Y que ninguns offi-
cials ordinaris / alguzirs / ordinaris y extraordinaris / o altres qualseuol perso-
nes no prenguen ni executen commissio alguna contra forma del present capitol /
sots pena de perdre los officis / y esser inhabils a tots officis publichs: e altres
penes que encorren los violadors de constitucions. Y que en los actes / lettres /
prouisions / o sentècies judiciales y extrajudicials que faran sots nom del locti-
nent general / qui fos també capita general / haciauant no sie posat lo nom del
offici de capita general / sino sols de loctinent general. Y ari sien expedites de la
reyal cancellaria / y no altrament totes lettres y executorials. Y encara que jurat
lo loctinent general / qui fos capita general la obseruança de les constitucions / y
leys de la patria / y boint sentència de excomunicació jure que per ninguna via
ni sots qualseuol nom no faria contra dits drets ni la mente de aquells. Y spe-
cialment sia vist jurar la obseruança del dit capitol segon. Perço a major cautela
la sie ordenat / que lo qui sera prouehit de capita general de sa Magestat / o son
loctinent / o sie loctinèt general de sa Magestat / o no / jure hi haje de jurar lo dit
capitol segon lo present capitol y altres qualseuol constitucions concernents y
tenints respecte al offici y potestat de capita ari general cò particular. E cò con-
tra dites constitucions se sien fets de poch temps ença en los dits principat / y
comdats alguns actes per persones prouehides del dit ofici de capita gene-
ral / y per loctinets de aquell commissaris y ministres llurs / y assenyaladament / y
es a quell fet que don fràcesch Bralla y Despla mestre racional com a loctinèt
de capita general / qui feu donar ab sentència stropades a hun poblat en la ciu-
tat de Barcelona: lo que per semblant fou fet contra los priuilegis de dita ciu-
tat. Que dits actes sien com a nulles declarats / tenguts e reputats com de fet
son nulles. Y atres que les insignies de dita execució son encara buy en la corre-
noua apparets / que sien leuades y abolides: per que sie de tot en tot leuada la

memoria de tals actes. Y que per lo present capitol sie donat poder / y manatal regent la vegueria de Barcelona / que así ho execute a requesta del syndich de de dita ciutat. No entenen perço consentir los tres staments dela present cort que sie derogat a les constitucions de Cathalunya / acres y capitols de cort / dispoñants les persones que en Cathalunya poden tenir y exercir officis de jurisdicio / y sens jurisdicio: ans entenen q̄ aq̄ils sien salues e illesos. E supliquen q̄ sien gñalm̄t reuocats tots abusos cõtra dites constitucions fets. Plau a sa Altesa confirmar la constitucio del any. M. D. xxxiiij. y que en temps de pau / o treua lo capita general / y los ministros nos puguen entremetre / ni se entremetan dels provincials / sino dels stipendiarios y familiars de dits stipendiarios. Y q̄ en temps de guerra / o sospita de guerra / ques guard lo diet y constitucions generals de Cathalunya. Declarant que en dit temps de guerra / o sospita de guerra en cas que lo dit capita general / o los ministros entenguessen procebir cõtra dits provincials pretenent esser cas de jurisdicio de dit offici hagen de procebir es sent en Barcelona / hont resideix la audiencia reyal / o en la vegueria de Barcelona / o en altre ciutat / o loch hont la audiencia reyal residís / o en la vegueria de la dita ciutat / o loch de cõsell / al menys de quatre doctors dela reyal audiencia. Y essent lo capita general en Perpinya / o en altre loch hont no fos la reyal audiencia / de cõsell al menys de dos doctors de aquella / qui conequen y hagen de conixer si es cas que al offici de capita selguarde conforme a diet y constitucio. Y essent cars a dit offici pertanyent / ni sien obligats en lo orde de procebir / oritu / a seruar lo orde donat per constitucions en les causes dela audiencia reyal: sino que fassen justicia. Y plau a sa Altesa / que tots actes contra constitucions fins aci fets sien haguts per nulles. Entenen lo predict / essent los officis de loctinent general / y capita general en vna persona / quant a pendre lo cõsell dels doctors dela audiencia. Y que lo present capitol sie durador fins a les primeres corts.

Ques fassen Decisions de les conclusions que faran en la reyal audiencia en les causes ciuils, comprobant ab drets y doctrines los motius per los quals seran fades fetes dites cõclusions. y del orde que se ha tenir. Cap. III.

Tem declarant y ajustant a la constitucio en la dita vltima cort feta / placie a vostra Altesa statuir / e ordenar / que de les conclusions que faran en les causes ciuils en la regia audiencia sien fetes dites conclusions / comprobant ab drets y doctrines los motius per los quals seran fades fetes conclusions en dites causes. Les quals hagen de esser sobre los duptes que hauran donats als ad

uocats. E que donant lo relador la sentencia al notari dela causa / li haja a donar la decisio predicta: dela qual sen done copia a la part / si la demanara. Y se haje dita decisio continuar per lo notari en vn libre que stigue en la cancellaria intrinsec / de decisions dela regia audiencia: lo qual libre sie comunicat als aduocats y doctors. Y les dites decisions de tres en tres anys sien fetes stampar per los deputats de Cathalunya a despeses del general. Plau a sa Altesa ab que la decisio dela cõclusio dela sentencia / que sera Resjudicata / sie imprimida: y no abans. Pero en tot cas dins tres dies apres que sera donada sentencia / encara que no sie Res iudicata / se haje de donar escrita / o forascrita de ma del relador al notari dela causa / per donar als aduocats de les parts la allegacio de diet / per la qual sera feta la conclusio en la sentencia / ab q̄ no sen lleue acte publich. Y que lo present capitol sie durador fins a les primeres corts.

Que la audiencia reyal se haje de tenir en lo palau reyal: y dins quatre anys los diputats del general de Cathalunya hagen de adeptar lo aposento per al loctinent general. Cap. III.

Tem per quant conue a la bona y prompta expedicio dela justicia axi en lo ciuil com en lo criminal / que la audiencia reyal se tingue en lo palau reyal de Barcelona / en les sales y lochs ja adaptats / com sie loch mes conuenient p̄ poder los doctors del dit cõsell reyal mes expedidament prouebir: que placia a vostra Altesa statuir / e ordenar / q̄ de aci auat la dita reyal audiencia se haje de tenir y celebrar en lo dit palau reyal en lo ciuil. Y per que hi haje comoditat en lo criminal / que dins quatre anys primer vinent los deputats generals ab interuencio de tres persones per ells eligidos dels tres staments / entenguen que a despeses del general sie adeptat y fet aposento en lo dit palau / per al loctinent general. Podent despendre en dit aposento per acabar aquell fins en summa de sis mill tires / vltra lo preu de les causes que stan juntes al dit palau / y les mortizacions dels cõsos. Y fins dit aposento sie acabat / los cõsells criminals se ringuen en la posada del loctinent general si dit loctinent general ho voltra. E los doctors del dit reyal cõsell deguen venir al dit palau vn quart poc mes o menys abans dela hora / per lo capitol. xij. dela cort de Anõço del any deu ordenada per a continuar e prouebir quiscu en sa sala. Entenen empero que si la concessio / o fabrica dela galera / o galeres que la present cort enten supplicar / y obtenir de vostra altesa haura effecte / que en tal cas la sobredita obra sabedora en la dita casa / o aposento / y despeses de aquella sien prorogades fins a les primeres sdeuenidores corts. Si empero

dita fabrica / o concessio de dita galera / o galeres no haura loch / en tal casa se fe-
ra la dita obra en la forma sobredita. Plau a sa Alteza / ab que los del consell
vinguen a la hora acostumada. Y que mentre la obra no sera feta del aposento
del visrey / se tingue la audiencia ahont lo locinent general li apparra. Y enca-
ra que lo dela galera sortel que son effecte / per accomodar lo aposento del loci-
nent general / y del Inquisidor en lo dit palau reyal / de manera que sien como
dament aposentats / se pugu en despendre fins en iumma de dos milia ducats p
dits deputats en reparacio y traga dels dits aposentos.

Dels sabons de losa y brasil que ixen de Ca-
thalunya q sia atorgada pragmatica als Ca-
thalans que puguen aquells trasportar y
passar per les mars de Castella y descarre-
gar en Caliz o en altra part de Castella y
tornar a carregar per aportar los en qual-
seuol part. Cap. V.

Lem per quant en los regnes de Castella es prohibit / que nin-
guns sabons de losa / ni brasil nos puguen portar / ni vendre /
ni trasportar en ninguna part del dit regne de Castella. E
souint se deuenga als Cathalans / y altres vassalls de sa Ma-
jestat / que portant sabons de losa de les parts de Cathalu-
nya en Portugal / o Flandes / o altres parts de ponent. Et
mateix portat brasils de Flandes / o Portugal / o altres parts
de ponent en Cathalunya / o en altres parts de leuant / de necessitat per no tro-
bar hi vessels / q vagen a dretura / se tenen a descarregar y trasportar en Caliz /
o en altres lochs de la costa de Castella. Y per dita occasio als mercaders son fe-
res moltes vexacions / y grandissims danys donats / y destents de les robes. Per
tant supplica la dita cort a vostra Alteza / li placie per sa reyal pragmatica ator-
gar / que qualseuol sabons de losa que de Cathalunya / o de qualseuol part de
leuant subjectes al domini de sa Majestat puxen liberament passar p les mars
de Castella / y descarregar en Caliz / o en altra part del regne de Castella / e aqui
tornar carregar / trestejar / trasportar / mudar / variar ab altres qualseuol fusta / o
fustes / per portar aquells dits sabons en Flandes / o en Portugal / o en altres
qualseuol parts de ponent. Y aço sens empag / que per ningun los pugue esser
fet. E sens incorrimet de pena alguna. E lo mateix sia entes y compres en los
brasils qui de Flandes / o Portugal / o altres parts de ponent vindran en Ca-
thalunya / o en altre qualseuol part de leuant. Declarant sa Alteza que dits ro-
bes y mercaderies / axi anant com venint per transit / puxen parar / carregar / del-
carregar per les mars dels regnes de Castella sens empag algu / y sens incorri-
met de pena alguna / y se puxe descarregar y trestejar en la dita ciutat de Caliz /

o en altres parts de ponent. E aço no obstant qualseuol priuilegi / e pragmati-
ques en contrari disponents. E que per aço sien expedides prouisions necessa-
ries y oportunes franques de sagell y de tot altre dret: sa Alteza essent en Ca-
stella manara se entenga en lo supplicat / y prouehir com millor conuinga.

Que sa Alteza mane tenir sis galeres de Ca-
stella en la costa de Cathalunya per a guar-
dar aquella y tenir en aquella alguna guar-
da. Cap. VI.

Lem atres lo gran y danys que los Moros han donat de algun
gra temps enca en la costa de Cathalunya / Galécia / y les yles /
lo qual es irreparable / Se suplique a vostra Alteza / que mane
puernar sis galeres de Castella en la costa de Cathalunya / y po-
lar y tenir alguna guarda en dites mars / per remediar a aquestes
mars de tanta vexacio co sostenen. Y sent ho axi sera prouehir
a la indemnitat dels poblats en Cathalunya / y al descarrech de la consciencia de
sa Majestat / y de vostra Alteza. Sa alteza manara prouehir lo q mes couinga.

Sa Alteza manara que se obserue la prou-
sio feta per sa Alteza en Valladolid a .iiij.
de Juliol. M. D. xxxiiij. en armar qualse-
uol fustes y bergantins per a defensio de la
costa y galeres. Cap VII.

Lem co per prouisio feta p vostra Alteza dat en Valladolid a
iiij. de Juliol del any. M. D. xxxiiij. sie stada feta merce / gracia /
y donacio irreuocable a totes y qualseuol persones naturals del
principat de Cathalunya / e comtats de Rossello y Cerdanya / y
altres habitants en aqils / vassalls emperors / e subdits de sa Ma-
jestat / que armaran a lurs costs y despeses qualseuol fustes / y ber-
gantins / per a defensa de dita costa / y offensio de sos enemichs /
del quint que a sa Majestat li pertany de qualseuol preses en la mar. Declarat
sa Majestat q lo que pedran sie tot llur / de quen puguen fer a sa voluntat. Ma-
nant al locinent general / y al capita general dels dits principat y comdats / y al-
tres qualseuol oficials reyal / que la dita prouisio reyal seruen / y no demanen
res de dit quint pertanyent a sa Majestat / segons aquestes coses / y altres en
dita prouisio reyal largament son contengudes. E com lo contengut en dita
prouisio fins aci no sie obseruat / Pertant per remoure tota manera de dupre / e

Capitols e actes

donar animo a les dites qualseuol persones qui volran entendre en armar dires fustes e bergantins/se suplique a vostra alteza / que per capitol de cort vuller ratificar e confirmar / y de nou concedir y atorgar la dita prouisio reyal / e totes e sengles coses en aquella contengudes / e manar esser dita prouisio obseruada / axi per lo dit locinent general / o per lo batle general / com p altres officials reyal / prohibint als dits officials reyal / que del dit quint ni altre qualseuol dret a la Magestat pertanyent / no puxen res demanar / ni de aquells en ninguna manera se puxen entremetre / com axi vulle esser tot adquisit a les persones qui dites preses hauran fetes / com dit es. Sa alteza a part fora de constitucio y de capitol de cort manara efectuar la dita prouisio specialment en fauor de aquells que armaran les galeres que ara se tracten de armar.

Que no puguen esser priors, vicaris, ni procuradors / ni tenir altres officis dels conuents / y monastirs dels mendicants / claustrals de Catalunya / Rossello / y Cerdanya / los estrangers / sino Catalans / o naturals dela prouincia de Arago. Y que no puguen esser abbats sino monjos qui hajan pres lo habit enlo mateix monestir / y feta professio en aquell.

Lem com de alguns anys enca los monestirs dels frares mendicants / claustrals de Birona sien vinguts en molta disminucio : y senyaladament lo de sanct Francesch / en tanta que sta per totalment deiser se / per causa dela administracio dels regidors de dit monastir / que han alienades y dissipades moltes rades y propietats de dit monastir. Y lo mateix se diu es dels altres monastirs del present principat y comdats de Rossello y Cerdanya. Y si no es prouehit / vindra a total ruina en deserueyde nostre tenyor deu / y dan y desonor deles vniuersitats abont son dits monastirs. Perco se suplique a vostra Alteza procure y obringue de nostre sanct pare / o altrament / que en los dits monastirs mendicants / claustrals de Catalunya / e de Rossello y Cerdanya no puguen esser priors / ni guardians / sot priors / vicaris / ni procuradors / ni tenir altres officis dels conuents / sino Catalans / o almenya naturals dela prouincia de Arago. Y que los conuents no puguen vendre propietats / ni rebre / ni esmerçar propietats de censals / sino ab expres consentiment / y ferma dels regidors deles vniuersitats abont son dits monastirs / o altrament com millor apparegue per conseruacio e indemnitat de dites coses. E per lo semblant sie seruit vostra Alteza obtenir de dit nostre sanct pare / que en los monastirs de Monserrat / sanct Felu de Buirols / de Poblet / y factes cre / no puguen esser Abbats sino monjos q hajan pres lo habit / y feta professio en lo mateix monastir de hont seran elers abbats. Exceptat empero enlo dit monastir de sanct Felu / enlo qual per lo poch numero de monjos en aquell residexen pugue esser elet en abbat monjo profes de dit monastir de Monserrat. Sa Alteza supplicara a la sancce dar lo que mes conuinga.

De Cort.

So. XXIII.

Que sdeuenint se cars de vrgent necessitat, la audiencia pugue cōpellir fer vendre blats y altres vitualles a quin tindra, y sien pagats dits blats al preu mes comu. Cap. IX.

Lem placie a vostra Alteza statuir / y ordenar que apparen a la audiencia sdeuenint se cars de vrgent necessitat / per lo qual sie permes poder compellir de fer vendre los blats e altres vitualles a qui tindra dits blats y vitualles / no les puguen pendre / ni tocar per ninguna manera / causa / ni raho / del loch hont seran trobats / o trobades / sino pagant a celles alli mateix realment y de fer al preu ques valran mes comu / tot frau cessant enlo territori hont seran dites coses / restants los lochs / ciutats / viles / y persones de qui se volran pendre dites blats comodament prouehits ab interuencio / o conerenga dels cōsols / papers / jurats y procuradors de dites ciutats / viles / y lochs. Y enlo mes auant no sie mes innouat del que es prouehit per constitucions. Entes empero / y no altrament / que en la vegueria y ballia streta / y en los lochs reyal dela vegueria ampla de Birona / la interuencio y conerenga sie dels jurats dela ciutat de Birona / y no de altres. Sa Alteza ho remet al locinent general / que ab parer del consell prouehes que lo que mes conuinga. E que fassa sacrifer los forments de judici deles regalies de la Magestat / que resta la terra prouehida del menester a conerenga del dit locinent general / y rebuda informacio deles ciutats / viles / y lochs.

Que los militars en Catalunya no sien forçats de fer mar treues cōuencionals. Cap. X.

Lem placie a vostra Alteza statuir / y ordenar / que los militars en Catalunya no pnguen esser forçats fer mar entre ells treues conuencionals / remoguts tots abusos. Mene sa Alteza / ques guarden los vsos y costums militars / reuocats tots abusos conforme a justicia. Y ques confirmen a part fora de constitucio / y capitol de cort los priuilegis / vsos / costums / y libertats militars.

Que lo Archabilbe de Tarragona haje de residir en Tarragona. Cap. XI.

Capitols e actes

Item com sia cosa notoria los molts e irreparables danys e
ben les ouelles stant lo pastor absent / se pot pēsar quā dany
ha rebut / y reb de quiscun die aquella sancta yglesia metropo
litana de Tarragona. Del dany dela qual ne resten les cathe
drals inferiors com a membres de aquella agrauades. Y la ex
perencia ho ha ab excels amostat / que ab quinze anys q̄ ha
que lo prelat de dita metropolitana yglesia prengue la possi
sio / may ha visitada aquella / ni sols cramesos condecens procuradors y mini
stres / sino sols dela matexa nacio sua : y rals que per no esser dela terra no ten
nen amor en aquella / ni intent del be publico : com es fer justicia / y regir be la de
rezia / y altres semblants coses : sino sols en sa propia utilitat . Y per aquelles
donauen licencia / y mal exemple de viure : venent la justicia / y beneficis : y dissi
pant les coses dela mensa / y agrauant los vassalls / y altres coses : lo que nos fo
ra fer essent lo prelat dela terra / o present / com experencia ha mostrat ab los al
tres prelats. E perço / y artes que abont major y mes euident es lo dany / major
attencio / y prompta prouisio se deu tenir / y fer los tres sraments dela dita cort.
Supliquen a vostra Alteza mane prouehir / y donar orde / q̄ dit prelat de Tar
ragona vingue a residir / y mirar per ses ouelles / les quals stan en total roina / y
la terra se va despoblant. Y en cars que tingues legitim impediment / se li done
altra recompensa mes comoda per ia Majestat / la effecte que pogues donar
esta prelatura a persona tal / que residis y subleuas los poblats de tota aquesta
prouincia de tantes necessitats / que per ella han passades . Y iambe leria conser
uacio del patrimoni de sa Majestat / y de vostra Alteza / y descarrech de ses con
sciencias. Sa Alteza ho supplicara a sa Majestat.

Que no pugue esser vicari general en lo spi
ritual, y temporal, en lo Archebisbat de
Tarragona persona que sia de extranea
nacio, y fora dels regnes de Arago. Y
que per aço sia donat lo auxili del bras se
cular. Cap. XII.

Quoniam per constitucio feta en lo concili prouincial de Tarrago
na començant : Archiepiscopalis apicis etc. sic statuit / e orde
nat ab moltes justes rahons y causes / que no pugue esser vi
cari general en lo spiritual y temporal en dit archebisbat / y sus
fraganees de aquell / persona que sia de extranea nacio / y fo
ra dels regnes dela corona de Arago. Ab decret irritant / que
les sentencies y processos fets per rals asserts officials / y vica
ris generals de extranea nacio fossen ipso facto inualids / e nulles. La qual com

De Cort.

fo. XXV.

stitucio a be que sie auctoritate apostolica confirmada no res menys es moltes
y diuerses voltes per incuria y poca potencia dels ecclesiastichs prouincials de
fet violada / o alterada en gran dany y perjudici / axi del seruey de deu com dels
ecclesiastichs de dita prouincia. Lo que cessaria si vostra Alteza manas prestar
la auctoritat y auxili ab aquella deguda assistencia / y fauor que sol y deu prestar
la cort temporal al spiritual / per la conseruacio y bon stat dela republica ecclesia
stica. Per tant se supplica a vostra Alteza / vulle manar a son loctinent general /
canceller / vicicanceller / regent la cancellaria / o altres officials repals / que tota
hora y quant sera demanada assistencia / o execucio de dita execucio / o inuoca
cio de bras secular per lo capitol de Tarragona / o altres capitols particulars
prouincials a qui tal interes sera fet. Com la actio sia popular / que ajudant a
dita jurisdiccio ecclesiastica / y als prouincials de aquella sia donada per dit locti
nent general / y repal audiencia / o per qualseuol altre official repal / que de aço
sera request / tota fauor y auxili per la execucio / y obseruancia de dita constitucio.
Enopermetan aquella sia violada / o perturbada en tant gran dany y preju
dici de dita prouincia / y singulars persones ecclesiastiques de aquella. Plau a
sa Alteza quels sia donat lo auxili supplicat.

Que per lo canceller, vicicanceller, o regēt
la cancellaria / no sie admes ningun official en la cācelleria dels
contenguts en la constitucio del rey don Ferrando segon / en
las segonas corts de Barcelona / que primeramet no haje pre
stat sagrament y homenatge / y hoida sentēcia de excomunica
cio conforme a dita constitucio / sots pena de priuacio de offi
cis. Cap. XIII.

Quoniam a la constitucio del rey don Ferrando segon / en la segon
na cort de Barcelona. c. xxxiii. que comença : Ordenam / y ita
stuum etc. Se supplicque a vostra Alteza / sie prouehit que lo can
celler / vicicanceller / o regent la cācellaria / y prothonotari / e altre
qualseuol qui tindra carrech dels segells / e registres dela repal cā
cellaria no admeta official algu dels contenguts en dita consti
tucio al exercici de son offici / que primerament no haje prestat sagrament y ho
menatge / y hoida sentēcia de excomunicacio conforme a la dita constitucio
sots pena de priuacio de llurs officis / si lo contrari faran / y de no poder esser dis
pensats per a regir y exercir aquells. Y que los rals officials hagen de tenir les
qualitats contengudes en la constitucio dela repna Adaria consort / y loctinent
general del rey Alfonso quart / en la cort de Barcelona. c. x. que comence. A q̄lls
matexos scriuans / secretaris etc. Ajustant que no res menys los officials refer
uats en la fi de dita constitucio / per rahons dels fets y negocis de Catalunya / y
comtats de Rossello y Cerdanya / de qualseuol natura / e qualitat q̄ sien / hont se
nulla q̄s despatxaran dins / o fora dels dits principat y cōtats / q̄ toquen als dits

Capitols e actes

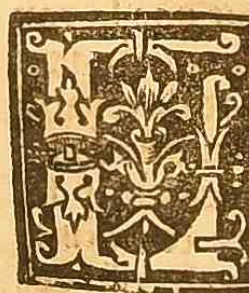
principat y comtats / y tres staments de aquell en general / y en particular ha
jen rambes de prestar semblant sagrament / e homenatge / e hoir sentencia de ex
comunicacio / de seruar y tenir los vsatges de Barcelona / e constitucions de Ca
talunya / e capitols de cort / o que dit sagrament y homenatge no sie rebut ni ext
git / ni admesa la dita sentencia de excomunicacio / sino dels officials naturals
dels regnes dela corona de Arago / nats en aquells sens fictio / ni dispensacio al
guna : y sera seruar lo intent dela dita constitucio dela reyna Maria / e prouehir
a molts abusos. Plau a sa Alteza ques guarden les constitucions sobre aço
disposants.

Que gent coadunada no pugue anar aca
ptar per la terra , exceptats los q acapten
per catius christians. Cap. XIII:

Tem se suplique a vostra Alteza / que sie prohibit ab presi
rio de cert termini / que gent coadunada sors color de anar aca
ptants / no pugue anar acaptar per la terra / en qual seuol nom q
vassen / exceptats los que acapten per catius christians de reguts
en terra de infels. Ana sa Alteza / q los officials coneguen
dels abusos ques fan dela gent ari coadunada.

Que lo mestre de Mútesa sie tengut de po
sar guarda en la torre de sanct Jordi en la
marina dins termens dela ciutat de Tortosa.
Cap. XV:

Castell y torre de sanct Jordi del reuerent mestre de Mútesa
sa situat en la marina dins los termens dela ciutat de Tortosa /
per tots los mestres passats fins a don Francesch Lançoll vl
tim antecessor del qui huy es / solie esser guardat ab tres perso
nes per lo menys / que y tenien pera guardar aquella marina /
ari als nauegants per mar com als caminants per terra / sabets
fochs y fumades corresponents a les altres torres de guarda
del principat de Catalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya. E dits Lan
çoll / e lo qui huy es mestre de pochys anys ença no fan dita guarda / deuant di
ta torre sola y huberta sens portes en gran dany dela cristiandad / y assenyala
dament dels dits principat / y comtats. Per que pensant dits nauegants y ca
minants que la costa sia segura / per no veure que dita torre senyala fustes
son decebuta : y exint los Adoros ab ses fustes deles cales q allí son los prenien /
y encatiuen / com feren dela galera de Benadetes / y de altres vegells que allí son

De Cort.

fo. XXVI.

stats presos. Perço los dits tres staments supliquen a vostra Alteza / que ma
ne polar orde / e prouehir que dit mestre que vuy es / e per temps sera / fassie ser di
ta guarda com sos antecessors acostumauen. Sa Alteza manara scriure al dit
mestre / que degudament ho prouehesque.

Que no sia admes en la repal audiencia pro
curador algu per procurar causes, que pri
mer no sapie be scriure y legir, y esser suffi
cient grammaticch. y aço passats tres anys
que sie seruada la present constitucio en a
uant. Cap. XVI:

Tem per quant la ignorancia dels procuradors de causes / o cau
didichs es causa de molts danys a les parts / y dela longitur de
les causes. Se suplique a vostra Alteza / li placie statuir / e orde
nar / que per auant ningu pugue procurar en la audiencia repal
y del portat veus de general governador en lo principat de Ca
talunya / y comtats de Rossello y Cerdanya / q no sapien mole
be legir / y scriure / y que sien sufficients grammaticchs. Y ans q
praticquen en dita audiencia / y audiencies / que sien examinats per lo canceller /
vicicanceller / o regent la cancellaria. Y en les corts dels dits portat veus de go
uernadors generals / per llurs assessoras. E si seran trobats idoneos / quels sie fe
ta prouisio de llur examen passada per cancellaria. Altrament los que sens dita
prouisio attentaran de praticar en dits audiencies encorreguen en pena de deu
hures per quiscuna vegada. E que lo present capitol no sie executat fins que
sien passats tres anys cõpta lors del dia de la cõclusio deles presents corts en auant.
Ana sa Alteza / q sien examinats los dits procuradors a coneguda del cãce
ller / vicicanceller / o regent la cancellaria. E los qui seran trobats habils / e ido
neos admeten / y passats los tres anys se fassie com es suplicar.

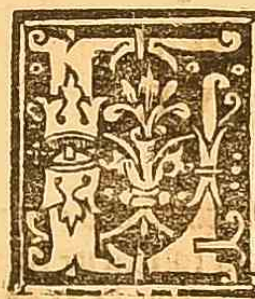
Que los officis de secretaris de Napols y
Sicilia al present vagants sien prouehits en
personas naturals dela Repal corona de
Arago. Cap. XVII:

La cort general en conformitat suplique a vostra Alteza / q intercedesca
ab sa Magestat sie seruit prouehir los carrechys de secretaris de Napols /
y Sicilia que al present vaguen en naturals dela repal corona de Arago : pus
aquella regnes son de ella / y en lo passat fins a la mort del secretari Carries / y

Capitols e actes

del secretari Pedro Garcia tostemps se prouebiren en naturals / y es molt necessari aquesta prouisio per les occurrencies que quiscun die a aquestos regnes tenen en los de alla. Plau a sa Alteia intercedir com es supplicat.

Que los naturals de Arago hagen de exercir los negocijs dels regnes d' Arago. Cap. XVIII.

A dita cort general supplica a vostra Alteia fassse merce a tota la corona de Arago / servir se de naturals de ella realm̄r / y sens fictio alguna per los negocijs dels regnes / axi en la cort com fora de aquella / axi de justicia com de gracia / y gouernacio. Y que hi sien compresos los dela reyal casa / y cancellaria / atres que ells millor que ningun entendran los fueros / constitucions / y leys de la terra. Y los vassalls de sa Magestat rebian merce en negociar y tractar ab persones qui entenguen y tinguen affectio a la corona. Y lo oficial natural per amor / y per temor / y altres molts bons respectes treballaran de fer limpiament son offici. Y si no fara lo que deu per subornacions / ho erigira majors drets dels qui li pertanyen / ho fara alguna extorsio / millor raho se pora hauer de ell que de vn stranger / qui no te adherencies en los regnes / ni sta de baix dela ley de ells. Plau a sa Alteia intercedir ab sa Magestat / y per se parlos tindra per specialment recomanats.

Que totes les coses de justicia concernents los regnicoles dels regnes de Arago essent al cõsell d' Arago sien cõsultades ab sa Magestat vn dia la setmana. y les coses de gra cada mes vna vegada. y fermar tot lo q sera expedit cada setmana. Cap. XVIII.

Om los regnicoles dels regnes de Arago no sien de menor condicio que los del regne de Castella / y sa Magestat sta continuament / o la major part del temps fora de aquestos regnes / y sien forçats los regnicoles de aquestos regnes anar ahont sa Magestat y son consell de Arago / axi per demanar li algunes gracies com encara per algunes coses de justicia / o aggrauis quels fan / y quant son en la cort

De Cort.

fo. XXVII.

de sa Magestat no poden hauer la resposta dels memoriais quels donen / distferint los a vegades los de dit consell de Arago / per hauer los de consultar ab sa Magestat. Se supplica a vna Alteia / li placie y sie de son reyal seruey y animo / que totes les coses de justicia que aniran adit son consell de Arago / y les hagen de consultar a sa Magestat / les consulten cada setmana en lo die que sa Magestat sera seruir com ho acostume de fer en los de Castella. Y les coses de gracia cada mes vna vegada / y fermar tot lo que sera expedit cada setmana / per a que los negociants sperants les consultes y ferma de sa Magestat nos menjen per los hostals quant tenen / y apres forçats per la necessitat sen hagen de anar de sa reyal cort sens portar sen resposta del negoci per que son alla anats. Y que per lo present capitoll no sie fet prejudici algu / nouacio / o derogacio a les constitucions de Catalunya disposants que les causes no puguen exir del present principat de Catalunya. Plau a sa Alteia / que almenys sie vna vegada cada mes / no hauen hi impediment.

Que les causes ecclesiastiques y spirituales, cõson beneficials y matrimoniales, en la primera y segona instancia se puguen declarar y conixer per los jutges ordinaris en Spanya per sentencia diffinitiu, y no sien euocades a la sede apostolica. Cap. XX.

Appliquen los tres staments a vostra Alteia / que li placie obtenir prouisio del concili general que al present se celebrara / o de nostre sanct pare / que les causes ecclesiastiques / y spirituales / com son causes beneficials / y matrimoniales / o altres / en la primera y segona instancia sien conegudes y declarades per sentencia diffinitiu y los jutges ordinaris / o altres delegadors en Spanya per sa Sancteitat en virtut dela prouisio sabedora en lo concili general que huy se celebre / o altrament. Y que no puguen esser euocades d'altres causes en les dites primera y segona instancias a la sancta sede apostolica / ni altre jutge sino al qui sera nomenat en Spanya. Y ago per redimir y euitar les grans oppressions y danys que los dits residents en cort Romana donen als poblars en aquesta terra / y senyaladament cõtra les persones velles y pobres: y rambe es gran destructio dela terra dels molts diners hiren de aquella per la defensio de les dites causes / y per obuiar a les grans cauteles y calumnies que los residents en cort Romana usen ab los absents de aquella / que per experientia se mostre / que ab veracions y semblants extorsions composen / obleuen los beneficijs / o se fan consentir pensiones / o regressos indegudament als qui tenen bon dret. Plau a sa Alteia intercedir sobre lo supplicat.

Capitols e actes

Que los draps de Cathalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya aportats en Castella bajen de pagar per aquells lo diet de diezmo, y apres puguen esser aportats per Castella. Cap. XXI.

Em per quant en les cors del any M. D. CCC. vij. fonch erpo sat a la Magestat que los draps de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya eren aportats e entren en Castella p los puertos secos en teps passat y nos pagauē entrada sino vn ducat per drap de diezmo: y despuys fonch introduit que alguns arrendadors de dit diet han fet y sabian pagar p dit diet tres ducats per drap. Y a la Magestat fonch supplicat que li plagues cōsentir y arorgar que los dits draps de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya puguessen entrar per mar en los regnes de Castella hauēt pagar allí lo diet debont se foren descarregats puguessen esser aportats en qualseuol part de Castella sens pagar altres diets de diezmo no obstant les pragmatiques fetes que no poden entrar sino per los puertos secos no obstant los capitols tenien los arrendadors de dits puertos. Y que la Magestat offeri q passat lo arrendament que les hozes corria la Magestat ho prouehiria. Per ço supplicuen los dits tres staments a vostra Alteza que li placie prouehir y manar que sie fet ab tot effecte que los dits draps puguen entrar per mar en Castella pagant dit diet de diezmo. Y aquells puguen esser apres portats per Castella sens pagar diet algu. Sa Alteza essent en Castella manara se enten ga en lo supplicat y prouehir com millor conuinga.

Que lo alcayt del castell de Roses que vuy es lie remogut per ser Castella, y sie posat altre alcayt Cathala. Cap. XXII.

Er quant lo alcayt del castell de Roses es Castella y per con seguent es contra constitucions y tambe per los molts greus y prejups que dit capita fa als circunuehins de Roses los dits tres staments supplicuen a vostra Alteza que dit Castella sie remogut de dit castell y que vostra Alteza abans que en la present cort se tracte del seruey mane posar en dit castell alcayt veraderament Cathala. Plau a sa Alteza ques guar den les constitucions lleuats tots abusos.

Que a despeses de la Magestat sia feta la camisa en lo terraple de Roses. Cap. XXIII.

Em attes que quant los Empurdanesos seren lo terraple de Roses a totes llurs despeses lo marques de Aguilar com a vis rey de la Magestat offeri que a despeses de la Magestat farie la camisa de dit terraple. Per ço los tres staments supplicuen a vostra Alteza que dels diners del seruey sabedor p la present cort mane fer la dita camisa pus tant importa per lo seruey de la Magestat y de vostra Alteza y per la defensio no solament de Cathalunya mas de tota Spanya. Sa Alteza ho manara prouehir.

Que en les dignitats ecclesiastiques y beneficis simples o curats en Cathalunya instituits no sien presentats ni admesos strangers de altra nacio sino Cathalans. Inhibint a qualseuol notari que no gos presentar ni leuar acte de ningunes prouidions o lletres apostoliques fetes extra regnū acerca dits bñificis y possessiōs de aqlls. Cap. XXIII.

Em p quant en Arago València y Castella y altres regnes no admeren en les dignitats bñificis ecclesiasticos simples o curats Cathala algu y es mole grā incōuenient q los de nra nacio Cathalans no sien admesos en dits regnes y que ells sien admesos en Cathalunya abōt los patrimōis dls militars y altres son mes exiguos que en los predits regnes: y sie la total destructio dela republica no mirar en aquest tan gran dāy y abus e desigualtat. A la qual desiant la present cort obuiar y dar remey supplicuen dits tres staments a vostra Alteza que li placie manar y prouehir que notari algu de qualseuol auctoritat no obstant qualseuol exemptio tingues no gos presentar ni leuar actes de ningunes prouidions o lletres apostoliques fetes extra regnum: e possessiōs de ningunes dignitats o beneficis de qualseuol religio sien instituits en Cathalunya en fauor de qualseuol persona que no sia Cathala natural nat en Cathalunya verament y sens fictio y sens dispensacio y habitacio: y no sols per les possessiōs de dits beneficis mes ni per pensions q sobre aqlls fossen reseruades apres dela cōcessio deles coses contēgudes en la present supplicacio o capitol: ni aduocat aconsellar ni procurador procurar. Y si lo contrari sera fet per algu dels predits affirmatiue capgue per quiscuna vegada que haura contra fet en pena de cent liures Barceloneses y sien inhabils de officis y beneficis y bñificats perpetuis temporibus de dits principat de Cathalunya sens remissio alguna. Y que los deputats del general del dit principat en dit cas requests que sien per algu Cathala natural bajen y sien tenguts executar lo present capitol a despeses del dit general. Y no sent ho sien dits deputats ipso facto priuats del salari d aquella terça en q seran requerits.

Capitols e actes

Y dita princiacione tantas veces quantes seran requeritos. Entenen empero que del present capitol o cosas en aquell contengudes / sien exceptats los Reue redissimos don Joan de Torro bisbe de Vich / don Francesch de Arries bisbe de Argell / y don Ferrando de Loazes bisbe de Leyda / y los familiares y conuinos comensals de ells / y de quiscu dells. E les dites cosas demanen y entenen suplicar los dits tres señores / saluo beneplacito sancte sedis apostolice. Y q la dita disposicio sie seruada per tot lo principat de Catalunya / y comtats de Rossello y Cerdanya. Plau a sa Alteza se guarden les constituciones sobre agoferes: y que los notaris sien punits / com es suplicat / si contra faran en lo que es contengut en dices constituciones. Saluant tostemps lo dit beneplacit dela sede apostolica. Y que los bisbes de Vich / Argell / y Leyda / que ara son tant solamente puguén quiscu dells nomenar vuyt personas dins spay de vn mes: les quals bajen de esser scrites en la depuracio de Catalunya: y puguén tenir dices personas nomenadores qual seuol benefici a llur disposicio / e collacio / saluats los patronats de sa Magestat.

Que lo locinent general, portant veus de
governador general en lo principat de Catalunya / y comtats de Rossello y Cerdanya / y lo canceller / vicicancellor / y regent la cancellaria / y assessors de gobernadors / sien tenguts atorgar manutencia real en los benefici ecclesiasticos / que vacaran en los quatre meses dels ordinarios / a aquells qui seran prouehits per lo ordinari. Y tindran possessio y no altres.
Cap. XXV.

Em com per constitucio feta per sa Magestat en la vila de Adonço en les cortz del any M. D. xliij. C. liij. començar: Fre per quant los desordens etc. sie prohibit ab grandissimes penas la occupacio de les possessions dels benefici ecclesiasticos feta ab gent armada / o sens titol / o dret algu: no res menys moltes y diuerses personas poch tements les dites y altres penas per lo dret civil y canonic / imposades / sens titol algu / o ab gracias spectatiues / reserues / mandatos de prouidendo / y altres titols ya reuocats / o consumits / sens tenir procura special de aquells en fauor de qui son cedides dices gracias. La qual procura special se requer com en dices gracias es expressament disposat. Y lo que pijo es / moltes voltos los meses de Mars / Juny / Setembre / y Dezembro dits dels ordinarios la possessio de huy / molts benefici ab dices gracias ocupen / y aquells ab gent armada retenen. Y ab tals titols y possessions nulles letres de manutencia real impetren / contra los forma y tenor de dices gracias / regles de cancellaria / constituciones / y ordinacions apostolicas / y la mente y tenor de dita constitucio. Perço los dits tres señores supliquen a vostra Alteza / li placie statuir / y ordenar / que lo locinent general / los portats veus de governador general en lo principat de Catalunya / y comtats de Rossello y Cerdanya / y lo canceller / vicicancellor / regent la cancellaria /

De Cort.

fo. XXIX.

y assessors de gobernadors / deguen / y sien tenguts donar y atorgar manutencia real en los dits benefici qui vacaran en los dits quatre meses del ordinari / en aquells tant solament qui seran prouehits per lo ordinari: y tindran possessio: y no a altres. Dels qual collacio y possessio bajen de ser se ab acte autentico: y aquelles bajen esser calendades en les letres de dita manutencia. Y si los tals benefici vacaran en los meses apostolicos / ans de atorgar dita manutencia als qui aquella demanaran / los haze de constar legitimament dela vacacio de dit benefici simple / o curat / o dignitat / o officio que sie: y dela gracia / o titol ab lo qual la possessio de aquells han presa / y dela procura / o poder special que de son principal tenen per acceptar benefici ab vigor de dita gracia / y dela possessio diuyn tenir del dit benefici per instrument autentico / la qual haze esser vera / y no momentanea / o de vista. Y en canonicats y prebendes / y dignitats / y benefici simples de yglesias cathedrales / y collegiades donada capitularment dita possessio. Y si sera lo principal lo qui dita manutencia demanara / haze y sia tengut a jurar / que per si / ni per altri no ha acceptat altre benefici / o benefici en virtut de dita gracia. E si sera procurador / haze jurar que ell ni altre per ell en virtut de dita gracia no ha acceptat ni presa possessio de altre benefici / o benefici mes dels que son compresos en dita gracia: y que no sab ni creu que altre ne haze acceptats / o preses possessions. Y en tal caso haze esser atorgada manutencia real: en les letres dela qual haze de esser calendada la gracia / o titol ab que ha presa la possessio del benefici / y la data / y lo nom del notari q haura rebuda la procura ab la qual dit benefici ha acceptat: y la data / y lo nom del notari que ha rebut lo acte dela possessio. E si perventura lo tal procurador asfirmar no tenir alli la procura / y se offerie prestar ne jurament / o dar caucio de mostrar la / que no sie admès tal jurament / o caucio: ans sie tengut de ser vera y ocular hostencio de dit poder special / y no altrament. Y si tal possessio haura presa / o en mes del ordinari / o ab gracia reuocada / o consumada / o sens poder special / o ab gent armada / y en qual seuol cas que sera contrauengut a la present ordinacio / lo qui contra vindra incorregue en la pena de dits cinc cents florins de estatuida per la dita constitucio feta en lo any M. D. xliij. Dels qual pena la mitat sie adquirida als cofrens reys: y la otra mitat al ordinari en la diocesi del qual sera tal benefici. Plau a sa Alteza / y ques donen manutencias als prouehits per los ordinarios en los meses del ordinari / si ja no constas en dits meses hauer hi alguna reserua / o altra gracia ab derogacio dela regla dels meses dels ordinarios. Y en los meses apostolicos ques donen las manutencias als qui tindran titols legitims / saluada la forma del present capitol. Y que en los benefici de les yglesias cathedrales la possessio se haze de pendre de ma de aquells a qui se guarda.

Que nos pugue procehir a occupacio de temporalitats contra los prelats, ni altres ecclesiasticas personas per los portats veus de general governador, ni altres en lo prin

Capitols e actes

capit de Catalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya: sino seruada la forma donada p la pragmatica del rey en Marti, y altres capitols y actes de cort sobre aço ordenats: y aço ab vot y parer en scrits de vna sala dela audiencia real. Cap. XXVI.

Tem com per la pragmatica del serenissimo rey en Marti y altres capitols e actes de cort sic donada certa forma en les ocupacions de les temporalitats que contra los prelats y altres ecclesiasticas personas se discernen y en quines cosas se ha de fer no res menys olvidants los officials reys del present principat y comtats de Rossello y Cerdanya del modo de procebir iuxta forma y tenor de aquelles procebes que a la ocupacio de dites temporalitats de fer en gran perjudici de dits prelats y personas ecclesiasticas per los danys que en la ocupacio de dites temporalitats y reuocacio de aquelles se causen en salaris y altres despeses que per dita causa se hacen. Per tant los dits tres staments supliquen a vostra Alteza li placia statuir y ordenar que no se pugué procebir per los portants deus de gobernador general ni altres de dit principat y comtats a dita ocupacio de temporalitats: sino seruada la forma y en la manera donada per dites pragmatiques capitols e actes de cort ab vot y parer en scrits de vna sala dela audiencia real del locinent general dels dits principats y comtats: per la qual hagen esser crames los per dits officials reys qui tal ocupacio fer entédran los procesos al dit locinent general y a la audiencia a despeses del qui succumbira. E si altrament se atenta uen declarar dites ocupacions vltra dela nullitat de dits actes com a fers contra constitucio: que los tals officials cayguen en les penes de dita pragmatica capitols y actes de cort: y en les penes del capitol dela obseruancia: de les quals baje esser fera prompta y rigida execucio per dit locinent general. Plau a la Alteza que fora de constitucio e acte de cort sien confirmades les pragmatiques capitols y actes de cort del principat de Catalunya y comtats de Rossello y Cerdanya: y que no paguen salari algu als jorges relatores o consellers per la ocupacio de les temporalitats.

Que prothonotaris y scriuans de manament y de registre cascu en son officio y q sien naturals dela corona dels regnes de Arago y assentats en carta de racion, y no strangers altres officials hagen de expedir los nego-

De Cort.

fo. XXX.

cisari de gracia com de justicia del principat de Catalunya, y comtats de Rossello y Cerdanya. Cap. XXVII.

Er obutar al abus dels secretaris qui desparten moltes maneres de negocis tocants al principat de Catalunya y comtats de Rossello y Cerdanya sens registrar ni guardar en elles les solemnitats que perrany en semblants negocis axi de gouernacio com de parts. Y que les mes voltes no son senyalades les prouisions y lettres de ningu del real consell. E aque lles quant son menester nos troben registrades en grandany dela republica y aço sia cosa ordinaria en los secretaris estrangers qui no saben la practica y costum dela casa real de Arago o los quals en preuy del prothonotari y secretaris ordinaries dela dita casa real qui son dos y vn extraordinari los quals son obligats de tenir sos registres de tot lo que desparte axi de cort com de part y en son temps restituir los al real archiu per conseruacio de dits registres per que alli lo fisch real y les personas priuades puguen trobar tot lo que conue. Perço los dits tres staments supliquen a vostra Alteza li placie statuir e ordenar que ninguns altres officials strangers puguen ni deuen posar la ma en ninguna manera de negocis axi de gracia com de justicia ni de gouernacio de dits principat e comtats sino son los prothonotaris secretaris y sots prothonotaris y scriuans de manament y de registre cada hu segons la natura y qualitat de son officio segons es acostumat. Los quals sien naturals dela dita corona sens dispensacio alguna: los quals seran assentats en carta de racion dela casa real de Arago: y per los fets y negocis de Catalunya hauran prestat sagrament y homenatge y hoyda sentencia de excomunicacio de seruar constitucions actes de cort y vsatges de Catalunya y de tot lo que despartara. Inseguint lo loable stil dela dita casa de Arago sen fassen registres y aquells sien recodits de deu en deu anys en lo dit real archiu de Barcelona ab bones imposicions de penes. Y si altrament dits negocis seran despartats contra forma del present capitol que no sien deduits a execucio ni registrats ni segellats: ni dits officials strangers sien admesos en dits negocis ni los del real consell com son canceller vicicanceller regent la cancellaria y altres no senyalen cosa alguna de dits negocis ab dits officials strangers. E que per aço de nou hagen hoir sentencia de excomunicacio per remediar dits abusos. Plau a la Alteza que guarden les constitucions sobre aço disposants. E que per la obseruancia delles hojen sentencia de excomunicacio.

Dels salaris q han de hauer los scriuans de taula dels pcessos seruat la pragmatica del rey Alfonso quart. Cap. XXVIII.

Capitols e actes

Cimareix los scriuans dels jutges de la taula contra forma de la practica del rey Alfonso quart dada en Barcelona a .xij. de May. MD. cccc. xxxij. la qual es en lo libre de les constitucions fo. ccc. xxxij. fan grans processos / ordint les prouisions de jutges de taula / la segurerat dels officials han prestada en lo tropt de lur offici / y molts instruments de les mesades y assignacions / en tant que a gran pena se pot fer demanda a hun official / que lo proces original no vauge vint y cinc / o trenta liores: y los traslats mes de altratant. Y axi extorqueren mes de cinquanta ducats de quiscun proces. y de algun proces ne han exigit mes de cent ducats. Y per dita pragmatica sie prouehit / q̄ de les dites demandes nos fassen axi processos ordinaris com de altres causes / sino que se haje de obseruar la forma de dita pragmatica. Y que per molt puje lo proces / los scriuans no puguen dels originals hauer mes de cinc liores y deu sous. Perço per que per contrarium vsu los dits scriuans de les dites causes destroueren la gent ab los tant grans salaris / de que molts demanarien justicia deuant dits jutges de les oppressions han fetes los officials / y per les tantes despeses se fan de processos / no gosen per llurs pobreses. Supliquen dits staments a vostra Alteza / vulle statuir / e ordenar / que sie obseruat lo que de dita pragmatica dispon / y que la part demanant sentencia no sie obligada sino de deposar cinquanta cinc sous per sa part del proces. Y que los jutges de taula feren la altra part de deposar altres cinquanta cinc sous per dit respecte. E si los dits notaris / o scriuans de aço rebrian promeses / ys seyen fer alberans / o contractes / que de aquells nos pugue fer iuy / nis pugue en manera alguna renunciar al contengut en lo present capitol / com a introduhir y fer per la utilitat de la cosa publica. Plau a sa Alteza que la dita pragmatica sie guardada. Empero q̄ si per la part se produhiran alguns actes / o testimonis ques mereques mes salari del ordinat en dita pragmatica / que de aquell sien satisfets los notaris. Y q̄ sia durador fins a les primeres corts.

Que se haje deputar vna persona que haje de veure y regonerer lo orde antich, y forma y ordinacions com se han de pagar les leudes, y remoguts tots abusos sie posada regla ab la qual sien pagades y exigides dites leudes. **Cap. XXVIII.**

Tem com de algun temps ença en la ciutat y stacio de Berona lo locinent de balle general y altres ministres de sa cort hajan introduides nouas formas en lo exigir les leudes / exigint mes del que antigament ere acostumat / y de coses no acostumades / y altrament contra disposicio de les constitucions de Catalunya. Y aximareix per altres coses hajan fetes / y de quiscun dia

fan moltes extorsions y veracions als poblats de dita ciutat y vegueria / y altres strangers passants per aquella / les quals molts tolleren / vist que per remediar aquelles haurien recorer a Barcelona ahont sostindrien moltes mafors despeses q̄ no es lo interes quels fan pagar. Beles quals despeses no haurien sinena q̄ fer se dites veracions a instancia del filch. Perço los dits tres staments supliquen a vostra Alteza / sie de merce sua deputar vna persona que regonegue lo orde antich / y forma y ordinacions segons y com se deuen pagar dites leudes. Y que remoguts tots abusos / sie posada ley y regla ab la qual sien pagades y exigides dites leudes / posant penes als qui altrament attentaran exigir. Y que per obuiar als desordens y veracions del dit locinent y ministres seus / li placie statuir / e ordenar / que de aci auant dit locinent de balle general en la stacio de Berona / y son assessor / notari / porter / y altres ministres seus presents y sdeueni dors sien obligats de assegurar de tenir taula / y a quella haje de tenir de trienni en trienni deuant los jutges de taula / axi e segons los officials reyalas. Y q̄ fins hajan assegurar no pugen regir ni exercir dits officis / ans en lo entretant dits jutges de taula hajan de comanar dits officis a persones idoneas y sufficientes. Adana sa Alteza que lo balle general regonega / o fasse regonerer dites targes de leudes / y pose orde com se deuen pagar.

Que lo locinent de balle general en la stacio de Berona no pugue anar per la terra a fer visories, sino a instancia y req̄sta dels consols, o jurats de aquella vila, o loch ahont haura a fer dites visories. **Cap. XXX.**

Tem supliquen los dits tres staments a vostra Alteza / si placie statuir / y ordenar / que lo locinent de balle general en la stacio de Berona / no pugue anar per la terra a fer visories / sino a instancia y requesta dels consols / o jurats de aquella vila / o loch ahont haura a fer dites visories / ates que moltes vegades sens necessitat va per dita stacio / y extorquere y compose molta pobre gent per coses que importen poch / sabent se pagar moltes dietes ell y los ministres. Y aço per que sa los balles y officials ordinaris ab manco despeses proueheren en lo adobar de camins / rechs / y altres coses. Y tambe que dit locinent de balle general / assessor / notari / porters / y altres officials seus sien tenguts y obligats quiscun trienni assegurar de tenir taula / y a quella tinguen com fan los altres officials triennals. Adana sa Alteza que lo balle general regonegue lo suppicat / y prouehes que lo que mes conuingue.

Que tot lezder haje de exigir y cullir sa leuda en son loch, segons lo priuilegi del rey

Capitols e actes
en Pere atorgat a la ciutat de Barcelo-
na. Cap. XXXI.

En privilegi del serenissimo rey en Pere de digne recort atorgat a la ciutat de Barcelona dat en Barceloña a. iij. dels idus de Janer del any. M. cclxxiiij. entre les altres coses es atorgat vn capitoll del tenor seguent. Item concedimus capitulum qd aliquis lezdarius extraneus vel eius procurator non morietur continue Barcinone. Et qd quilibet lezdarius accipiat lezdam in loco suo. Perço los dits tres staments supliquen a vostra Alteia q per obseruança del premissat capitoll enlo predestinat privilegi contengut li placie statuir y ordenar que tot leuder exigisca y culla sa leuda en son loch/com en dit capitoll se conte/reuocats tors abusos. Sa Alteia/perque es interes de part/ho comet al loctinent general/que fasse justicia y degudament prouepeica.

De la exactio dels fogatges de quiscun
cap de familia que fan foch en Catha-
lunya. Cap. XXXII.

Don enles cortz celebrades en Leyda enlo any. M. D. xxv. se donat orde y modo enla exactio dels fogatges de quiscun cap de familia que fan foch/e hi haje declaracions/com appar per los capitols començants. Item declara la dita cort. Y per altra. Item declara la dita cort/que los ecclesiasticos. Y al tres capitols segons en aquells es mes largament contègura. Perço los dits tres staments supliquen a vostra Alteia/li placie confirmar y manar/aquells sien obseruats/no obstant les declaracions fetes per los diputats a. xxviii. del mes de febrer/eny. M. D. xliii. y a. xxvi. del mes de Abril del sobredit any. Y qualseuol abusos contra dits capitols/o mète de aquells fetes. Plau a sa Alteia/que fora de constitucio sien guardats los capitols de cort/no obstant qualseuol declaracions a dits capitols contraries. E si algun dupte insurgeix de ella/que ho coneguen y declaren los diputats.

Que lo canceller qui es vuy micer Mathia Sorribes haje salari de les causes de còntencio, no essent present en Cathalunya y ni en los comtats de Rossello y Cerdanya lo rey

De Cort. Fo. XXXII.
nostre senyor, ni son primogenit, ni son loctinent general. Cap. XXXIII.

Er quant algunes vegades se deue que enlo principat de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya no hi es lo rey nostre senyor/ni son primogenit/ni son loctinent general/attes que lo canceller no dere de pendre treballs enles contrencions de jurisdiccion y fins a huy no ha acostumat en dit cas rebre salari algu. Perço los dits tres staments supliquen a vostra Alteia/vulle statuir y ordenar/que de aci al deuant seguint se lo dit cas/ se pagat p los diputats al reuerent micer Mathia Sorribes abat de sanct Salvador de Brea /e cāceller de sa Magestat en dits principat y comdats: o al qui per ell lo dit officio de canceller regira/lo salari si e segons q essent present la Magestat reyal/o son primogenit/o son loctinent general en dits principat y comdats es acostumat de pagar al canceller/com ari se stat prouehit en lo passat en la persona de don Joan de Cardona eler de Barcelona /e les hores canceller enles cortz celebrades en la vila de Monço lo any: M. D. xxxiiij. Plau a sa Alteia.

Que en absècia de sa Magestat, e de son primogenit, y loctinent gñal enlo principat d' Cathalunya, y comdats de Rossello y Cerdanya sien dades a micer Francesch Montaner vuy regent la cācellaria quatrecentas liures pagadores p los diputats. Cap. XXXIII.

Er que tambe moltes vegades se deue que enlo principat de Cathalunya y comtats de Rossello y Cerdanya no hi es lo rey nostre senyor/ni son primogenit/ni loctinent general /y lo regent la cancellaria en tal cas no reb salari algu/y no pot aduocar/ni aconsellar en causes que poden venir/e son sa enla reyal audiencia. E als altres regents la cācellaria per sa Magestat/y per los tres staments del dit principat enles cortz pasades son stades dades y assignades quatrecentas liures per any. Perço y altramant seguint les dites practica y forma de dites constitucions supliquen dits tres staments a vostra Alteia/vulle statuir/e ordenar/que en dit cas de absencia de sa Magestat/e de son primogenit/y loctinent general de dits principat y comdats sien dades a micer Francesch Montaner quatrecentes liures pagadores per los diputats de Cathalunya/dels emoluments del general del dit principat/com a micer Francesch Franch/y a micer Marti Joan Sunyer/y a micer Pere Arnau Cort son stades dades y pagades. Plau a sa Alteia.

Capitols e actes

Deles galeres que se han de armar en Catalunya y Valencia y de la Altesa per a guarda de la costa. y que per aço los deputats no despenguen mes de mil liures per obres lany: perques puguen pagar les despeses de dites galeres. Cap. XXXV.

Tem perquant los Adoros de Africa han donat estos teps passats y ara donen gra molestia y danys a tots los poblats en lo principat de Catalunya e regne de Valencia / e illes de la corona de Arago a gran deservey de deu / y destructio de aquestos regnes. E atenem que per sa gran clemencia y benignitat girant sa Altesa los vlls a tanta miseria a fet a saber al present principat y regne de Valencia que si aquest principat determinat armar vna galera y lo regne de Valencia les que pugues sa Altesa ni donarie altres rantes: per a que stupassen y leuassen les molesties que dits Adoros en aquest principat y mars donen. Y q dites galeres / y les de sa Altesa totes junctes irien per aquestas costas e illes sent lo fruyt que conuindrie a la desluracio de la oppressio que dits Adoros fan. Plazent encara a sa Altesa deputar per a capitans de dites sues galeres / y les de aquest principat / y les Valencianes / homens naturals del principat de Catalunya / y comtats predits / y regne de Valencia: vehent perço lo gran vtil que en aquest principat lin pot seguir de tant beneventurada empresa. Y considerant que los Valencians se son offerts de armar vna / o dues galeres / ari que de vna galera que aquest principat arme sen approfitará de sis. Supliquen perço a vostra Altesa los dits tres stamets / li placie statuir / e ordenar / que sia armada vna galera per lo present principat de Catalunya / y comtats predits / per la expedicio y sustentacio de la qual sie despes per los deputats del general de Catalunya / que vuy son / y per temps seran / de les pecunies del dit general / lo que sera necessari p dita galera: lo ques creu que sera al mes larch fins en sis milia ducats quiscun any / per adasi a la conclusio de les primeres cortz tant solament. Y perque lo general no senta tanta graueza / supliquen tambe / placie a vostra Altesa statuir / e ordenar / que la facultat que tenen los deputats de despendre p obres / y altres coses fins en tres milia liures lany sie limitada p tot lo dit teps / a milliares per any / e es / que no puguen despendre mes de dites mil liures per any. Y encara per procurar quant se pugue que dit general sie mes ajudat / supliquen a vostra Altesa / li placie statuir / y ordenar / que p los dits tres stamets se scriguen lletres per tot lo principat de Catalunya a les terres maritimes / y altres adiacents a elles / ques dispoguen lo que puguen en contribuir en dita despesa / pus de ella los ne redundara tant gran benefici. Y encara si sera vist que es pose algun dret en coses maritimes / enles que parra poder se mes tollerar que seruesca per releuar dit general de dit carrech. Y aço a coneguda de totes

De Lort.

les psones sobre aqst effecte e leres. Ajustat hi los pñdets dels dits tres stamets totes cõcordes. Y q dits deputats sien los receptors y cobradores de dites pecunies / q de aço exiran p lo effecte demunt dit: Plau a sa Altesa / q se arme la galera ab la forma y dspela de sus dita. Y q lo capita de la galera Catalunya sie Catalunya. Y lo de les galeres q sa Altesa estat los acõpan para q sie Catalunya / o Valencia / o Aragon / si armara Arago. Y q se scriguen les lletres supplicades: e supplicara a sa Altesa / q fauores que aqitos regnes en donar los companyia de altres galeres. Y spera sa Altesa / q sa Altesa ho concedira. Y q rabe scriura y supplicara q lo capita general de dites galeres sie de dits regnes / con dit es. Y encars q sa Altesa / q lo capita general de dites galeres / que de les dites galeres sie lo capita general dels dits regnes / com es dit / ab la condicio demunt dita.

De la pragmática de sa Altesa acerca les ciutats de Barcelona y Tarragona y la fortalesa de Roses q fossen fortificades a despeses de tots los poblats en Catalunya. Cap. XXXVI.

Tem se suplique a vostra Altesa / q sie reuocada la pragmática ab la qual entre altres coses es disposat q les ciutats de Barcelona / Tarragona / y la fortalesa de Roses / nouament feta cerca la vila de Catalunya / ço es / ajudant ab les persones y bens ab repartimēt que de tal part a tal vagen a Barcelona / y de altra part a Tarragona / y de altra a Roses. Y son tambe disposades algunes altres coses ab que son molt perjudicades les jurisdiccions dels barons aci ecclesiasticos com seculares. Y les prebeminencies y drets dels castells. Sa Altesa vist que la dita pragmática sonch prouehida per sa Altesa per lo be general e particular de tot lo principat es seruit de consultar ho ab sa Altesa.

Que qualseuol persona de qualseuol dignitat / o prebeminencia sia / encara que sia capita / o gent de guerra / en temps de pau y de guerra sien tenguts en pagar les imposicions y cises: y q los administradors de les vniuersitats tinguen jurisdiccio de les causes de dites imposicions. Cap. XXXVII.

Tem supliquen los tres stamets a vna Altesa / q reuocats / cassats / y anulats qualseuol anaments fets en cõtrari / partie p lo capitols de cort per lo rey en Pere atorgat en la vila de Adõço / a xvij de Janer. M. ccc. lxxij. y p la cõstitucio del rey don Joan se gõ / en la cort de Adõço. cap. xxviii. E p priuilegis e cõstitucions ab paraules gnals sie ordenat lo seguēt. Per maior declaracio y per tots fins / que qualseuol psona de qualseuol dignitat / prebeminencia q sie / encara q sien capitans / y gēt de guerra en teps de pau y de guerra sien tẽguts en pa

gar les impositiōs y lises. Y q̄ los administradors de les vniuersitats: cō son consellers/cōsols/jurats/y altres hagen y tinguen la conerēça y jurisdicció de les causes de dites impositiōs: y q̄ puguen ab effecte exigir los drets de dites impositiōs/y cōtra los oficials req̄sts/q̄ llurs declaraciōs/o p̄uisions exequescan. E si seran renitēts/e o negligēts en exequir llurs sentēcies/e o p̄uisions/puguen y hagen comissio y facultat de cobrir aq̄lls/y de declarar los dits oficials y altres q̄ seuol renitēts/o negligēts/e o cōtrauentints a dit capitol de cort/esser incidits en les penes de dit capitol de cort/y de les penes del capitol de la obseruāça / y q̄p dites coses puguen requirir q̄ seuol oficials quels donen favor / e adjucoi/ sots pena de priuaciō de llurs officis/y de les penes de dit capitol de cort/en e sobre dites coses. Sens empo p̄judici/nouaciō/derogaciō dels priuilegis / e actes de cort sobre dites impositiōs disposants. Adana la Alteza ques guarden les constituciōs y capitols de cort sobre aq̄odisposants/leuats t̄ots abusos / y reuocats t̄ots actes en cōrrari fets.

Que hauer loch en vna vila, o ciutat como do per aposentar soldats y gent de guerra/sien aposentats en dits lochs/y no en cases de puades p̄ones. La. XXXVIII.

Tem jar sie ordenat per disposiciō de dret / y per constituciōs que hauer la Magestat loch cōmodo p̄ aposentar los soldats y gēt de guerra/major mēt en tēps d̄ pau los dits soldats / y gēt de guerra no deuen esser aposentats en cases de puades p̄ones. A major cauiela/y p̄ major claricia se supliq̄ a v̄sa Alteza/q̄ hauer loch en vna vila/o ciutat cōmodo p̄ aposentar dits soldats y gēt de guerra/aq̄lls hagen de esser aposentats en dits lochs/y no en cases de puades p̄ones. E si sera cas q̄ la Magestat no tingue loch cōmodo / o altra mēt/q̄ dits soldats y gēt de guerra se haguessen de aposentar en cases de puades p̄ones/q̄ dits puats no sien tinguts dar los sino la terça part de la casa: o si son capitāns/o altres p̄ones q̄ lificades la mirat per llur hospitalitat y habitaciō. y q̄ no sien tēguts en donar los lits/lum/oli/sal/vinagre/ni seruey / ni altres coses/sino la dita sola habitaciō. Adana la Alteza sien tractats conforme a justicia: y que rambe en los soldats y gent de guerra los sie guardada la constituciō de la reyna Maria/que parle de aposentos/y lo dret comu.

Que en lo dia d̄ cōsell se hagen legir totes les supplicaciōs. y q̄ no sien reseruades p̄ lo dissapre. La. XXXIX.

Le p̄q̄ de poch tēps ença se fa vn abus/q̄ les supplicaciōs se donen los dies d̄ cōsell nos ligen/sino aq̄lles referuen p̄ lo dissapre. E moltes voltes se done supplicaciō lo dimars p̄ algū pobre pres q̄ sta mal per a morir / supplicāt sie tret. y quāt ve al dissapre / quāt se ligen / lo tal p̄ es ja mort: y lis legien/p̄q̄ en la triga hi ha grā perill/si prouehirte encōrmet. Y aximateix de altres negocis de importaça se segueix que per la grā dilaciō no se

expediren cō seria de raho. Perço supliquen los tres staments a vostra Alteza/li placie statuir/y ordenar/que quiscun die de cōsell se hagen de legir totes les supplicaciōs/a si ques prouehes que en lo mes necessari. Adana la Alteza/q̄ en les causes que requeriran prompta expediciō/sien encontinent decretades. y quant en lo legir de les supplicaciōs/que les que seran donades als jutges de cort/per a ques ligen en lo cōsell/hagen de esser referides/o legides al cōsell aq̄ll die/si als jutges apparra que sien per causa de tal qualitat/o necessitat/ques de guen referir/o legir: encarregant sobre aq̄o llurs consciencies.

Que los jutges de appells de taula en les vegueries dels cōdats de Rossello y Lerdanya y Conflent hagen de tenir taula, no cōprenēt hilo portat veus de governador en los dits cōtats. y q̄ dit jutge de appells dels officis de taula lie dels dits cōtats. La. XL.

Tem se supliq̄ a vostra Alteza/que li placie prouehir de algū jutge de appells de les causes de appellaciōs interposades/e interpoladores dels jutges de taula en les vegueries d̄ la com dats de Rossello/Conflent/y Lerdanya. Atres que per constituciō feta en la vila de Douço lo any .AD. D. xij. cap. xliij. qui comença: Item statum/e ordenam t̄. es ordenat/q̄ los jutges de appells dels dits comtats hagen de tenir taula. La qual constituciō sie obseruada. En la qual constituciō de tenir taula no sie compres lo portat veus de governador en los dits comtats de Rossello y Lerdanya. E que lo jutge de appells dels officis de taula sie dels dits comtats de Rossello y Lerdanya. Adana la Alteza / que en la audiencia real se coneguen dins cinc mesos/compradors del dia que començara la audiencia les presencions de la ciutat de Barcelona/y de la vila de Perpinya sobre lo jutge de appells. Y que lo proces sie fet dins los tres mesos primers. y sentenciāt dins los dos mesos següents a instancia de les dues parts/o la huna d̄ elles. Y apies sie declarat. Sa Alteza manara prouehir conforme a la declaraciō.

Que los genouesos no puguē portar draps o robes adobats en França, y de França en los regnes de Sicilia, y Napols, en virtut de vna pragmática a dits Benouesos atorgada cō de aquella abusen y no pagar lo dret acostumat. La. XLI.

Capitols e actes

Dom per la Magestat del Rey nre Señor celebrant corts als Cathalans en la ciutat de Barcelona a supplicacio dels tres braços de la dita cort a set de Desembre. M. D. xxviii. se fada consentida y atorgada pragmatica q̄ dels draps q̄ de França y Benoua entrauen en los regnes de Sicilia y Napols se ha gues de pagar vint p̄ c̄t a la reyal cort / fora certes penes en dita pragmatica cōtengudes. La qual dita pragmatica celebrat la Magestat corts als Cathalans en la present vila de Mōço a supplicatio dels tres braços de aquila a. xviij. de dezembre. M. D. xxxiiij. sonch cōfirmada / començent la Magestat la recepcio y collecta del dit diet / y la execucio d̄ dites pragmatiques als cōsols de Cathalans de quiscu dels dits regnes / o a sos loctinets cō en dites pragmatiq̄s es cōtengut: d̄ les q̄ls se desemparraren los executorials p̄ la Magestat en Palerm a. xij. de Moebre. M. D. xxxv. y cōsa Magestat a. xj. d̄ Març. M. D. xxxvi. en Napols haje atorgat privilegi a la señoria de Benoua a son reyal beneplacit durador / q̄ los genouesos puguen aportar q̄l seuol draps en dits regnes / lo spenēt quāt a la dita nacio Benouesa la obseruança de dites pragmatiq̄s cō en dit privilegi sta largamēt cōtengut. E cō apres en les corts per la Magestat celebrades en la present vila de Mōço en los anys. M. D. xxxviij. sien fades dites pragmatiques p̄ acte y capitol de cort confirmades: manāt esser expedides lettres executorials / y p̄uissōs necessaries p̄ als loctinets y p̄ capitols de Cort. y p̄ q̄ en dits capitols de cort no se ha feta mencio del privilegi a la señoria de Benoua atorgat / es p̄res p̄ aquila lo dit privilegi no esser derogat. y ari les dites pragmatiq̄s y capitols de cort no son stats obeys y obreperats / en grā dāy de la dita reyal cort / y de les gñalitats de Cathalunya / y de sos subdits y vassalls y spalmēt dels poblats en lo p̄sent principat / q̄ p̄ la major part viuen del exercici de la draperia. y si p̄ v̄ra Alteza noy es puebit dins pochos anys restara aq̄st principat del tot apobuit / aruinar y despoblat p̄ quāt los dits Benouesos abusen lo dit privilegi no sols aportāt en dits regnes draps fets y obrats en Benoua / mes encara draps del regne de França fors nom de Benouesos trameten los dits Benouesos sens pagar lo dit diet de vint p̄ c̄t. Perço suplique la dita cort a vostra Alteza / q̄ p̄ capitol y acte de cort se tingue per ser uit quāt a les robes fetes / e adoperades en lo regne de França cōfirmar les dites pragmatiques y capitols de cort / segons la llur serie y tenor / y dit privilegi dels Benouesos en quāt menester sie reuocar. De manera q̄ ni a vassalls de la Magestat / ni de v̄ra Alteza / ni a Benouesos / ni a altre nacio sie licit ni p̄mes p̄ via directa ni indirecta aportar ni trametre en dits regnes de Sicilia / y a Napols draps fets y obrats en dits regnes de França / sens pagar lo dit diet de vint p̄ c̄t. No entenēt la p̄sent cort q̄ en aço se cōprenguen robes fetes en Benoua / ans en aquelles se cōrēte puguen entrar en dits regnes sens pagar dit diet d̄ vint p̄ c̄t / p̄ qualseuol nacio q̄ sien aportades. E q̄ v̄ra Alteza ab grās penes mane que lo present capitol de cort sie obseruat per lo loctinent general y altres officials en dits regnes. y que per dit effecte sien desparrades lettres executorials / y altres prouisions necessaries franques de sagell / y de tot altre diet. Plau a la Alteza.

De Cort.

fo. XXXV.

Que la ciutat de Barcelona sie conseruada en la pacifica y quieta possessio de las extractions de consols en les vltamarinas / ço es / Napols / Sicilia / y altres parts. y al present / q̄ mossen Hieronym Dliba sia posat en possessio del dit offici de consol en Benoua. Cap. XLII.

Dom per priuilegis a la ciutat de Barcelona p̄ lo Catholich rey don Ferrado de gloriosa memoria / e altres reys atorgats per la Sa. Le. Reyal Magestat vuy benenenturadament regnant confirmats / sie concedit y atorgat de ser elections y extractions de consols en les parts vltamarinas. Es a saber / en Sicilia / Napols / Benoua / y altres parts: y sia en pacifica y quieta possessio de tant temps ença / que no es memoria de homens en contrari. E cō Hieronym Dliba ciurada de Barcelona per mort de mossen Onofre Mōmany en lo mes de Serēbre prop passat sie stat elegit y extret en consol de Cathalans de Benoua / y sie peruengut a noticia de dit Dliba la dita Le. y reyal Magestat del empador y rey nostre señor hauer atorgat vn privilegi de dit consol de Cathalans de Benoua a hun Benoues persona extranya / y surrepticciament / y en virtut de dit privilegi dit Benoues serie stat posat en possessio seu quasi de dit offici expoliant y priuat a la dita ciutat / y als qui son extrets en dit offici. Perço y altrament se suplique a vostra Alteza sie de son reyal seruey / dita ciutat esser restituida en la pacifica y quieta possessio de ser extractio per a consols de Cathalans de Benoua / e reuocar lo dit privilegi per la dita Cesarea y Reyal Magestat al dit Benoues atorgat / com sia contra forma / serie y tenor dels priuilegis a la dita ciutat de Barcelona sobre dits officis atorgats / e manar / q̄ lo dit Hieronym Dliba sie posat en possessio del dit consol / y en aquella mantengut ab tots los drets y pertinencies de aquell. Sa Alteza mane sien obseruats los priuilegis de Barcelona. y per obseruança dells scriure a la ciutat d̄ Benoua p̄ aquils guarden / y posen en possessio lo dit Dliba.

Que lo tir y quātitat y qualitat dels draps haje de ptanper als regidors de les ciutats y viles principals: no obstant la crida que sobre aço han feta los deputats del general de Cathalunya. Cap. XLVIII.

Dom per la Cesarea Magestat en la primera cort de Barcelona en vn capitol començant: Item excellentissimo Señor com lo exercici de la draperia se statuit / e ordenat / q̄ no sie licit ni permes als deputats del general de Cathalunya coneyer / ni entremetre del aparel / bōdac / y sinor dels draps: ans la conexca de les dices coses / e ordenar sobre aquils sie d̄s regidors d̄ les ciutats y

Capitols e actes

viles principals y personès per ells deputadores. E com ara de poch temps en ca los dits deputats han fet fer crida ordenant y disposant quin tir han de tenir los draps y de aço se ha seguit algun debat / e questio entre los dits regidors y diputats. Per ço se suplique a vostra Alteza / q̄ li placie / confirmat y clarificant lo dit capitol / statuir / e ordenar / q̄ lo tir e quantitat / e qualitat dels draps toque y pertany als dits regidors de les ciutats y viles principals. E la dita crida quant en aquest efecte esser reuocada. Plau a sa Alteza.

Que se constituit salari de cinquanta liures al assessor del portant veus de gñal governador en lo principat de Cathalunya, pagadores p lo gñal de Cathalunya y tots los vuyt mesos q̄ ha de anar p la terra fora Barcelona: y no en altra manera. Cap. XLIII.

Tem supliquen los tres staments dela present cort / q̄ placte a vostra Alteza statuir / e ordenar / que al assessor del portant veus de general governador en lo principat de Cathalunya se constituit salari de cinquanta liures / pagadores per lo general de Cathalunya / per quiscun any que lo dit assessor anira y habitara fora de Barcelona / seguint lo dit portant veus de governador / tots los vuyt mesos q̄ quiscun any es obligat anar per la terra / y no altrament. E si lo dit assessor no seguira fora dita ciutat de Barcelona / lo dit portant veus de governador quiscun any tots los dits vuyt mesos / sino part de aquells / que en tal cas li se fera deducio del dit salari pro raga temps que no haura seguit. E que dit salari en la forma predita pagador se dura doze pagador fins a les primeres cort constant solament. Plau a sa Alteza.

Inquisicio.

Del numero dels familiars dels inquisidors en Barcelona y en Sarragoça. Cap. XLV.

En los capitols dela inquisicio fers en les cort celebrades en la ciutat de Barcelona en lo any. MD. D. cc. xv. y. xxv. se stat statuit / q̄ lo nòbre dels familiars dels inquisidors de Cathalunya fos moderat a trèta / levats tots abusos. E cò aps ab la experiència se sie vist q̄ dits inquisidors han fet grã abus en lo nòbre de dits familiars: lo q̄ redũde en grã dan y dela jurisdicció reyal / y dels pie

De Cort.

fo. XXXVI.

lats y altres que tenen jurisdiccions. Per ço dita tres staments supliquen a vñra Alteza / li sie seruey voler manar moderar lo nombre de dits familiars en Cathalunya / y dits comtars de Rossello y Cerdanya / a sexanta / çoes / lo inquisidor de Barcelona / Tarragona / Urgell / Vic / Gerona / y Lina en ses diocesis no puegue tenir mes de cinquanta familiars. Y lo inquisidor de València en lo diocesi de Tortosa / en la part de Cathalunya no puegue tenir sino cinc familiars. Y lo inquisidor de Sarragoça en la diocesi de Leyda en la part de Cathalunya altres cinc. Y encara q̄ lo nombre fos major en dits diocesis / que ningun dels dits familiars gosen del priuilegi de dit offici dela sancta inquisicio. Y los tals familiars hauen portar tots insignia parent honrada / la que apparra al dit inquisidor. Y q̄ dit inquisidor mane donar a quiscuna cort ecclesiastica de les dites yglesies / o diocesis vna vegada lany la nomina de aquells: per ques sapie y se puegue publicar / per que sien coneguts per tals. Y si vn familiar tindra questio ab altre que no sie familiar / no puguen los inquisidors conixer de aquell qui no sera familiar criminalmẽt / sino en cas que la rixa / o questio se fos moguda entre aquells per coses tocants al sanct offici. Y si los dits inquisidors no seruaran / o contra vindran a les coses sobredites / los diputats de Cathalunya hajan y puguen retenir se les pensions dels censals que la inquisicio reb sobre lo general de Cathalunya. Sa Alteza essent en Castella abõr sta lo cõsell gñal del sanct offici p al efecte de aço se interposara y fara q̄ ho vegem y puebesquen cõmes cõvingues.

Que ningun inquisidor pugue esser deputat en commissari dela sancta Cruzada / ni de altres bulles apostoliques. y q̄ los prebichadors de dites bulles no posen festes mes de aquelles que per capitols de cort son ordenades. Cap. XLVI.

Tem supliquen dits tres staments a vñra Alteza / li placie manar moderar q̄ ningun inquisidor del sanct offici pugue esser deputat en commissari dela sancta Cruzada / ni de altres bulles apostoliques. Y q̄ los prebichadors de les dites bulles no fassen fer als poblars de Cathalunya / y comtars de Rossello y Cerdanya mes festes de aquelles q̄ p capitols de cort sobre aço fers sta ordenat / reuocars tots abusos fins lo die present fers. Plau a sa Alteza / sino en casos que li aparegues a sa Alteza molt necessaris.

Acte de Cort a supplicacio dels braços militar y Reyal.

Capitols e actes

Que los abatuts sien haguts per ladres en la hora q falliran. y que nos puguen alegrar de alguns priuilegis, o guiatges, o excepcions. Cap. XLVII.

Serenissimo, molt Alt, y molt Poderos Señor

Erquāt de poch tēps en ça se es vist en la ciutat de Barcelōa / y altres parts / q moltes piones ari exercint lo art mercariol cō fora de aqlla per fets y deutes mercariols fallint la fe y no temēt deu / ni la punicio dela justicia tēporal sens empay algu y moltes vegades ab animo deliberat p robar y fraudar son prim / se abaten y rōpen / y aps fan partit ab los crehedors / ab molta pdua de aqlla: o nol volen fer / pus son cērts q la plos na no pot patir / allegāt corona / guiatges / y altres excepcions no latitāt / per no caure en la pena dela cōstitucio sobre aco diuofant. Als qls abu los si no es pro uebit / les piones tractats negocis y altres seran destruits per los semblats q se abaten / y p la tātā facilitat d abatres / cada dia se abatran. Pertant los staments militar y reyal dela present cort supliquen a v̄ra Alteſa / sie de merce sua statuir e ordenar / q semblats abatuts de aci auāt nos puguen alegrar de dits priuilegis / ni altres excepcions: sino q en la hora q falliran sien haguts per ladres publichs. E per tals puguen esser punits y castigats / tots impedimēts / excepcions / priuilegis / e immunitats cessants. Plau a sa Alteſa que sien haguts per ladres los que dolosament ho faran: los quals no se alegren de priuilegis / saludes les libertats ecclesiastiques. Y que dure fins a les primeres corts.

Est constitucio
dmandi. y. m
ria nonn som
m. h. d. x
xxviii.

Remissio de bans, e penes, e de terços, e de altres penes pecuniaries en lo present capitoll contengudes. Cap. XLVIII.

Dostres staments dela present Cort que vostra Alteſa celebra als Cathalans en la present vila de Oñço supliquen a vostra Alteſa / li placia remetreis / y per remesos haer voler als dits braços / y staments dela dita cort / e a quiscu dels Ecclesiastichs e militars / e altres ciutats / viles / o lochs del dit principat / e singulars persones de aquells / e de quiscu dels tottes e sengles penes / e terços comeses / e deguts per censals / e violaris / hoc encara com haguessen trencats homenatges per no tenir hostages / e totes altres penes de hostis fallides / y de penes y bans: Encara que los dita bans deuallassen de qualseuol excessos y crims de terços / o de obli

De Cort.

gacions de compromissos / o de contractes / o de clams / o de sermes de dret / o de notaris que no hajan seruat la constitucio de Perpinya sobre contractes / o altres cartes que hajan preses / o de sosteniment de bandesats / o de giters de pau y treua / o de manleutes de marques. Encara totes les altres penes pecuniaries troal dia de huy. E que les dites penes e altres coses demunt dites no puzen esser demanades per la Mageſtat / ni vostra Alteſa / ni officials vostres. **D** si per les dites penes y altres coses demunt dites haue plet penſant / y processos / y penyores per execucio preses / que sia hagut per remes / eles penyores tornades. Plau a sa Alteſa.

Dela franquesa del sagell. Cap. XLIX.

Tem los tres staments dela present cort supliquen a vostra Alteſa / li placie atorgar y fer gracia que totes y qualseuol letrades y prouisions que se hajan de fer / es demanaran / e volran traure en forma per los tres staments dela cort / e singulars persones de aquells / per yglesies / monastirs / capitols / collegis / per los barons / cauallers y gentils homens / y homens de paratge / per les ciutats / viles e lochs / vniuersitats e singulars de aquelles / o per qualseuol altres / per rabo dels presents capitols y de les coses en aquells contengudes / e de les executories e prouisions en virtut de aquells sabedores / y de totes coses tocants los presents capitols y actes de cort / y de pēdents de aquells sien donades liberament franques de scriptures y de salaris y de dret de sagell / y totes altres despeses que puguessen demanar / y altramēns pertanguessen als officials y ministres dela cort vostra. **E** ximateit / que los deputats sien franchs de dret de sagell / y de qualseuol prouisions / sentencies / y pletres que ara / o en sdeuenidor hauran menester tocants los demunt dits capitols / o altres coses / hauent sguart al general del dit principat / e generalitars de aquell. Plau a sa Alteſa atorgar lo sagell franch segons es suplicat. E que los treballs / salaris e scriptures del prothonotari / e altres scriuans se paguen moderadament / o p via de concordia ab ella sabedora / segōs q en les altres corts es acostumar.

Lo consentiment del stament Ecclesiastich. Cap. L.

Tem molt ale señor / lo stament Ecclesiastich / prelatos / sp̄n̄dichs / procuradors y singulars de aquell consenten a les coses demunt dites a ella / e a quiscu dells / y al dit stament conjunctament y diuisa / immunitats e libertats / priuilegis / y usos practiques ari scrites com no scrites / scrits / o no scrits / obseruances y altres drets y prerogatiues al dit stament Ecclesiastich / e singulars de aquell pertanyents als quals tractamēts

Capitols e actes

o expressa: directament / o indirecta / o per acte contrari en propietat / o en possessio per lo present consentiment no entenen derogar / ans volen y es llur intencio los romanguen salues / e illesos / demanant de aço esser ne fet acte en lo present proces de la cort / y si menester sera carta a part. Plau a sa Alteza.

Consentiment del stament militar. Cap. LI.

Lem molt alt Señor / los barons y magnats / nobles cavallers y gentils homens / e de paratge del principat de Catalunya consenten a les coses demunt dites / salues a ella / y a quiscu dells / y a llur stament conjunctament / o diuisa / llurs libertats / privilegis / usos / practiques / axi scrites com no scrites / e observances / e altres drets / e prerogatives al dit stament militar perran pents: als quals racitament / o expressa: directament e indirecta / o per acte contrari en propietat / o en possessio per lo present consentiment no entenen derogar / ans volen y es llur intencio / los romanguen salues / e illesos. Demanant de aço esser ne fet acte en lo present proces de la cort / e si menester sera carta a part. Plau a sa Alteza.

Consentiment del stament reyal. Cap. LII.

Lem molt alt Señor / protesta lo bras de les ciutats y viles reyalas q' p' les presents constitucions demunt dites / ne per qualsevol capitols preinserts / ne per algunes de les coses damunt dites no se fer prejudici a les libertats / franqueses / privilegis / usos y costums / scrites y no scrites / scrites y no scrites del dit bras ne de les dites ciutats / viles / o lochs reyalas / ni dels singulars de aquells / ans romanguen en llur força y valor les coses damunt dites no contrestants demanant esser continuat en lo proces. E si menester sera / los ne sia fet carta. Plau a sa Alteza.

La oferta de la Cort.

Cap. LIII.

Serenissimo, molt

Alt, y molt Poderos

Señor

La Cort general del principat de Catalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya / y los tres braços de aquella congregats en les corts generals per la S. L. L. y Reyat Majestat conuocades: les quals vostra Alteza de present celebre y continue en la vila de Monço als incolas dels regnes de la corona de Arago daçala mar / hoida y interesa la proposicio per vostra Alteza fet / y considerada la molta amor y voluntat que clarament mostren tenir sa Majestat / y vostra Alteza al dit principat y comdats / e poblats en aquells / prouehint la justicia en tal modo / que dits poblats puguin star en pau / tranquilhar y repos. Y entenent mes auant ab molta affectio en totes les altres coses q' han respecte a la utilitat / be y augment de la republica del dit principat / y comdats. Per al qual effecte en aquestes corts per vostra Alteza son fets des feres / prouehides / y ordenades moltes coses / axi per constitucions com per capitols y actes de cort / y altrament. Per les quals mijancant lo auxili diuinal se spera que lo dit principat y comdats no solament se conseruara / mes encara augmentara en la poblacio / y tot altre be de aquells. E considerant axi mateix los dits tres braços los grans e inrolerables gastos y despeses que la prefata S. L. L. y Reyat Majestat ha sostengut / y spera sosténir / per los actes mencionats en la dita proposicio per vostra Alteza fet. Y os quals actes tots han redundat y redunden / y speren redundar en augment / conseruacio / y gran y vniuersal be de tota la Christianitat. E per ço dignes de immortal memoria / y que de present p' los dits actes a la prefata S. L. L. y Reyat Majestat se li ofere pen necessariament moltes despeses y gastos: los quals se speren redundaran en vniuersal be / repos / y perpetua seguretat de tota la Christianitat / y assenyalament del dit principat de Catalunya / e comdats de Rossello y Cerdanya / y de tots los altres regnes. Per totes aquestes y moltes altres justes consideracions / los dits tres braços seguint la propria naturalesa / e innata fidelitat dels Catalans / imitant a llurs predecessors / qui nunca han faltat als serueys de llurs reys / prínceps y señors / progenitors y predecessors de sa Majestat / y de vostra Alteza / e immortal record. Ni encara als serueys de la dita S. L. L. y Reyat Majestat. No per que en aço sien / o puguin esser obligats / o estrets en alguna manera / ni per sguard que altres regnes a la dita S. L. L. y Reyat Majestat forsin / o si han feres offerres / serueys / o donatius: com los habitants en dits principat y comdats sien poble franch y libere de tota exactio / e imposicio forçada. Ab expressa protesta / que per lo present acte no sien ni puguin esser obligats en general / o en particular mes del que voluntariament se obliguen. Y q' lo present acte y coses en aquell contengudes en sdeuenidor: no puguin esser retres en consequencia. Y no obstant que en les corts celebrades per sa Majestat en la dita vila de Monço en lo any. M. D. lli. fos conuengut y concordat entre sa Majestat y los dits tres braços / que durant lo temps del imposit del forçage fer en les dites corts / del qual resten encara dos anys que p' sa Majestat no puguin esser demanats altre seruey per qualsevol causa / o raho / per vinent y

Capitols e actes

gran que fos renunciat e ppreffament dits tres brassos de llur propia y mera voluntat per les causes damunt dites a la dita couencio / ab les reseruacions y saluetars en semblants actes acostumades. Les quals volen hauer aci per repetides / e interces / e ab les condicions e modificacions deuall contengudes / y no sens elles per aquesta vegada tant solament de llur mera liberalitat / y spontanea voluntat offereren y fan donatiu gracios a la prefata S. L. L. y Reyat Nostre de Barcelona / pagadores p los deputats del general del dit principat a sa Magestat / o per ell a don Henrich de Toledo thesor general de sa Magestat. Lo qual de beneplacit e consentiment de vostra Alteza / e de dits tres braços es fet y constituit receptor del dit seruey en la forma seguent : ço es : Per tot lo mes de febrer del any M. D. xxxviii. prop venidor / quaranta vuyt milia liures / censals morts sobre lo dit general / e generalitats de aquell / a raho / o for de vint milia per mil. Y mes / quaranta set milia liures / ço es / trenta milia liures per tot lo dit mes de febrer. Y los restants de defect milia liures a compliment de les dites xxxvij. milia liures per tot lo mes de Juny prop venidor del dit any. M. D. xxxviii. tambe procehidores de pecunies de present redit general en compta prants / y dels deutes a a quell deguts / aride preus de arrendaments de les taules del dit general y diet de la bolla / y sagell de cera / y de entrades y exides / y restas de fogatges / ço de altres qualseuol drets del dit general. E mes / cent quaranta milia liures a compliment de totes les dites doscentes trenta sine milia liures per dits deputats pagadores / procehidores y per ell serigidores del impost del fogatge / lo qual la dita cort de present impone / segons forma serie y tenor dels capitols ordenats en la cort de Leyda lo any M. D. xv. per temps de sis anys compradors del primer dia de Janer del any M. D. l. en auant. Es a saber per los primers dos anys qui seran M. D. l. y M. D. li. a raho set sous. Y per los restants quatre anys / ço es. M. D. li. M. D. liij. M. D. liiij. M. D. l. a raho vuyt sous p any sobre quiscun cap de familia dels predits principat de Carbalunya / y comdats de Rossello y Cerdanya. Lo qual fogatge que de present dita cort impone sie pagador en quiscun dels sobredits sis anys en dues yguals pagues : ço es. La vna en lo mes de Agost. Y l'altra en lo mes de Desembre. Aores menys la dita cort / o los dits tres braços tambe de llur propia e mera voluntat / y ab les saluetats y reseruacions en semblants actes acostumades : y no per que en aço sien / o puguen esser obligats : ni en lo venidor pugue esser tret en consequencia : desijosos de seruir a vostra Alteza / per les moltes merces de ell rebudes / y que per auant speren rebre de aquella / y per los molts treballs q en açsta cort li ha plagut pendre / y per esser stada la sua primera beneuertura da vegada / per a visitar açstos regnes de sa Magestat / y de vstra Alteza / offereren y fan donatiu gracios a vostra Alteza de vint y sine milia liures de la sobredita moneda tambe procehidores del dit general / e hauedores per via de vendes de censals morts sobre lo dit general / o generalitats de aquell / a dit for de vint milia per mil : y pagadores a vostra Alteza / o al dit don Henrich de Toledo thesor general de sa Magestat. Lo qual per lo semblant de beneplacit e consentimēt de vostra Alteza es fet y constituit receptor de les dites vint y sine

De Cort.

milia liures de aci per tot lo dit mes de febrer prop venidor del sobre dit any M. D. xxxviii. E los predits donatius graciosos fan los predits brassos ab condicio / que dins lo dit temps dels dits sis anys que comencaran a correr del primer dia de Janer del any M. D. l. que durara lo sobredit fogatge. Con firmant y ampliant vostra Alteza la promesa / gracia / y merce feta en les dites cors prop passades per sa Magestat / ni o puga per sa Magestat / ni per vostra Alteza ni per altres officials seus de qualseuol prebeminencia sien / esser feta conuocacio en virtut del vsatge Princeps nāq. De conuocacio de pau y treua general en cars en lo qual se pogues conuocar. De per via de seus host somerent / canalçada. De per qualseuol altra via / o manera los poblats en lo dit principat / o comdats no puguen esser forçats mes pagar / o anar ne altra seruitut major / o menor ser / ni per sa Magestat / ni per vostra Alteza pugue esser demanat altre seruey per qualseuol causa / raho / o necessitat per vrgent que sia. E per quant a vostra Alteza ha plagut que del sobredit donatiu de doscentes trenta sine milia liures que los dits tres brassos fan a la sobredita S. L. y Reyat Nostre resten quaranta milia liures per satisfer als aggraiats / o crebedors / ariliquits com liquidadors / aride justicia / e reuocacions de priuilegis deutes y demandes contra la dita Cefarea y Reyat Nostre donats y donades. Perço los dits tres brassos ab beneplacit y consentiment de vostra Alteza volen y ordenen / que per efectuar dita promesa los sobredits deputats se retinguen vers fidel dit donatiu fet a sa Magestat. Es a saber de les pagues darreres del dit fogatge / les sobre dites quaranta milia liures per pagament com dit es / dels aggraiats / y crebedors ariliquits com liquidadors / aride justicia / o reuocacions de priuilegis / deutes / y demandes declaradores per los prouehidors y commissaris de greuges. La qual quantitat de les dites quaranta milia liures si no bastara a satisfaccio dels dits aggraiats y crebedors que hauran obtengut sentencia / o sentencias donadores en llur fauor per dits prouehidors de greuges y demandes / no perden perço llur dret y actio. Ains vostra Alteza per sa Magestat promet en sa bona fe repal / que sa Magestat pagara y satisfara a aquells lo restant / sots obligacio dels bens de la dita S. L. y Reyat Nostre. Y no res menys los dits deputats hājen y sien tenguts pagar als aggraiats / ço es / a quiscun de aquells lo q per dits prouehidors de greuges sera sentenciat y declarat sa Magestat esser los debitor / y deure pagar compartint entre ells les dites quaranta milia liures / a sou y lura segons a quiscun vindra per dit compartiment sabedor per dits deputats y hoydors de comptes del general : aride que sens interuencio altra de sa Magestat / ni de vostra Alteza / o manament seu los dits deputats / o hoydors de comptes paguen als dits aggraiats / o denantants les dites pagues cobrat solament la sentencia que obren guda hauran / si de major quantitat sera / feta deductio en aquella / e no mes auant. E que en dites quaranta milia liures no sien copresos ni se enclouen deutes de castells / ni fortaleses / ni soldats de aqlls. E placia a vostra Alteza consentir / atorgar / y prouehir / que los prouehidors / o jutges de greuges / o a quelles persones a qui tocara sien tengudes e obligades executar les sentencies donades per los prouehidors de greuges de les cors passades en tot lo que no seran executades / o pagades les quantitats en dites sentencies contengudes. Y los qui han obtengut dites sentencies / e no seran stats

integrament satisfets / e no hauran rebut les quantitats en aquelles contègu
des / no sien tenguts a donar demandes deuant los prouehidors de greuges en
les presents corts / o almenys no sien obligats a fer proces / ans dites sentencies
ya donades sien portades a execucio / a sola exhibicio / e ostencio de aquelles.
A si que los qui hauran obregudes dites sentencies sien admesos en los com
partiments sabedors de les dites quaranta milia liures que vostra Alteza confi
gne y reserue per los dits aggrauats: y sien pagats y satisfets aricom si ara y
de nou obtenien sentècia. Y en cas que los prouehidors de greuges sobredits
sentenciassen / o declarassen en causes ya sentenciades / o declarades per altres
prouehidors de greuges que les dites sentencies donadores sien donades a les
parts per lo prothonotari / o son locumtenent / o regent franques de tot dret de sala
ri / y altres qualseuol drets. Y que per raho de aquelles no se haje de pagar sino
tant solament lo proces que per causa de les sentencies ya donades se haura de
fer. Encimareix per que a vostra Alteza ha plagut quel del sobredit seruey / o
donatiu fet a la ptesara Re. y Reyal Magestat. Es a saber de les primeres pe
cunies procehidores dels pumers dos anys del sobredit fogatge imposat / qui se
ran. M. D. l. y M. D. li. sien restituits pagats y satisfets tots los prestechs de
pecunies del temps de les corts del dit any. M. D. xxxij. enca per vniuersitats /
capitols / o monastirs / o altres qualseuol persones dels dits principat y comtats
fers a la Magestat / o a vostra Alteza per aquells / o a qui vostra Alteza ha or
denat. Perço los dits tres brassos ab beneplacit y consentiment de vostra
Alteza volen e ordenen per effectuar dita promesa / que los dits deputats se re
tinguen vers si les dites primeres pecunies procehidores del dit fogatge en los
dits dos pumers anys de. M. D. l. y M. D. li. tota la quantitat de pecunia q
per satisfaccio y pagament dels dits prestechs iera necessaria. E que la dita qua
ntitat per ells com dit es reseruadoia distribuelsquen y conuerresquen realment y
de fet en los dits dos pumers anys / en paga y satisfaccio dels dits prestechs a
aquelles persones / capitols / collegis / o vniuersitats / qui legitimamet mostraran
als dits deputats hauer fer dits prestechs distribuint entrells la dita quantitat
procehidora del dit fogatge en los dits pumers dos anys / fins a plenaria e intera
gra satisfaccio e pagament de dits prestechs en dues pagues eguals / pagant
en quiscuna paga a quiscun crepedor la meytat de son credit. E que per dit ef
fecte no y haje necessitat / ni sia menester prouisio ni consignacio alguna de sa
Magestat / ni de vostra Alteza / ni de altra qualseuol persona / sino que dits depu
tats / per fer dita restitucio e pagament / tinguen plena facultat / y bastant poder
irreuocable en virtut del present acte de cort / de fer y complir dites pagues. E
com per fer les vendes dels dits censals / com dessus es dit / sie necessari / que la
cort fassa sindicat als dits deputats del dit general / y a tres persones per dits
tres brassos eligides per fer dites vendes en la forma dessus dita. Perço suppli
quen los dits tres brassos a vostra Alteza / que ara per llavors y llavors per ara
li placia fer mar / loar / y approuar / y decretar lo dit sindicat / y les vendes deguen
saber ab aquelles clausules / o priuilegis que seran necessaris / en favor dels
compradors dels dits censals / com en semblants actes y fets es acostumat.

Lo Serenissimo, molt Alt, y molt Poderos
Señor lo príncep nostre señor, accepta la offer
ta e donatiu gracios per los dits tres staments
dela dita Cort fet a la Magestat, y a la Alteza,
ab les condicions en aquella contengudes. Re
graciant a la dita Cort lo donatiu, atorga les
constitucions, capitols, y altres coles per la di
ta Cort supplicades, ab les decretaciõs en aque
lles contengudes.

Uas quidem constitutiones, capitula 3 2

actus curie, iuxta decretationes nostras in sine cuiuslibet ca
piruli scriptas et appositas, ad supplicationem, et cum consensu,
laudatione, et approbatione omnium subscriptorum in di
cta generali curia die presenti constitutorum facimus, sancimus,
statuimus quoque, damus et ordinamus, et volumus per nos
successoresque nostros, ac officiales regios omnes inconcussa et
inviolabiliter obseruari. Quapropter futuro locumtenenti, et capitaneo gene
rali gerentibusque vices generalis gubernatoris in dictis principatu Cathalonie,
comitatibusque Rossilonis et Ceritanie, vicariis, iudicibus, curiis, baillis, et vni
uersis et singulis officialibus et subditis sue Magestatis et nostris, et dictorum of
ficialium loca tenentibus presentibus et futuris, auctoritate et potestate regia
plenissima qua fungimur, precipimus et mandamus, quatenus omnia et singula
supradicta in presentibus constitutionibus et capitulis supra dictas decretatio
nes contra teneant et obseruent, et ab omnibus faciant tenere et inuolabili
ter obseruari. Et non contra faciant vel veniant, nec aliquem contra facere vel
venire permittant ratione aliqua siue causa. Et ut predicta maiori gaudeant
firmitate, et locumtenens generalis predictus et alter nos iam dicte Cesaree
Magestatis, necnon nomine nostro proprio promittimus in bona fide nostra
regia omnibus et singulis, qui ad dictam curiam generalem conuenerunt, et om
nibus etiam alijs de dicto Cathalonie principatu, licet absentibus tanquam pre
sentibus, et notario ac prothonotario sue Magestatis, et nostro infra scripto a
nobis pro eis, et alijs quorum interest et interesse poterit legitime stipulanti, pa
fiscienti et recipienti. Ac etiam iuramus super cruce[m] domini nostri Iesu Chri
sti, et eius sancta quatuor euangelia nostris manibus corporaliter tacta, Cesaream
Magestatem et nos predicta omnia et singula, ut superius dicta sunt, et in
dictis constitutionibus et capitulis continetur, tenere, complere, et inuolabili

Conclusio

ter obseruare, et facere teneri, et irrefragabiliter obseruari. Acta fuerunt hec in ecclesia beatusse semperque virginis Marie uille predictę Montiffonis, die sexto mensis Decembris, Anno a natiuitate domini Millesimo, quingentesimo, quadragesimo septimo. Imperij Cesareę Majestatis Imperatoris Regis domini mei anno, xxviii. Regnorum autem uidelicet Regine auę et domine nostre colendissime Castellę, legionis, Granate etc. anno, xxxiiij. Haurarę, xxxiiij. Aragonum uero, vtriusque Sicilię, Hierusalem et aliorum, xxxij. Regis uero domini mei / omnium, xxxij.

Sig * num Philippi dei gratia principis Asturiarum, et Berunde etc. Primumogeniti regnorum Castellę, Aragonum, legionis vtriusque Sicilię etc. Subnatoris generalis regnorum coronę Aragonum, Ducis Montisalbi, et domini ciuitatis Balagarij, locum tenentis generalis Cesareę et Catholicarum Majestatum. Qui hec dictis nominibus laudamus, approbamus, concedimus, ordinamus, firmamus, etiam ac iuramus, eiusque bullam plumbeam Catholicę Majestatis, Regis Ferdinandi proauis nostri, cum non dum Cesareę Majestatis fabricata fuerit impendenti iussimmo apponendam.

Yo el Principe.

Vidit Scribes Lancellarius.

Sig * num Joannis de Torro episcopi Aicę. Sig * num Joannis de Margarite Episcopi Berunden. Sig * num Ferdinandi de Loases Episcopi Blerden. Sig * num Michaelis Puig Episcopi Elnę. Sig * num Guillelmi Cassador procuratoris Episcopi Barcinonen. Sig * num nobilis Petri de Castellet syndici capituli Tarraconen. Sig * num Joannis Berner procuratoris Epi Bertusen. Sig * num Archangeli Mercader abbatis siue perpetui comēdatarij monasterij sancti Michaelis de Ezano. Sig * num Dominici de Perandreu abbatis siue perpetui comēdatarij de Bisuldano. Sig * num Francisci Oliuer prioris et canonici ecclesię Bertusen. Syndici capituli dicte ecclesię. Sig * num Arnaldi Perez procuratoris Epi Urgellen. Sig * num Francisci Solsona canonici syndici capituli Barcinon. Sig * num Joannis Torrell syndici capituli ecclesię Berunden. Sig * num Hieronymi Adabull syndici capituli ecclesię Blerden. Sig * num Joannis Gheraldi Belnero syndici capituli ecclesię Elnę. Sig * num fratris Hieronymi Llozet monachi procuratoris abbatis sancti Felicis Guirelen. Sig * num fratris Lxri stophori Alana monachi sancti Lucifaris Allen. procuratoris abbatis Riupulli. Sig * num fratris Joannis Ertells prioris monasterij sancti Salua

De la Cort.

fo. xli.

toris de Brea procuratoris abbatis sancti Stephani uille Balneolaru. Sig * num fratris Andree Anglada monachi et sacristę monasterij Sancti Joannis de Abbarilis, procuratoris abbatis eiusdem monasterij pro brachio ecclesiastico. Sig * num admodum illustris Alfonsi de Aragonia ducis Cardone et Sogurbi. Sig * num illustris Ludouici Enrique magni Castelle almirantis vicecomitis Craparie, et de Basio. Sig * num illustris Ferdinandi de Cardona almiranti Neapolis, ducis Sume, comitis Albertę, Palamosij: cuius esse dicuntur baronie de Bellpuig, et de Linyolla. Sig * num nobilis Onofrij de Rupebertino, vicecomitis de Rupebertino. Sig * num nobilis Guillelmi Raymudi de castro olim de Pinos, vicecomitis de Enolo. Sig * num nobilis Iaufridi de Zordar. Sig * num nobilis Georgij Aymeric. Sig * num nobilis Federici de Cardona. Sig * num nobilis Martini Gheraldi de Cruylles. Sig * num nobilis Seraphin Larroç olim Centelles. Sig * num nobilis Petri de Erill et de Cardona. Sig * num nobilis Francisci de Guimera. Sig * num nobilis Hieronymi de luna. Sig * num nobilis Francisci de Rebolledo. Sig * num nobilis Hieronymi Descoll. Sig * num nobilis Aluari de Medoça. Sig * num Iaufridi de Ailarig. Sig * num restituti de Torrellas. Sig * num Francisci Lonca. Sig * num Petri Puigvert de Braualosa. Sig * num Thome de Buradors. Sig * num Francisci Beranti. Sig * num Michaelis Laçala. Sig * num Alamandi de Zordet de Sarria. Sig * num Alamandi de Toralla. Sig * num Bernardi Aymeric. Sig * num Laurentij de Beredia. Sig * num Onofrij de liori. Sig * num Michaelis de Claramunt. Sig * num Adonserrati de Argencola. Sig * num Francisci Michaelis Poli. Sig * num Ludouici de Erill et de Riis. Sig * num Joannis Benedicti Boradors Desualla. Sig * num Francisci Pou. Sig * num Joannis Oliuer. Sig * num Onofrij Doliner. Sig * num Francisci Beda. Sig * num Guillelmi Raymudi de Beda. Sig * num Gasparis de Toralla. Sig * num Jacobi Adabull. Sig * num Nicolai Adabull. Sig * num Francisci Michaelis de suillaro. Sig * num Joannis Francisci Doms. Sig * num Francisci de Claramunt. Sig * num Gheraldi de Balba. Sig * num Francisci mora. Sig * num Georgij Duns. Sig * num Raymudi de Planella. Sig * num Flamidians Buyl et de malla. Sig * num Joannis de Rajadell. Sig * num Ludouici Casportella. Sig * num Petri Antoni de roca crespas. Sig * num Dimede Codstabella. Sig * num Michaelis de Auallós. Sig * num Francisci de mobuy. Sig * num Francisci Deblanes. Sig * num Moserrati çacirera. Sig * num Onofrij Pons. Sig * num Francisci Pelegri. Sig * num Hieronymi Baçol. Sig * num Vincentij Castellbell. Sig * num marcelli Forner. Sig * num Alamandi de Queralt. Sig * num Benedicti Queralt. Sig * num Benedicti malarç. Sig * num Joannis moner. Sig * num galceradi çarosta. Sig * num Ludouici gignta. Sig * num Bernardini Aguerri. Sig * num Hugonis de Lepons. Sig * num Francisci Giana. Sig * num Michaelis ffiella. Sig * num Michaelis Queras. Sig * num Barnabe Serra. Sig * num Michaelis Lurana. Sig * num Michaelis Terça. Sig * num Francisci mongay. Sig * num Joannis Canyelles. Sig * num Petri Rocadesfiguerijs. Sig * num Antoni res. Sig * num Hieronymi Cardona

Conclusio dela Cort.

Sig * num Adichaelis Joannis Roger. Sig * gnum Hieronymi Ferrandis. Sig * nu Federici Peyro. Sig * nu Joannis Poncij Lescales. Sig * n Fracisci Borz. Sig * nu Antonij Leragut p brachio militari. Sig * * * na Balcerandi Carbo, Guilhelmi Raymundi Besolier, r Ludouici Dusay syndicoru Barcinone. Sig * * na Francisci Bozella, r Adichaelis Golez syndicoru Blerde. Sig * * na Rappaels Raser, r Petri Cerda syndicoru Berunde. Sig * * na Joannis Roguers, Jacobi Belleu, r Jacobi Pou syndicorum Perpini. Sig * num Joannis Amich syndici Bertuse. Sig * num Jacobi Bosch r de fontarnau syndici Uici. Sig * num Petri Corros syndici Alinouse. Sig * num Antonij Tarroja syndici ville Leruarie. Sig * num Ludouici Soler syndici ville Tarrege. Sig * num Francisci Jober syndici ville de Figuerijs. Sig * num Joannis Quintana syndici Bisulduni. Sig * num Saluatoris Clarella syndici ville Campirotundi. Sig * num Antici Maçanet syndici ville de Cruples. Sig * nu Antonij moret Destrocar syndici ville de Pals. Sig * nu Hieronymi maçanet syndici ville Turricelle de motegrino. Sig * nu Ludouici çanall syndici ville Berge. Sig * nu Joannis Correger syndici ville Loquilliberi. Sig * nu Joannis Verdera syndici ville Podij Leritani. Sig * nu Petri Balle syndici ville de Argiles. Sig * nu Fraciscide mafferrer syndici ville Branulleriu p brachio regali

Testes qui premissis pre-

sentes fuerunt, sunt illustres r magnifici vi-
ri, Franciscus de Boja Dur Sandie, Pe-
trus de Luna Comes de Morata, r nobi-
lis Joannes de Alcuña magister aule sue
Lelsitudinis, r quaplures alij in multitudine copiosa.

Sig * num Adichaelis Clemētis prefatarum Cesaree r Catholicarum
Majestatum, suq; Lelsitudinis prothonotarij, earumq; auctoritate p
vniuersam ditionem Regiam publici notarij, qui premissis interfuit, eaq; de
dicti domini Principis mandato in vigintinouem folijs pergamenis hoc in
quo signum eius appositum est computato scribi fecit r clausit.

Dominus Princeps, r locumtenens ge-
neralis, exactis in dicta curia generalis editis, publicatis,
r iuratis, mandauit mihi Adichaeli Clementi, In cuius posse
dictus dominus Princeps, r omnes predicti firmarūt. Uis. per
Scribes Lancel.

¶ Finis.

№ 32372

Научная библиотека
Одесского университета
им. И. И. Мечникова

Acaben se les dites constitu-

cions, Capitolis y actes de Cort, stampats per Pere
Dompezat en la insigne ciutat de Barcelona a. xiiij. de
Abril. M. D. xxxviii. A despeses de Jaume Cortey li-
brater del general del dit principat de Cathalunya,
per ordinacio, des liberacio, y manament del Reueren-
dissimo, y magnifics senyors deputats del dit princi-
pat, y comtats de Rossello y Cerdanya, y ab licencia y

special commissio de aquells, com a protectors,
que son, de les leys de la terra, y segons que

altres vegades fer es acostumat. Los
quals per lo semblant han tat-

rades aquelles, A nou
sous per cada vna,

moneda Bar-
celone,

sa.
¶